

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Ana Grum

Nasilje mladostnikov nad starši

Magistrsko delo

Ljubljana, 2023

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Ana Grum

Nasilje mladostnikov nad starši

Magistrsko delo

Študijski program: Socialno delo v vzgoji in izobraževanju

Mentorica: izr. prof. dr. Nina Mešl

Ljubljana, 2023

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorici,izr. prof. dr. Nini Mešl, za ves njen trud, usmerjanje, strokovno pomoč in hitro odzivnost pri izdelavi magistrskega dela.

Zahvaljujem se tudi svoji družini, predvsem mami, ki me je podpirala in spodbujala skozi celotno študijsko pot.

Prav tako se zahvaljujem tudi svojemu partnerju in njegovi družini za vso pomoč in spodbudne besede.

Podatki o magistrskem delu:**Ime in priimek:** Ana Grum**Naslov naloge:** Nasilje mladostnikov nad starši**Kraj:** Ljubljana**Leto:** 2023**Mentorica:** izr. prof. dr. Nina Mešl**Ključne besede:** mladostnik, nasilje mladostnikov nad starši, delo na centrih za socialno delo

Povzetek: V magistrskem delu raziskujem temo nasilja mladostnikov nad starši, ki je ena izmed prezrtih oblik nasilja in je v Sloveniji premalo raziskana. V uvodnem teoretičnem delu pregledam literaturo, ki opredeljuje obdobje mladostništva in nasilje mladostnikov nad starši. Izpostavim oblike tovrstnega nasilja in dejavnike, ki vplivajo na razvoj nasilja. Opredelim metode dela, ki jih strokovne delavke uporabljajo pri delu z družino. Na koncu povzamem zakonodajo v Sloveniji, ki zajema nasilje mladostnikov nad starši, in službe, ki delujejo pri primeru tovrstnega nasilja.

V empiričnem delu me predvsem zanima delo strokovnih delavk na centru za socialno delo, kadar se srečajo s primerom tovrstnega nasilja, s kakšnimi oblikami nasilja se srečajo, kako poteka delo na centrih za socialno delo, kakšni so načini reševanja in s katerimi institucijami pri tem sodelujejo.

Ugotovitve raziskave kažejo, da je nasilje mladostnikov nad starši v porastu. Najpogostejši obliki nasilja sta psihično in fizično nasilje. Center za socialno delo je največkrat obveščen o tovrstnem nasilju s strani policije, pa tudi izobraževalnih ustanov in zdravstvenih institucij, se pa tudi starši opogumljajo in poiščejo pomoč. Najpogostejši dejavniki za razvoj nasilja so način vzgoje, vpliv psihoaktivnih substanc, vpliv okolja mladostnika, čustvene ter duševne motnje in prisotnost nasilja v družini. Strokovni delavci opravijo pogovor s starši in mladostnikom, so jim v oporo ter jih usmerjajo v dodatne programe podpore in pomoči. Strokovne delavke izpostavijo problem pomanjkanja kadra in časa za delo, občasno nesodelovanje določenih institucij in potrebo po dodatnih izobraževanjih.

TITLE: Adolescent-to-parent Violence

Keywords: adolescent, adolescent-to-parent violence, work at social work centres

Abstract: In this master's thesis, I study adolescent-to-parent violence, which is an ignored form of violence and has been the subject of too few studies in Slovenia. In the introductory theoretical part, I review literature defining adolescence and violence committed by adolescents against their parents. I pinpoint forms of such violence and factors influencing the outbreak of violence. I define work methods used by professional workers when working with families. In the end, I summarise applicable legislation in Slovenia covering violence committed by adolescents against their parents and services intervening in the event of such violence.

In the empirical part, I mainly try to study the work of professional workers at social work centres when addressing such violence, what forms of violence they come across, how work at social work centres is done, what resolution methods they use and what institutions they cooperate with in this process.

The results of the study show that violence committed by adolescents against their parents is increasing. The most common forms of violence are psychological harassment and physical violence. Social work centres are most often informed about such violence by the police as well as educational and healthcare institutions. What is more, parents also feel increasingly encouraged to seek help. The most common factors for the outbreak of violence are upbringing methods, the influence of psychoactive substances, the influence of the environment where adolescents live, emotional and mental disorders and domestic violence. Professional workers talk to parents and adolescents, offer them support and propose additional support and assistance programmes. They highlight the problematic lack of personnel and time for work, occasional non-cooperation of certain institutions and the need for additional training.

PREDGOVOR

Tema nasilja me zelo zanima že od začetka študija socialnega dela. Tekom celotnega študija sem opravljala prakso tudi na centrih za socialno delo, kjer sem imela možnost spoznati primere, ki so bili takrat aktualni v praksi. Čeprav je nasilje občutljiva in težka tema, sem bila vesela, da sem imela priložnost bližje spoznati, kako obravnavati primer nasilja, saj sem tako spoznala, da me tovrstna tema res zanima. Ker se v zadnjih letih v javnosti veliko govori o nasilju, predvsem o družinskem nasilju, sem razmišljala o različnih vrstah družinskega nasilja in se osredotočila na nasilje mladostnikov nad starši, s katerim pa do sedaj nisem imela izkušenj.

Nasilje v družini je družbeni pojav, ki je zadnje obdobje vse pogostejši. Nasilje se premika po vseh vertikalah odnosov in tako so v zadnjih letih narasla nasilje nad starostniki, nasilje mladostnikov nad starši in nasilje nad otroki (Pirš, 2021). Ena izmed oblik nasilja je nasilje mladostnikov nad starši, kjer gre za zlorabo moči mladostnika v odnosu do staršev. V Društvu SOS in Društvu za nenasilno komunikacijo so poročali o porasti tovrstnega nasilja, ki pa je še vedno premalo raziskano (Car in Zemljak, 2016). Nasilje mladostnikov nad starši je zelo občutljiva tema, lahko bi rekli tabu tema, saj se starši – žrtve tovrstnega nasilja – sramujejo mnenja javnosti in sodb, da jim je spodletelo pri vzgoji otrok. To privede do tega, da ne poiščejo pomoči oziroma so jo primorani poiskati šele, ko je res že zelo hudo in ne vidijo več izhoda.

V magistrskem delu sem se najprej dotaknila teme mladostništva, tako da sem poglobljeje spoznala, s čim se mladostniki soočajo v obdobju adolescence. Nato sem raziskovala temo nasilja mladostnikov nad starši, oblike tovrstnega nasilja in dejavnike, ki vplivajo na razvoj nasilja mladostnikov nad starši. Nadaljevala sem z raziskovanjem metod dela z mladostniki in družinami, ki jih strokovne delavke uporabljajo pri svojem delu. Na koncu sem še povzela zakonodajo v Sloveniji, ki zajema nasilje mladostnikov nad starši oziroma nasilje v družini, in službe, ki delujejo pri primeru tovrstnega nasilja in s katerimi je potrebno, da sodeluje center za socialno delo, da celostno obdelajo primer.

Namen magistrskega dela je, da iz vidika strokovnih delavk spoznam pojav nasilja mladostnikov nad starši, kako one doživljajo tovrstno nasilje, s kakšnimi problemi se pri svojem delu soočajo in kakšne možne izboljšave in spremembe bi bile potrebne, da bi se na primere nasilja mladostnikov nad starši ustrezno odzvali. Skozi celotno nalogo bom uporabljala ženski spol, strokovna/-e delavka/-e, saj so se mi na intervjuje odzvale ženske in tudi na centrih za socialno delo so večinoma zaposlene ženske. Opravila sem kvalitativno raziskavo, v kateri sem intervjuvala strokovne delavke, ki delajo na centrih za socialno delo in so imele izkušnjo z nasiljem mladostnikov nad starši. Pridobljene odgovore oziroma podatke sem kvalitativno analizirala in na koncu predstavila rezultate ter zapisala predloge za morebitne izboljšave.

KAZALO VSEBINE

1. PREGLED PROBLEMATIKE	1
1.1. Tvegano vedenje mladostnika.....	1
1.2. Nasilje mladostnikov nad starši.....	2
1.2.1. Vrste nasilja mladostnikov nad starši	3
1.2.2. Dejavniki nasilja mladostnikov nad starši.....	5
1.3. Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnikov nad starši.....	9
1.4. Zakonodaja/pravna ureditev področja nasilja mladostnika nad starši v Sloveniji	14
1.5. Pristojne službe, ki obravnavajo področja nasilja mladostnikov nad starši	15
1.5.1. Centri za socialno delo.....	15
1.5.2. Policija.....	16
1.5.3. Sodišča.....	17
1.5.4. Nevladne organizacije	18
2. FORMULACIJA PROBLEMA	19
3. METODOLOGIJA.....	20
3.1. Vrsta raziskave.....	20
3.2. Merski instrument	20
3.3. Populacija in vzorec.....	20
3.4. Zbiranje podatkov.....	21
3.5. Obdelava in analiza podatkov	22
4. REZULTATI	23
4.1. Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši	23
4.2. Dejavniki, ki prispevajo k razvoju nasilja mladostnikov nad starši	25
4.3. Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave	27
4.4. Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši.....	32
4.5. Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje za celostno obravnavo tovrstnega nasilja	34
5. RAZPRAVA.....	37
6. SKLEPI.....	46
7. PREDLOGI	48
8. LITERATURA.....	50
9. PRILOGE	52
9.1. Odprto kodiranje	52
9.2. Osnovno kodiranje	89

KAZALO TABEL

Tabela 3.1. 1: Demografski podatki oseb vključenih v raziskavo	21
--	----

1. PREGLED PROBLEMATIKE

1.1. Tvegano vedenje mladostnika

Mladostništvo je razvojno obdobje med otroštvom in odraslostjo. Treba je razumeti, s čim se spopada mladostnik v obdobju adolescence, da bi lahko bolje razumeli pojav nasilja mladostnikov nad starši. Mladostništvo oziroma adolescence je obdobje prehoda iz otroštva (obdobje odvisnosti, zaščitnosti, primarne navezanosti na družino) v svet odraslih, v katerem mladostnik dozoreva telesno, čustveno, spolno, intelektualno in ekonomsko in v katerem prihaja do pomembnih med seboj povezanih telesnih, psihosocialnih in spoznavnih sprememb (Braconnier, 2001, str. 30). V mladostniškem obdobju se razvije mladostnikova sposobnost abstraktnega razmišljanja, obenem pa razvoj mladostnika spremljajo številni vzponi in padci, spremembe telesnega videza in sekundarni spolni znaki, ki povzročajo čustveno nestabilnost, napetost in stres (Zupančič in Justin, 1991, str. 141–145).

V tem obdobju je mladostnik zelo izpostavljen tveganemu vedenju, s katerim ogroža svoje zdravje oziroma življenje, saj preizkuša meje in se na svoj način spopada s svetom odraslosti, s tem pa vpliva tudi na svojo telesno, psihološko in družbeno prihodnost (Braconnier, 2001, str. 458). Mladostnik v tem obdobju telesno dozori, okolje pa z delovanjem pritiska pričakuje odraslo vedenje, kar pa v mladostniku pogosto vzbuja negotovost in se dogaja, da se mladostnik včasih vede samozavestno, lahko tudi agresivno ali zmedeno (Zupančič in Justin, 1991, str. 149).

Naravnost k tveganemu vedenju oziroma uporniško ravnanje je mladostnikova normalna težnja k pridobitvi novih vzorcev obnašanja in po umiku avtoritete, kar privede do sporov s starši. To ni nič nenormalnega, če se ti problemi razumno razrešijo (Musek in Pečjak, 2001, str. 248-249). V nasprotnem primeru lahko pride do nastajanja resnih težav in motenj, kot so mladostnikovo zapiranje vase, svojeglavost in iskanje družbe, v kateri se bo mladostnik lahko vedel drugače kot v prisotnosti staršev (Musek in Pečjak, 2001, str. 248–249). Mladostnik torej razvija svojo lastno identiteto skozi vzorce, ki jih pridobi iz okolja, v katerem živi, in jih ponotranji. Na določene situacije se odziva z vedenjem, ki se ga je naučil. V nadaljevanju bom uporabljala besedo mladostnik, ki zajema osebe, stare od 14. leta in do dopolnjenega 18. leta. V Sloveniji otroci, stari manj kot 14 let, niso kazensko odgovorni in jih obravnava center za socialno delo (CSD), mladostnikom med 14. letom in do dopolnjenega

18. leta pa se lahko glede na zakonodajo v Sloveniji izrečejo vzgojni ukrepi, izjemoma pa tudi denarna kazen ali zapor (*Kazenski zakonik*, 2012).

1.2. Nasilje mladostnikov nad starši

Nasilje je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (2017) definirano kot "dejavni odnos do koga, značilen po uporabi sile, pritiska". Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008) nasilje v družini definira kot vsako uporabo fizičnega, spolnega, psihičnega ali fizičnega nasilja enega družinskega člana proti drugemu družinskemu članu oziroma zanemarjanje ali zalezovanje družinskega člana ne glede na starost, spol ali katero koli drugo osebno okoliščino žrtve ali povzročiteljice oziroma povzročitelja nasilja (*Zakon o preprečevanju nasilja v družini*, 2008). Po Kazenskem zakoniku (2012) pa gre za nasilje v družini takrat, ko kdo v družinski skupnosti z drugim "grdo ravna", ga pretepa ali z njim drugače boleče ali ponižujoče ravna, ga z grožnjo z neposrednim napadom na življenje ali telo preganja iz skupnega prebivališča ali mu omejuje svobodo gibanja, ga zalezuje, ga prisiljuje k delu ali opuščanju dela ali ga kako drugače z nasilnim omejevanjem njegovih enakih pravic spravlja v skupnosti v podrejen položaj.

Definicijo nasilja mladostnikov nad starši Pavšič Mrevlje (2014) v svojem članku povzame po Howard in Rottem, ki navajata, da je nasilje mladostnika do svojih staršev zloraba moči adolescenta v odnosu do staršev, skrbnikov ali drugih sorodnikov, ko skuša adolescent fizično ali psihično prevladati, prisiliti ali nadzorovati druge člane družine. Pri nasilju nad starši je ključna nemoč staršev, ki je pogosto povezana s pomanjkanjem nenasilnih veščin za postavljanje mej ter močnimi občutki krivde in odgovornosti staršev zaradi mladostnikovega nasilja (Aničić idr., 2015, str. 22).

Nasilje mladostnikov nad starši je bilo prvič omenjeno že konec sedemdesetih let 19. stoletja, a je še vedno slabo poznana oblika nasilja v družini (Pavšič Mrevlje, 2014). Tovrstno nasilje se od tako imenovanih klasičnih vrst nasilja razlikuje predvsem v tem, da je pri nasilju mladostnikov nad starši prisoten tesnejši psihični odnos med storilcem in oškodovancem ter storilčeva zloraba tega odnosa (Filipčič, 2002, str. 229). Otrok je torej tisti, ki je nasilnež, starš pa je žrtev, ki ni nujno fizično močnejši od mladostnika, je pa močnejši s perspektive virov, ki jih ima na voljo (Pavšič Mrevlje, 2014).

Tukaj se pojavi tudi zelo pereč problem, in sicer odkrivanje nasilja. Veliko tovrstnega nasilja ostane prikrita znotraj družine zaradi visoke stopnje družbene tolerance in relativno majhnega števila prijav zaradi občutka sramu žrtve in občutka bližine s storilcem (Filipčič,

2002, str. 229). Starši težko zberejo pogum, da bi prijavili svojega otroka in imajo občutek krivde, saj se čutijo sokrive, ker so svojega otroka tako vzgojili (Lovšin, 2014). Policijo velikokrat pokličejo šele, ko je stanje že nevzdržno, in še takrat želijo, da se policist pogovori z mladostnikom. Upajo, da bo pogovor spremenil vedenje mladostnika (Lovšin, 2014).

Od leta 1954 je bilo opravljenih le nekaj raziskav. Že prve ameriške nacionalne raziskave o mladostnikih iz leta 1972 so pokazale, da je tovrstno nasilje veliko pogostejše, kot je pričakovati (Pavšič Mrevlje, 2014). Opravljenih je bilo malo raziskav s tem problemom, največji vzorec pa je zajela raziskava v ZDA, National Family Violence Survey v osemdesetih letih, kjer so prevladovala raziskave o umorih (Filipčič, 2002, str. 226–227). V Sloveniji je bila leta 2012 opravljena raziskava, v katero je bilo vključenih 1991 otrok iz Slovenije, in rezultati raziskave so pokazali, da se nasilno vedeta dva odstotka vprašanih otrok, najmlajši otrok, ki je bil obravnavan, pa je bil star osem let (Vrbnjak, 2016). V Društvu za nenasilno komunikacijo so leta 2015 poročali, da opažajo povečano število napotenih mladostnikov, ki so povzročali nasilje nad starši, v večini primerov so sinovi nasilni do mater (Aničić idr., 2015, str. 23). Večina nasilja nad starši se zgodi brez uporabe orožij, pri hujših telesnih napadih pa se pokaže tudi razlika, in sicer fantje pogosto uporabljajo strelno orožje, dekleta pa nož (Pavšič Mrevlje, 2014).

V tem poglavju sem opredelila nasilje mladostnikov nad starši. Ob pregledu literature sem ugotovila, da je bilo opravljenih relativno malo raziskav na tovrstno temo tako v tujini kot tudi v Sloveniji.

1.2.1. Vrste nasilja mladostnikov nad starši

Obstaja več oblik nasilja mladostnikov nad starši, nekatere so bolj pogoste kot druge, prav tako pa se razlikujejo tudi oblike nasilja glede na spol. Zloraba staršev je vsako otrokovo dejanje, katerega namen je povzročiti fizično, psihično ali finančno škodo ter pridobiti moč in nadzor nad starši (Cottrell, 2004). Za to vrsto nasilja je značilna posebna dinamika, saj so mladostniki pogosto nasilni izključno do staršev, ne pa do ostalih ljudi (Aničić idr., 2015, str. 23).

Natančneje gre za (Cottrell, 2004):

- čustveno zlorabo (žalitve, ustrahovanje, poniževanje, manipuliranje, nerealna pričakovanja od staršev, grožnje, bežanje od doma, laganje ipd.),
- fizično zlorabo (udarci, klofute, brce, porivanje, uničevanje stvari ipd.),

- finančno zlorabo (kraja, jemanje lastnine brez dovoljenja, zahtevanje denarja in kupovanja stvari, ki si jih starši ne morejo privoščiti ipd.).

Po podatkih Društva SOS iz leta 2014 se proces nasilja mladostnikov nad starši začne s psihičnim in verbalnim nasiljem, stopnjuje se do fizičnega, ki postane vse intenzivnejše (Lovšin, 2014). Najpogostejše je psihično nasilje, ko mladostniki izsiljujejo starše, da bi pridobili različne ugodnosti ali pa da bi se izognili vzgojnim oziroma disciplinskim ukrepom; pogosto so prisotne tudi grožnje z odhodom od doma, ki so za starše zelo travmatične (Filipčič, 2002, str. 229). Zakon o preprečevanju družinskega nasilja opredeljuje psihično nasilje kot vsa ravnanja, s katerimi povzročitelj nasilja pri družinskem članu povzroči strah, ponižanje, občutek manjvrednosti, ogroženosti in druge stiske (*Zakon o preprečevanju nasilja v družini*, 2008).

Verbalno nasilje je velikokrat pričetek izvajanja nasilja, ki lahko kasneje vodi v druge oblike nasilja (Cottrell, 2001). Oblike verbalnega nasilja po Cottrell (2001) so pričkanje in izzivanje, kričanje, žaljenje, uporaba sarkazma, podcenjevanje in preklinjanje staršev. Ena izmed oblik psihičnega nasilja se definira tudi kot namenska tišina, kar pomeni, da mladostnik namensko ne govori s starši (Routt in Anderson, 2011). Nekaterim najstnikom je bolj kot izkazovanje fizične sile pomembno manipuliranje in prizadetje staršev, nadzor nad starši pa si zagotovijo tudi z načinom groženj s pobegom od doma, groženj s samopoškodovanjem in pa groženj, da bodo naredili samomor (Cottrell, 2001). Tako mladostniki starše spravljajo v obup in nenehen strah, da bo prišlo do uresničenja groženj (Routt in Anderson, 2011).

Fizično nasilje je uporaba fizične sile ali grožnja z uporabo fizične sile, ki žrtev prisili, da kaj stori ali opusti ali da kaj trpi ali ji omejuje gibanje in ji povzroči bolečino, strah, ne glede na to, ali so nastale telesne poškodbe (*Zakon o preprečevanju nasilja v družini*, 2008).

Finančno nasilje označuje mladostnikovo krajo oziroma jemanje stvari brez dovoljenja, uničenje hišne lastnine in zahtevanje stvari, ki si jih starši ne morejo privoščiti (Cottrell, 2004). Prav tako pa se pod finančno nasilje opredeljuje tudi, če mladostnik nakoplje dolgove, ki jih mora nato starš poravnati (Routt in Anderson, 2011). Zakon o preprečevanju nasilja opredeljuje fizično nasilje kot neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje žrtve pri razpolaganju z dohodki oziroma upravljanju s premoženjem, s katerim žrtev samostojno razpolaga, ali omejevanje razpolaganja (*Zakon o preprečevanju nasilja v družini*, 2008). Fizično nasilje je zelo pogosto (Cvetanovski in Ropac, 2016), starši pa so pod pritiskom

zaradi ideje družbe, da morajo biti otroci preskrbljeni z najboljšimi materialnimi dobrinami, kar pa lahko otroci izkoriščajo (Cottrell, 2004).

Nasilje mladostnikov nad starši oziroma zloraba staršev pa lahko v ekstremnih situacijah pripelje do umora, vendar le v specifičnih primerih in pod določenimi pogoji (Pavšič Mrevlje, 2014). Po podatkih FBI je med vsemi umori v ZDA od 1,5 % do 2,5 % takšnih, kjer so storilci otroci umorjenega (Filipčič, 2008, str. 13). Najpogostejša skupina storilcev so zlorabljeni otroci, ki so ubijali zato, ker niso več mogli prenašati razmer doma, kjer se je do njih izvajalo psihično nasilje, ki ga je izvajal eden ali oba starša, pogosto pa je bilo prisotno tudi verbalno, spolno in fizično nasilje (Filipčič, 2002). Po takih dogodkih je javnost posledično razpeta med tradicionalnim pojmovanjem dolžnosti otroka do starša in na drugi strani grozljivih zgodb krutega trpinčenja, zlorabljanja in zanemarjanja otroka s strani ubitega starša (Filipčič, 2002, str. 67).

Najpogostejši obliki nasilja mladostnikov nad starši sta psihično in verbalno nasilje, ki lahko vodita v fizično nasilje. Med mladostniki je znano tudi finančno nasilje, predvsem kot izsiljevanje za stvari, ki veliko stanejo in si jih starši ne morejo privoščiti.

1.2.2. Dejavniki nasilja mladostnikov nad starši

V tem poglavju bom povzela glavne dejavnike, ki imajo vpliv na razvoj nasilja mladostnikov nad starši. Med najbolj pomembnimi so način vzgoje, ki jo uporabljajo starši mladostnika, izpostavljenost nasilju v družini oziroma zloraba otrok, duševne in vedenjske motnje mladostnika ter vpliv substanc in okolja, v katerem mladostnik živi.

1.2.2.1. Vzgoja

Med najpomembnejšimi razlogi za nasilje mladostnikov nad starši se pogosto navaja način vzgoje (Pavšič Mrevlje, 2014), predvsem je v ospredju permissivna vzgoja, pretirano nadzorujoči starši in nekoherentnost staršev pri uvajanju discipline (Cottrell, 2001). Pomembno je, da so v družini struktura in vloge jasno opredeljene (Cottrell, 2001), vendar se starši velikokrat bojijo postaviti jasne meje, da ne bi izgubili otrokove ljubezni, in tako dovolijo otroku nadvlado (Filipčič, 2002, str. 41). Posledica takšnega odnosa oziroma permissivne vzgoje je, da se otrok navadi, da je vedno on tisti, ki zmaga v svojih zahtevah, drugače pa lahko pride do nekontroliranih izbruhov (Cottrell, 2001). Mladostnik se sčasoma nauči, da njegovi napadalni izbruhi prisilijo starše v dejanja, ki so v skladu z njegovimi željami (Cottrell in Monk, 2004). Tako pride do zamenjave vlog v družini, kjer mladostnik prevzame avtoritarno vlogo, ki po navadi pripada staršem (Cottrell, 2001), in pojavi se izguba

moči staršev (Pavšič Mrevlje, 2014). Tudi po podatkih Društva SOS so ugotovili, da je bila približno polovica nasilnih mladostnikov, s katerimi so se srečali, vzgojena permissivno (Lovšin, 2014). Takšni mladostniki odrastejo s sporočilom, da se mora svet prilagoditi njim in ne oni njemu, da so drugi krivi za njihove neprijetne občutke in da lahko z nasiljem dosežejo svoje (Cvetanovski in Ropac, 2016). Permissivna vzgoja in "čustveno hladni" starši pa lahko vodijo do mladostnikove napadalnosti, saj je naravna težnja mladih, da se borijo za svojo neodvisnost (Filipčič, 2002, str. 229).

Nasilno vedenje mladostnika naj bi spodbujali tudi starši, ki imajo popolni nadzor nad svojimi otroki, oziroma drugače rečeno avtoritarna vzgoja, ki je stroga in nepopustljiva in omejuje otrokovo avtonomijo (Car in Zemljak, 2016). V zgodnjem otroštvu je ta tip vzgoje lahko učinkovit, ko začne otrok odraščati in išče svojo identiteto, pa lahko postane v družini napeto in mladostniki se poskušajo upreti strogim pravilom, v njih se kopiči frustracija in začnejo se izražati z nasilnim vedenjem (Cottrell in Monk, 2004).

Podobno pa je tudi pri nekoherentnem starševstvu, ko je eden izmed staršev bolj strog od drugega oziroma so si vzgojni ukrepi v nasprotju (Cottrell, 2001). Mladostnik je nasilen do "strožjega" starša, ki ima podporo drugega, ali pa mladostnik grozi staršu, ki je manj strog, da bi spremenil ukrepe oziroma zahteve strožjega starša (Cottrell in Monk, 2004).

Delavci iz Društva za nenasilno komunikacijo so leta 2016 poročali, da po navadi dekleta povzročajo psihično nasilje, redkeje fizično, medtem ko fantje pogosto povzročajo fizično nasilje. Oba spola pa povzročata fizično nasilje (Cvetanovski in Ropac, 2016).

Konstruktivna družinska pravila s konsistentno avtoriteto in dobrimi medsebojnimi odnosi med otrokom in starši, ki nudijo trdno oporo in omogočajo čustveno interakcijo (Filipčič, 2002, str. 40), oblikujejo družinsko okolje, kjer se redkeje razvijejo zlorabe (Kersnik, 2004). Mladostnikom je treba omogočiti neodvisnost, vendar do meje, da ne postane nevarno, saj tudi oni potrebujejo varnost in strukturo ter starše, ki morajo zagotoviti, da se učinkovito spoprimejo z razvojnimi nalogami tega obdobja (Car in Zemljak, 2016).

1.2.2.2. Zloraba otrok

Družina je prvi socialni sistem, v katerem otrok živi in s svojimi posebnostmi vpliva na osebnost otroka v vseh fazah njegovega razvoja (Čačinovič Vogrinčič, 1998, str. 14). Nasilja v družini se naučimo (Filipčič, 2002, str. 32), kadar otroci že v zelo zgodnjem otroštvu prevzemajo nasilne vzorce (Znoj, 2016). Preko opazovanja in opazovanja staršev ugotovijo,

kakšno vlogo ima starš v družini; tisti, ki so izpostavljeni strogemu kaznovanju, se naučijo, da je to del normalnega starševstva in kasneje tudi sami uporabljajo ta model pri vzgoji svojih otrok (Filipčič, 2002, str. 59). Izpostavljenost nasilju v družini med partnerjema ima visoko napovedano vrednost za nasilno vedenje mladostnikov do vrstnikov, pa tudi do staršev (Pavšič Mrevlje, 2014).

Starši, ki so telesno kaznovali svoje otroke, so bili pogostejše žrtve nasilja z njihove strani (Ulman in Straus, 2003). V tej raziskavi so še ugotovili, da fizično nasilje očeta nad materjo poveča pogostost nasilja njunih otrok, a le do matere. Nasilni mladostniki so bili pogosto fizično, spolno in/ali čustveno zlorabljeni ali zanemarjeni v otroštvu (Znoj, 2016), nasilje nad starši pa se je začelo, ko so za to otroci postali dovolj močni in so se želeli maščevati (Cottrell in Monk, 2004).

Izpostavljenost nasilju v družini vpliva neposredno na socialno vedenje otroka, poveča strpnost do nasilja, saj pomeni razvoj prepričanja, da je sprejemljivo kaznovati druge in z nasiljem izražati moč ter prepričanja, da je nasilje učinkovito (Bezenšek Lalić, 2009, str. 26). Prav tako mladostniki, ki so bili priča nasilju ali žrtve nasilja v svoji družini, s svojim nasilnim vedenjem zgolj ponavljajo naučeno vedenje (Lovšin, 2014). Vzorce, ki jih vidijo doma, ponotranjijo in to je zanje edina poznana pot. Brez pomoči sami težko uvidijo, da je njihovo ravnanje napačno (Znoj, 2016). Raziskave Howe in Parke (Bezenšek Lalić, 2009, str. 30) so potrdile, da so zlorabljeni otroci pokazali več jeze, prisiljevanja, obračunavanja in tekmovalnosti od otrok, ki niso bili zlorabljeni.

1.2.2.3. Duševne in vedenjske motnje

Mladostniki, ki izvajajo nasilje, imajo lahko čustvene in vedenjske motnje ter motnje v socialni integraciji, ki se kažejo kot težave z uravnavanjem čustev, socialnimi spretnostmi in kontrolo impulzov (Cottrell, 2004). Tako je lahko nasilje le simptom mladostnikove duševne motnje, ki je lažja (hiperaktivnost, motnje pozornosti, ključevalno vedenje) ali pa težja (bipolarna motnja, shizofrenija) (Cottrell, 2001).

Raziskave so pokazale, da imajo mladostniki, ki izvajajo nasilje, vedenjske motnje petkrat pogostejše, čustvene motnje pa desetkrat pogostejše kot vrstniki, ki niso nasilni, prisotne pa so tudi učne težave in motnje pozornosti, simptom samopoškodovanja pa je pogost (Pavšič Mrevlje, 2014). Avtor Omer (2009, str. 125) je v eni izmed svojih knjig zapisal, da so otroci, katerih starši so iskali pomoč, imeli obsesivno kompulzivno motnjo. Ti otroci nasilnega

vedenja izven družinskega okolja niso kazali, doma oziroma v hiši pa so želeli prevzeti nadzor v družini.

Na praksi, ki sem jo opravljala na enem izmed CSD, sem se seznanila s primerom fantka, ki je imel vedenjsko motnjo. Ker je bilo to ravno v času covida-19, je morala mama ostati doma z njim, oče pa je delal večino dneva. Fantek je bil hiperaktiven in je postal nasilen do mame, celo tako hudo je bilo, da je morala mama poklicati policijo, saj ni vedela, kaj drugega naj še stori. Eden izmed policistov, ki je prišel, je videl, kako je mami hudo, saj si ni mislila, da bo morala kdaj poklicati policijo nad svojega sina. S fantkom se je usedel in se z njim pogovoril ter mu tudi pojasnil, kakšne so lahko posledice. Mama si je prav tako poiskala pomoč in stopila v stik s šolo, ki je fantku pomagala na daljavo.

1.2.2.4. Prepovedane substance

Uživanje alkoholnih pijač in zlorabljanje drugih drog pogosto vpliva na mladostnikovo nasilno obnašanje, raziskave pa kažejo, da uporaba teh substanc pripomore, da mladostnik postane bolj pogumen, njegova dejanja so intenzivnejša, pogosto pa jih sploh ne obžaluje (Cottrell, 2001). Raziskave, ki so bile do sedaj opravljene, so pokazale, da so mladostnikova dejanja izrazitejša, če so v času nasilja pod vplivom substanc (Filipčič, 2002, str. 49). Mladostniku, ki uživa prepovedane substance, se obnašanje spremeni, in sicer v šoli nazaduje, odnos s starši in prijatelji se poslabša, prihaja do prepirov in posledično lahko tudi do nasilja (Cottrell, 2001). Veliko kaznivih dejanj z elementi nasilja je storjenih prav zaradi užitega alkohola, ki leta opogumlja storilce, da dejanja ponavljajo in se nanj izgovarjajo (Nussdorfer, 2004).

Na splošno pa uživanje alkohola in prepovedanih substanc nakazuje na težave v družini, ki jo je treba obravnavati (Cottrell in Monk, 2004). Tudi starši so lahko tisti, ki uživajo prepovedane substance in alkohol, in takrat se lahko njihovi otroci počutijo nezaželeni, zapuščeni in lahko začnejo gojiti jezo do staršev (Cottrell, 2001). Posledica tega je, da lahko začnejo otroci groziti, da bodo razkrili njihove slabe navade, ali pa nad njimi izvajajo nasilje, četudi se starši ozdravijo odvisnosti (Cottrell, 2004).

1.2.2.5. Okolje mladostnika

Vrstniki v času odraščanja postanejo zelo pomembni in ravno v odsotnosti staršev je vpliv vrstnikov najmočnejši, zato se mladostnik zgleduje po vrstnikih (Zupančič in Justin, 1991, str. 83).

Prav tako je eden izmed dejavnikov lahko tudi nižji socialno ekonomski status družine (Pavšič Mrevlje, 2014). To, kaj lahko mladostnik udejanji oziroma katere dejavnosti si lahko omogoči, je odvisno tudi od socialno ekonomskega statusa družine, če pa se mladostniku to omeji, pa se lahko v njem nabirata frustracija in jeza, ki se sprostita skozi nasilje (Cottrell in Monk, 2004).

Nasilno vedenje enega mladostnika v družini lahko vpliva tudi na sorojence, in sicer uživanje na primer drog in alkohola in pa tudi pretirano posvečanje staršev mladostniku, ki je nasilen, lahko pri drugem otroku, ki ni deležen zadostne pozornosti, vodi v podobno početje, da bi pridobil pozornost staršev (Cottrell, 2001).

V šoli otroci preživijo poleg doma največ časa. Ta predstavlja tekmovalno okolje, kjer se vsak trudi biti sprejet in uspešen, kar pa lahko sproži strah pred neuspehom. Zaradi pritiska, da mladostnik ne bi bil sprejet v šoli, lahko šola predstavlja nevarnost, v mladostniku se začne nabirati jeza, ki jo potem sprosti doma, jo preusmeri na družinske člane, do katerih lahko postane nasilen (Cottrell, 2004). Mladostnik si želi biti sprejet s strani svojih vrstnikov oziroma prijateljev, četudi kdaj ne opazi, da neka družba nanj nima pozitivnega vpliva (Cottrell in Monk, 2004).

Vzgoja, prisotnost nasilja in okolje, v katerem mladostnik odrašča oziroma je odraščal, vplivajo na pojav in strpnost do nasilja. Če ima mladostnik prisotne čustvene in vedenjske motnje ter uporablja razne prepovedane substance, kot so alkohol in droge, pa lahko ti dejavniki povečajo stopnjo nasilja.

1.3. Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnikov nad starši

V tem poglavju bom predstavila nekatere možne metode dela, ki se uporabljajo v socialnem delu pri delu z uporabniki, mladostnikom, ki izvaja nasilja nad starši, starši, ki so žrtve tovrstnega nasilja, in njihovo družino.

V socialnem delu poznamo metode dela, ki so se uveljavile med strokovnimi delavci in so pomembne pri delu z družino, v kateri je prisotno nasilje. V Sloveniji so razvili doktrino socialnega dela, kjer govorimo o soustvarjanju z družino, ki je zelo pomembna tudi pri delu z družino, ki se sooča z nasiljem mladostnika nad starši. Pri socialnem delu z družino je pomembno, da se strokovni delavci pridružijo družini pri soustvarjanju rešitve in nudijo

podporo in pomoč, kjer jo celotna družina potrebuje (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 30). Prva koraka, ki jih mora strokovni delavec izvesti za izhodišče za sodelovanje z družino, sta vzpostavitev delovnega odnosa in osebni stik, ki jih mora strokovni delavec tekom sodelovanja nenehno izvajati (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 46).

Pri nasilju mladostnika nad starši je pomembno, da se nasilje takoj prekine in da je žrtev varna oziroma se umakne na varno. To pomeni, da velikokrat strokovni delavci ne izvajajo pogovorov s povzročiteljem nasilja in njegovo žrtvijo skupaj, ampak ločeno. Zato moramo metode socialnega dela, kot na primer soustvarjanje, prilagoditi uporabnikom in mogoče moramo metodo soustvarjanja kot tudi druge metode uporabljati z vsakim članom družine posebej. Pri nasilju v družini se lahko izvaja tudi tako imenovana Lüssijeva intervencija, ko morajo strokovne delavke poseči v življenje posameznika proti njegovi volji, saj je njegovo življenje ogroženo. To je treba storiti v primerih, ko strokovne delavke ne morejo vzpostaviti delovnega odnosa in ko starši, ki so žrtve nasilja, ne želijo sodelovati. Takrat je pomembno, da kljub intervenciji strokovna delavka poskuša vzpostaviti delovni odnos in iskati ter prepoznavati vire moči uporabnikov. Njeno delo mora biti usmerjeno v vzpostavitev delovnega odnosa s starši oziroma družino (Čačinovič Vogrinčič, 2008, str. 35).

Za soustvarjanje rešitev z mladostnikom je pomembno, da v stanju Odraslega uravnavamo aktivnosti spoštljivega in odgovornega Starša ter ustvarjalnega in spontanega Otroka (Poštrak, 2015). Delovni odnos je hkrati tudi osebni odnos, saj se strokovne delavke osebno odzivajo – povedo svoje izkušnje ali zgodbo, ravna empatično, se osebno odzivajo na dogajanje v odnosu, odkrivajo lastne vire moči (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2015, str. 64). Ključen element v razgovoru je tudi osebno vodenje (Vries, 1995) in je pomembna naloga strokovnih delavk v razgovoru, da z uporabnikom vzpostavi pristen odnos. Ostali prav tako pomembni elementi so še instrumentalna definicija problema (Lüssi, 1991), kjer udeleženci v problemu raziskujejo, kaj lahko prispevajo k reševanju problema, perspektiva moči (Saleebey, 1997), kjer so strokovnjaki usmerjeni v iskanje uporabnikovih virov moči, ter etika udeležnosti (Hoffman, 1994), koncept so-navzočnosti (Andersen, 1994) in znanje za ravnanje (Rosenfeld, 1993) (Čačinovič Vogrinčič idr., 2015).

Eden izmed možnih pristopov pri delu z mladostniki je tudi kognitivni vedenjski pristop k mladostnikovemu preprečevanju izvajanja nasilja in učenja nenasilnih in spoštljivih načinov komuniciranja ter reševanja konfliktnih situacij (Routt in Anderson, 2011). Mladostniku je treba posredovati jasna sporočila, da je nasilje nesprejemljivo in da ni opravičljivo, da začnejo

prevzemati odgovornost za svoje vedenje, da se posredujejo večšine in izkušnje nenasilne komunikacije, s čimer se začne krepiti posameznikova samopodoba in začne iskati moč v sebi in ne v nadvladi drugih (Aničić idr., 2015, str. 124). Mladostnik lahko veliko stori sam, da obvlada svoje nasilno vedenje: da govori in se odpre osebi, ki ji zaupa, da se trudi ostati miren v vsaki situaciji, da posluša druge in se ne vznemiri oziroma razburi, ko mu drugi kaj rečejo, česar ne želi slišati in tudi, da mora sam iskati rešitve in sprejemati kompromise z drugimi (Violent behaviour in children and teens, 2022).

Kadar poskušajo starši na prijazen način mladostnika pripraviti, da preneha z nasilnim vedenjem, lahko tak poskus pogosto naleti na ignoriranje in gluha ušesa, prav tako pa lahko pri mladostniku sproži še bolj agresiven odgovor (Cottrell, 2004). Ena izmed možnih rešitev, ki je lahko zelo koristna, je, da se starš obda z drugimi ljudmi, kot so na primer starši otrokovih prijateljev, učitelji, trenerji, kajti pogosto se otrok v prisotnostih drugih vede bolj spoštljivo (Cottrell, 2001). Prav tako mora biti žrtev odločena oziroma pripravljena k aktivni vključitvi v reševanje lastne stiske (Fabjančič, 2016).

Družina mladostnika, ki je nasilen, je v stiski, saj lahko v javnosti to pomeni, da staršem ni uspelo vzgojiti svojega otroka (Čaćinović Vogrinčič, 1998, str. 83), zato je pomembno, da se oblikuje varen prostor za družino. Velikokrat preteče ogromno časa, slabih izkušenj, strahu, nemoči, obupa, preden družinski člani spregovorijo o prisotnem nasilju v družini in poiščejo pomoč (Čaćinović Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 178). Starši se pogosto počutijo ponižane, da so odpovedali v vlogi staršev, in ne vidijo možnosti, da bi vzpostavili varne in sodelovalne odnose (Čaćinović Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 174). Starši se lahko počutijo osramočene, ponižane, saj mislijo, da niso uspeli pri vzgoji svojih otrok, zato se lahko zgodi, da se pojavita odpor in strah. Ponujeno pomoč lahko vidijo kot grožnjo, stigmatizacijo in posledično lahko pride do nepripravljenosti za sodelovanje (Car in Zemljak, 2016).

Pri reševanju problema nasilja mladostnikov nad starši, ki poiščejo pomoč socialnega dela, je pomemben osebno zavzet odziv strokovnega delavca, ki bo skupaj z družino vzpostavil izvirni delovni projekt podpore in pomoči (Čaćinović Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 173). Starše je treba opolnomočiti in jih podpreti, da zmanjšajo svojo nemoč v odnosu do mladostnika tako, da prepoznajo neučinkovite vzorce vedenja in nove načine vzpostavljanja odnosa (Čaćinović Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 174). Proces pomoči se torej začne tako, da se pridružimo uporabnikom, da skupaj z njimi odkrivamo probleme in rešitve, da sledi spreminjanje, proslavljanje, reflektiranje in nato se sodelovanje zaključi (Čaćinović

Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2015). Pri delu z mladostnikom se moramo osredotočiti na mladostnika tukaj in zdaj, torej kaj lahko storimo, da bo zdaj živel bolje, in mu pri tem pomagamo in skupaj z njim iščemo rešitve, ki so v skladu z njegovo kakovostjo življenja (Poštrak, 2015). Pomembno je, da starši razumejo stopnjevanje nasilja, da prepoznajo neučinkovite vzorce vedenja in da spoznajo nove načine vzpostavljanja odnosa z mladostnikom. Stopnjevanje nasilja lahko prepoznamo tako, da mladostnikove grožnje in zahteve vodijo do vdaje starša in da se te še stopnjujejo ter da se mladostnikova in starševska jeza ohranjata (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 174). Življenjski svet mladostnika je kompleksen simbolni svet, v katerem se mladostnik poskuša čim bolje znajti, poskuša preživeti, zato razvije različne oblike ravnanja, strategije preživetja (Poštrak, 2015). Pri tem je zelo pomembna komunikacija oziroma sporazumevanje, da strokovne delavke preverijo, ali razumejo mladostnika tako, kot si on želi, in da mladostnik dobi občutek, da ga razumejo (Poštrak, 2015).

Nasilno vedenje otrok v družinah pogosto zaznamujejo pomanjkanje meja, nedopustni izbruhi in vse večja pripravljenost za skrajna ravnanja (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 173). Pri nasilju mladostnikov nad starši je ključna nemoč staršev, ki pa je povezana s pomanjkanjem nenasilnih veščin postavljanja meja ter močnimi občutki krivde in odgovornosti staršev zaradi mladostnikovega nasilja (Aničić idr., 2015, str. 22). Večina mladostnikov, ki je nasilnih, se na nadzor svojih staršev odzovejo na načine, da svojim staršem sporočajo, naj jih pustijo pri miru (Omer, 2009, str. 47).

MODEL NENASILNEGA ODPORA

Pri iskanju literature na temo nasilja mladostnikov nad starši sem se prvič srečala z modelom nenasilnega odpora, ki ga je razvil profesor psihologije Haim Omer (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 172). Model je lahko v pomoč družinam, ki se srečujejo z nasiljem mladostnika. Temelji na pristopu nenasilnega odpora in gre za nenasilno odzivanje starša na mladostnikovo vedenje. Omer (2009, str. 3) je ugotovil, da permissivna kot tudi avtoritarna vzgoja nista primerni za ustavitev nasilja, ker se otroci ne počutijo varne in ljubljeni. Po njegovem mnenju je najprimernejši odziv nenasilni odpor, kjer pa je ključnega pomena sodelovanje med starši in strokovnimi delavkami (Omer, 2009, str. 17). Ob prebiranju knjige *Nonviolent Resistance* avtorja Omer (2009) sem spodaj na kratko opisala model nenasilnega odpora po korakih.

Ko se starši soočijo z mladostnikom, ki je nasilen, se velikokrat zgodi, da se otroci na odziv staršev odzovejo agresivno. Model nenasilnega odpora pripravi in pomaga staršem, da bi z mladostnikom vzpostavili odnos, v katerem starši zmanjšajo nemoč v odnosu z otrokom in preprečijo, da se nasilje stopnjuje. Torej starši na miren, neagresiven in neobtožujoč način mladostniku povejo, da njihovega obnašanja ne bodo več sprejemali. Prav tako model nenasilnega odpora pomaga, da se med starši in mladostnikom vzpostavi dialog in sodelovanje, ki je nujen, da se problem nasilja začne reševati. Pomembno je tudi, da se starša, torej partnerja, med seboj podpirata in razumeta, kaj želita doseči, ter stojita drug ob drugem.

Ko se starši odločijo ravnati po modelu nenasilnega odpora, morajo vzpostaviti navzočnost v mladostnikovem življenju. Mladostniku z jasnim sporočilom, ki ni grožnja, povedo, da se situacija ne more več nadaljevati in da se mora obnašanje spremeniti. Prav tako mladostniku povedo, da se bodo po pomoč in podporo obrnili k ljudem v okolici in jih prosili za pomoč. Nato starši naznanijo, da bodo uporabljali pristop nenasilnega odpora. Pri tem je pomembno, da starši najdejo pravi čas, kraj in način. Primer, ki ga je avtor izpostavil v knjigi *Nonviolent resistance* (Omer, 2009), je, da se starš poskusi pogovoriti z mladostnikom, da se usede v njegovo sobo ter mu pove, da morata najti rešitev in da bosta sedela in počakala toliko časa, da bo mladostnik našel in predlagal morebitno nenasilno rešitev. Pri tem koraku se začne proces spreminjati, starš izkazuje navzočnost, mladostnik pa se začne privajati na spremembo. Zelo pomemben korak je, da starši spregovorijo o vedenju mladostnika z ljudmi v svojem življenju oziroma s svojo socialno mrežo in socialno mrežo mladostnika, da se mladostnik zave, da starši niso več sami. Tukaj govorimo o navzočnosti tretje osebe. Mladostnik lahko še vedno nadaljuje s svojim odklonskim vedenjem, vendar je pomembno, da starši in tako imenovane tretje osebe ostanejo navzoči in odločni, da bodo še naprej stremeli k rešitvi. Pomembno pa je, da starši prenehajo ugajati mladostniku in da ponovno pričnejo delati stvari tako, kot želijo, in da se ne bojijo, ali bodo pri mladostniku sprožile nasilno vedenje.

Na kratko sem povzela ključne korake in smernice, ki so nujne pri modelu nenasilnega odpora. Pomembno je, da starši vztrajajo tudi, ko postane hudo. Prav tako morajo dobiti pomoč strokovnjakov, ki starše pripravijo in so jim v podporo. Namreč starši morajo biti pripravljeni na različne odzive mladostnika, na katere se morajo pravilno odzvati v določenih trenutkih.

1.4. Zakonodaja/pravna ureditev področja nasilja mladostnika nad starši v Sloveniji

Na kratko bom povzela ključno zakonodajo v Sloveniji, ki obravnava področje nasilja mladostnika nad starši.

V Republiki Sloveniji kazenska zakonodaja obravnava mladoletne prestopnike kot posebno skupino storilcev kaznivih dejanj, njihova obravnava pa je prilagojena njihovi ranljivosti, saj so osebe mladoletne in osebnostno še niso popolnoma razvite (Car in Zemljak, 2016). Kazenski zakonik (2012) določa, da mladoletnik pod 14. letom ni subjekt kazenskega prava. Mladoletniku, ki je ob kaznivem dejanju star 14 let in še ni dopolnil 16 let, lahko izrečejo le vzgojni ukrep, mladoletniku, ki pa je star že 16 let in ni še dopolnil 18 let, pa se smejo izreči vzgojni ukrepi, v izjemnih primerih pa tudi denarna kazen ali mladoletniški zapor (*Kazenski zakonik*, 2012).

Za mladoletnike so se razvile posebne vrste kazenskih sankcij oziroma vzgojni ukrepi, ki jih lahko razdelimo v dve skupini: nezavodski oziroma usmerjevalni, ki se izvršujejo na prostosti (navodila, ukor in prepovedi ter nadzorovanje organa socialnega varstva), ter zavodski vzgojni ukrepi, ki se izvršujejo znotraj institucij (oddaja v vzgojni zavod, oddaja v prevzgojni dom in oddaja v zavod za usposabljanje) (Car in Zemljak, 2016).

Zakon o preprečevanju nasilja v družini je bil sprejet leta 2008 in je temeljni zakon na področju nasilja v družini. Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008) navaja, da morajo organizacije in nevladne organizacije, ki pri svojem delu izvedo za okoliščine, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da se izvaja nasilje, o tem takoj obvestiti CSD, razen v primeru, če žrtev temu izrecno nasprotuje in ne gre za sum kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

CSD mora nuditi žrtvi kot tudi povzročitelju nasilja storitve po zakonu, ki ureja socialno varstvo, pri čemer je cilj obravnavanja odprav neposredne ogroženosti in skrb za žrtvino dolgoročno varnost, z odpravo vzrokov oziroma okoliščin, v katerih prihaja do nasilja, prek njenih socialnih in materialnih pogojev bivanja. CSD lahko napoti povzročitelja nasilja v izobraževalne, psihosocialne in zdravstvene programe, ki jih izvajajo organi in organizacije ter nevladne organizacije (*Zakon o preprečevanju nasilja v družini*, 2008).

Če strokovna delavka presodi, da je za sprejem ocene o potrebnosti izdelave načrta pomoči žrtvi ali za njihovo oblikovanje in izvajanje potrebno sodelovanje drugih organov, CSD te organe pozove k sodelovanju v tim (*Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini*, 2009). Kadar pa govorimo o nasilju v družini, je nujen koordiniran pristop, kjer sodelujejo različne institucije in organizacije, ki se pogosteje srečujejo na multidisciplinarnih timih, kjer si izmenjujejo informacije, načrtujejo varnost žrtve in nadaljnjega dela (Cvetanovski in Ropac, 2016).

1.5. Pristojne službe, ki obravnavajo področja nasilja mladostnikov nad starši

V tem poglavju bom predstavila pristojne službe, ki so tudi del multidisciplinarnih timov, ki obravnavajo primere nasilja mladostnika nad starši.

1.5.1. Centri za socialno delo

CSD je institucija, ki vzpostavi stik z žrtvijo v družini, v kateri je prišlo do nasilja (Skupnost CSD Slovenije, 2022). Kot sem že povzela v prejšnjem poglavju, mora biti CSD o prisotni obliki nasilja v družini po zakonu takoj obveščen.

Najprej mora poskrbeti, da žrtev umakne na varno in da žrtev opremi z informacijo, da lahko zahteva ukrep prepovedi približevanja (*Zakon o preprečevanju nasilja v družini*, 2008). Prav tako sodeluje v kazenskem postopku, in sicer, ko prejmejo kazensko ovadbo, tožilstvo zahteva uvedbo pripravljalnega postopka in mora CSD v skladu z Zakonom o kazenskem postopku pridobiti podatke o mladoletnikovi zrelosti, okoliščinah, razmerah, v katerih živi, in vse, kar se tiče mladostnikove osebnosti. Nato morajo na podlagi pridobljenih podatkov pripraviti socialno poročilo (Car in Zemljak, 2016). Socialno poročilo je pomembno, saj s tem predstavijo mladostnika na sodišču in vsebuje povzetek mladostnikovih življenjskih okoliščin, značilnosti družine in mladostnika, razmere v družini, šolsko ali poklicno kariero, odnos mladostnika do dejanja (Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki ga izvajajo centri za socialno delo, 2015).

Strokovne delavke so obveščene o storjenem kaznivem dejanju in opravijo razgovor s starši in mladostnikom. V razgovoru morajo raziskati socialno mrežo mladostnika kot tudi staršev oziroma družine, opredeliti težave mladostnika in poskušati najti način reševanja problema, hkrati pa nuditi oporo mladostniku, družini pa se ponudijo tudi svetovalne storitve (Car in

Zemljak, 2016). Pomembno je, da je prvo srečanje kakovostno, saj je glavni cilj, da se starši in mladostnik vrnejo, da lahko skupaj z njimi vzpostavijo izvirni delovni projekt pomoči, kjer bodo aktivni v reševanju problema (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 43).

Z žrtvijo se pripravi načrt pomoči v okviru multidisciplinarnega tima in naloga CSD je, da k sodelovanju pozove še ostale organizacije, ki bodo sodelovale pri obravnavi žrtve oziroma povzročitelja nasilja (*Zakon o preprečevanju nasilja v družini*, 2008). Multidisciplinarni tim, ki ga vodi strokovna delavka CSD, je sestavljen iz skupine strokovnjakov z namenom, da zagotovijo celostno podporo in zaščito žrtvi ter na podlagi ocene ogroženosti pripravijo načrt pomoči žrtvi, ki pa se mora usklajevati s sposobnostmi in željami žrtve (*Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini*, 2009). Na timih se strokovnjaki dogovorijo, kaj bo vsak od prisotnih naredil in CSD usklajuje svoje delo z delom drugih strokovnjakov in institucij (Velič, 2004).

Naloga CSD je tudi, da izvaja izrečene vzgojne ukrepe oziroma jih spremlja in o tem redno poroča in obvešča sodnika na zahtevo sodišča, če pa gre za izrek zavodskega ukrepa ali mladostniškega zapora, pa strokovna delavka iz CSD sodeluje z zavodom ali zaporom (Car in Zemljak, 2016). Odgovorna strokovna delavka mora opraviti evalvacijo dela, kot jo predvideva načrt, kjer mora biti pozorna, ali so bile dejavnosti izpeljane in ali so bili cilji doseženi (Skupnost CSD Slovenije, 2022). CSD mora tesno sodelovati s policijo, saj so oboji pristojni za odkrivanje in preprečevanje nasilja, policija pa mora v roku 24 ur po prejemu obvestila ali zaznave nasilja v družini obvestiti krajevno pristojni CSD (*Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini*, 2010).

1.5.2. Policija

Policija ima zelo pomembno vlogo pri obravnavanju nasilja v družini, saj po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (2008) sprejema prijave suma kaznivega dejanja v družini in sodeluje z drugimi organi pri obravnavi nasilja. Sodeluje s CSD, z nevladnimi organizacijami, zdravstvenimi službami, šolami in vrtci, tožilstvom (Cvetanovski in Ropac, 2016). Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini (2010) določa postopke in pravila obveščanja ter sodelovanje policije z organi in organizacijami v primeru obravnave nasilja v družini in tudi pravila za usklajeno delovanje s CSD.

Ko se žrtev nasilja odloči za prijavo nasilja, je pomembno, da vztraja, saj ima policija le tako razlog za ukrepanje, in šele takrat se lahko organizacije med seboj povežejo in sodelujejo ter tako žrtev ne ostane sama (Cvetanovski in Ropac, 2016). Cilj interventnega ukrepa je ustaviti nasilje in pomagati žrtvi, da zbere dokaze (*Zakon o nalogah in pooblastilih policije*, 2013).

Pri obravnavanju nasilja ima policija na voljo nekaj interventnih ukrepov, in sicer pri milejših oblikah, kot je verbalno nasilje, opozorijo nasilneža, da izvaja nasilje. Če ni pogojev za pridržanje, ga opozorijo, da lahko izvedejo dodatne ukrepe. Lahko mu izrečejo prepoved približevanja (Cvetanovski in Ropac, 2016). Policija o prepovedi približevanja takoj obvesti pristojni CSD, prav tako tudi v primeru, če ne morejo obvestiti staršev ali skrbnikov o izvajanju policijskih pooblastil, o postopku obvestijo pristojni CSD (*Zakon o nalogah in pooblastilih policije*, 2013). Ukrep prepovedi lahko policija izreče za 48 ur in ga takoj pošljejo v presojo preiskovalnemu sodniku okrožnega sodišča, ki lahko ukrep potrdi, spremeni ali razveljavi, ukrep pa se lahko podaljša za 10 dni ali na željo žrtve tudi za 60 dni (*Zakon o nalogah in pooblastilih policije*, 2013).

1.5.3. Sodišča

Starši velikokrat po prijavi odstopijo od pregona, zato se malo primerov pojavi na sodišču, ki pa lahko mladostniku izreče kazen, kot so vzgojni ukrepi (Skupnost CSD Slovenije, 2022). Postopek za vsa kazniva dejanja se uvede na zahtevo tožilca, sodišče pa po koncu postopka izreče vzgojne ukrepe, ki so lahko manj strogi – ukor, nadzorstvo organa socialnega varstva, navodila in prepovedi (Cvetanovski in Ropac, 2016). Še strožji vzgojni ukrep, ki ga lahko sodišče izda, pa je ukrep oddaje v vzgojni center, kjer se od mladostnika pričakuje popolna ali delna izločitev iz njegovega okolja (Skupnost CSD Slovenije, 2022).

Izrečen vzgojni ukrep naj bi vplival na njegovo vzgojo, prevzgojo in pravilen razvoj ter ne sme trajati manj kot eno leto in dlje kot tri leta (Skupnost CSD Slovenije, 2022). Nadzorstvo organa socialnega varstva priskrbi mladostniku strokovno pomoč in nadzor nad njim, ukrep pa traja najmanj eno leto in ne dalj kot tri leta (Skupnost CSD Slovenije, 2022).

Kot dokaz so v dokaznem postopku pogosto predlagana zaslišanja strokovnih delavk CSD, ki družino obravnavajo, njihovo pričanje pa pri družinskih članih povzroči odpor do nadaljnje obravnave, saj v strokovnih delavkah vidijo nasprotnika, kar oteži delo CSD (Pavlič Pivk, 2004).

1.5.4. Nevladne organizacije

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini (2016) izpostavlja, da je naloga nevladnih organizacij ta, da organizirajo različne programe za učenje povzročiteljev nasilja o nenasilnem vedenju v medosebnih odnosih z namenom preprečevanja nadaljnjega nasilja. Prav tako pa je pomembno, da nevladne organizacije sodelujejo z organi in organizacijami pri obravnavanju posameznih primerov žrtev in povzročiteljev nasilja (*Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini*, 2016).

Prva nevladna organizacija v Sloveniji je bilo Društvo SOS telefon za ženske in otroke, žrtve nasilja (Aničić idr., 2015, str. 10). Društvo SOS ponuja različne oblike pomoči, kot so SOS telefon, SOS zatočišče, SOS osebno svetovanje, SOS podpora skupina, SOS svetovanje po e-pošti (Društvo SOS, b.d.). Ostale nevladne organizacije s področja nasilja v Sloveniji so še Društvo ženska svetovalnica, Društvo Ključ, Zavod EMMA, Društvo življenje brez nasilja Novo mesto, Združenje proti spolnemu zlorabljanju in Društvo za nenasilno komunikacijo.

Društvo za nenasilno komunikacijo izvaja programe za preprečevanje nasilja in programe za ukrepanje v primerih nasilja, in sicer je temeljni cilj programov povečanje varnosti žrtve in zmanjšanje posledic nasilja (Aničić idr., 2015, str. 10). Društvo za nenasilno komunikacijo prav tako izvaja tudi programe za delo s povzročitelji nasilja, kamor so napoteni s strani sodišč, tožilstev, zavodov za prestajanje kazni, policije, CSD, zdravstvenih institucij in drugih nevladnih organizacij (Aničić idr., 2015, str. 63). Prav tako imajo tudi programe dela, ki so namenjeni mladostnikom, ki povzročajo nasilje nad starši, kjer se osredotočajo na razumevanje vlog znotraj družine, sposobnost razreševanja konfliktov znotraj družine ter analizo vloge spolov in moči znotraj družine (Aničić idr., 2015, str. 110).

2. FORMULACIJA PROBLEMA

Kadar slišimo besedno zvezo družinsko nasilje, najprej pomislimo na nasilje nad žensko in nasilje nad otrokom v družini. Nasilje mladostnikov nad starši pa je ena izmed prezrtih oblik nasilja, ki se čedalje več pojavlja. Veliko časa se nasilje mladostnikov nad starši ni smatralo kot nasilje, saj v družinah pogosto pride do nestrinjanj in konfliktov med starši in mladostniki oziroma otroki, predvsem v obdobju adolescence. Čeprav se je ta vrsta nasilja začela bolj pojavljati v javnosti, je v večini primerov še vedno tabu, saj starše spremljajo občutki krivde, sramu, strahu in tesnobe, predvsem kaj si bo okolica mislila o njihovih vzgojnih navadah. Velikokrat se v javnosti taki primeri pojavijo šele, ko nasilje postane zares hudo in starši ne vidijo izhoda ter poiščejo pomoč.

Službe, ki so pristojne za odkrivanje in preprečevanje nasilja, so šole, vrtci, policija, zdravstvene službe. Ena izmed njih pa je tudi CSD. Tekom študija sem prakso opravljala tudi na CSD. Ob pogovoru s strokovnimi delavkami sem ugotovila, da je nasilje mladostnikov nad starši zelo malo raziskano, prav tako pa tudi strokovni delavci ne pridobijo toliko znanja na tem področju, kot bi ga potrebovali.

To je bil povod za odločitev, da v magistrskem delu raziščem tovrstno nasilje, in sicer z vidika strokovnih delavk, ki delajo na CSD. Želela sem spoznati obseg in vsebino dela strokovnih delavk na tem področju. Prav tako pa me zanimajo tudi morebitne spremembe in izboljšave, ki so potrebne na področju nasilja mladostnikov nad starši.

Raziskovalna vprašanja:

- Katere vrste nasilja, ki jih mladostniki izvajajo nad starši, so najpogostejše?
- Kateri so najpogostejši dejavniki za razvoj nasilja mladostnikov nad starši?
- Kako poteka delo na centrih za socialno delo, ko se srečajo s primerom nasilja mladostnika nad starši?
- Katere metode dela so najbolj poznane pri delu z mladostniki, ki izvajajo nasilje do svojih staršev?
- S katerimi institucijami je treba sodelovati za celostno obravnavo družine, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši?

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave

Raziskava, ki sem jo uporabila, je kvalitativna, empirična in poizvedovalna. Pri kvalitativni raziskavi sestavljajo osnovno izkustveno gradivo, zbrano tekom raziskovalnega procesa, besedni opisi ali pripovedi, v katerih je to gradivo analizirano na beseden način (Mesec, 2019, str. 11). Neposredno izkustveno gradivo sem pridobila s spraševanjem, nato pa sem besedne opise analizirala kvalitativno. Ker sem izbirala neposredno izkustveno gradivo, je raziskava empirična. Raziskava je eksplorativna oziroma poizvedovalna, saj sem raziskovala temo oziroma obliko nasilja v družini, o kateri ni veliko literature in raziskav v Sloveniji.

Teme, ki sem jih v magistrskem delu raziskovala, so:

- splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši,
- dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja mladostnikov nad starši,
- delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave,
- metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši,
- institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje za celostno obravnavo tovrstnega nasilja.

3.2. Merski instrument

Merski instrument, ki sem ga uporabila v svoji raziskavi, je bil delno standardiziran vprašalnik. Smernice za intervju sem si pripravila vnaprej. Po potrebi sem zastavljala tudi podvprašanja in jih prilagodila tako, da so pogovori lažje tekli. Vprašanja sem razdelila po sklopih glede na teme raziskovanja, ki sem jih že izpostavila v podpoglavju zgoraj. Odgovore sem sproti zapisovala in hkrati smo tudi sproti lahko razjasnili nesporazume pri razumevanju vprašanj. Vprašalnik sem oblikovala na podlagi teoretskega predrazumevanja teme (*glej Prilogo 9.1.*).

3.3. Populacija in vzorec

Populacijo predstavljajo strokovne delavke, ki so zaposlene na CSD v Sloveniji in delajo na področju nasilja ter so že imele izkušnjo s primerom nasilja mladostnika nad starši. K sodelovanju sem najprej povabila strokovne delavke, ki so zaposlene na CSD Ljubljana, ki ima osem enot. Ker je bil prvotni odziv zelo majhen, sem nato pregledala spletne strani

Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije, zbrala kontaktne podatke vseh zaposlenih na CSD v Sloveniji, ki delajo na področju nasilja, in jim poslala vabilo k sodelovanju v raziskavi.

Vabilu za sodelovanje se je odzvalo osem strokovnih delavk, ki so se že soočile z nasiljem mladostnika nad starši pri svojem delu na CSD. V moji raziskavi gre torej za neslučajnostni, natančnejše priložnostni vzorec. V *Tabeli 3.3.1.* predstavljam demografske podatke oseb, ki so bile vključene v raziskavo.

Tabela 3.1.1: Demografski podatki oseb, vključenih v raziskavo

Oseba in število izjave	Spol	Področje dela	Leta izkušenj na področju nasilja	Izobrazba strokovnih delavk
A	Ženski	Zaščita otrok in mladostnikov	7 let	Socialna delavka
B	Ženski	Delo z mladostniki s težavami v odraščanju	10 let	Strokovna delavka
C	Ženski	Nasilje v družini	1,5 leta	Strokovna delavka
D	Ženski	Preprečevanje nasilja v družini	2 leti	Socialna delavka
E	Ženski	Preprečevanje nasilja v družini	15 let	Socialna delavka
F	Ženski	Varstvo družine	25 let	Socialna delavka
G	Ženski	Obravnavanje nasilja v družini	9 let	Strokovna delavka
H	Ženski	Preprečevanje nasilja v družini	5 let	Strokovna delavka

3.4. Zbiranje podatkov

Podatke sem pridobila tako, da sem najprej poslala informativno e-poštno sporočilo k sodelovanju pomočnikom direktorja na vse enote CSD, ki spadajo pod Ljubljano. Ker je bil odziv majhen, sem se osredotočila na celotno Slovenijo. Odziv še vedno ni bil velik, uspelo mi je pridobiti osem oseb, ki so bile pripravljene sodelovati. Dogovorile smo se za srečanje in vnaprej sem jim poslala okvirni vprašalnik, da so se zaposlene lahko pripravile na intervju. Šest srečanj je potekalo na enotah centra v pisarnah zaposlenih. Z dvema osebama sem intervju opravila preko telefonskega pogovora, saj zaradi oddaljenosti CSD od mojega kraja

srečanje ni bilo izvedljivo. Pogovori so trajali približno eno uro, odgovore pa sem si sproti zapisovala.

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Vse zbrane podatke sem kvalitativno obdelala. Najprej sem pridobljeno gradivo prepisala in uredila v programu Microsoft Office Word. Vse relevantne izjave glede na raziskovalni problem sem posebej označila in oštevilčila zaporedno mesto izjave. Kot kriterij za nabor izjav sem upoštevala pet osrednjih tem raziskave. Zapisala sem dobesečno pripoved sogovornikov. Nato sem izjave prepisala v razpredelnico ter z odprtim kodiranjem določila pojem, kategorijo in temo za vsako izjavo.

4. REZULTATI

Rezultate, ki sem jih pridobila preko osmih intervjujev, bom v nadaljevanju predstavila po temah. Te se navezujejo na predhodno zastavljena raziskovalna vprašanja: splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši; dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja mladostnikov nad starši; delo na CSD in možne izboljšave; metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši; institucije, s katerimi naj CSD sodeluje za kakovostno obravnavo tovrstnega nasilja. V sklopu vsake teme bom predstavila kategorije in pojme, oblikovane s pomočjo odprtega in osnega kodiranja. Demografski podatki iz raziskave prikazujejo, da so vse udeležene v raziskavi ženskega spola, zato bom v prikazu rezultatov uporabljala izraz udeleženka/udeleženke v raziskave, intervjuvanka/intervjuvanke.

4.1. Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši

Pri prvi temi sem v intervjujih raziskovala splošne podatke, ki jih zaznavajo strokovne delavke pri svojem delu.

Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši

Večina udeleženk raziskave je izpostavila, da pri svojem delu zaznavajo porast nasilja mladostnikov nad starši (*F5: Da je mladostniško nasilje nad starši v porastu; G2: da se povečujejo prijave*). Opazijo tudi, da v zadnjih letih starši tudi sami poiščejo pomoč in se obrnejo na institucije (*G1: ... vendar se starši sedaj, v zadnjih letih bolj opogumljajo in poiščejo pomoč*).

Covid-19

V času covida-19 se je poročalo o povečanju nasilja v družinah. Intervjuvanke so sicer povedale, da porasta nasilja mladostnikov nad starši niso zaznale (*A6: ... v času covida-19 nisem opazila določenega porasta; E5: v času covida-19 nisem opazila nobene razlike*), ena izmed udeleženk pa je poročala, da se je zaradi izkušnje s covidom-19 pojavilo izrazitejše nasilje (*F6: Menim, da je covid-19 prinesel določene stiske, ki so mogoče povzročile, da je nasilje postalo bolj izrazito*).

Vrste nasilja mladostnikov nad starši

Najpogostejše vrste nasilja so: fizično nasilje, ki ga lahko spremljajo telesne poškodbe, kot so brce v telo, psihično nasilje in finančno oziroma ekonomsko nasilje. Spremljajo jih verbalno nasilje, kot so žaljenje, dajanje opazk, grožnje, izsiljevanje, čustveno izsiljevanje in manipuliranje. Pojavljajo se konflikti in upori mladostnika, nekontrolirani izbruhi mladostnika ter materialno nasilje, pod katero spada tudi razbijanje pohištva. Pri primerih prihaja tudi do lažnih prijav mladostnika, da so starši nasilni, mladostniki pa dobijo tudi prepoved približevanja do staršev. Ena izmed udeleženk je izpostavila, da psihično in ekonomsko nasilje pogosto vodita do fizičnega nasilja (*E9: Največkrat pride do fizičnega nasilja, če mladostniki s psihičnim in ekonomskim nasiljem ne zadovoljijo svojih potreb in želja*) ter da dekleta po opažanjih intervjuvank pogosteje izvajajo psihično nasilje, fantje pa fizičnega.

Povzročitelj nasilja

Povzročitelji nasilja mladostnikov nad starši so fantje in dekleta, mladostniki v puberteti, ki obiskujejo 8. in 9. razred ter 1. letnik srednje šole, oziroma mladostniki od 14. leta naprej. Ena izmed zaposlenih je poročala, da je več primerov nasilja, ko so povzročitelji fantje, in da še ni imela primera, ko so bile povzročiteljice nasilja dekleta.

Žrtev nasilja

Žrtev nasilja sta po navadi tako mama kot oče (*G9: Na splošno so žrtve starši, tako mama kot oče*) in pa tudi samo mama (*H10: Največkrat je bila žrtev nasilja mama*), predvsem, če gre za enostarševsko družino (*F17: Pogosto se nasilje pojavlja v enostarševskih družinah, kjer mama skrbi za otroka; H16: Nasilje je pogostejše v enostarševskih družinah, kjer je starš mama*).

Družinski procesi

Udeleženke so poročale o različnih družinskih procesih, ki so bili prisotni v družinah, kjer se je pojavilo nasilje mladostnikov nad starši. Največkrat so v družini zaznale, da želijo starši izpolniti vse želje in potrebe mladostnika (*F20: ... torej so starši zadoščali vsaki otrokovi želji ...; G16: Poznam veliko staršev, katerim se ne da prerekati s svojimi otroci in jim ustrezajo v vsem le zato, da imajo potem mir*). Prisotno je tudi manipulativno vedenje mladostnika, kjer je želel mladostnik na lahek način in brez obveznosti dobiti tisto, kar si je zaželel. Predvsem je to vedenje prisotno v družinah, kjer je med staršema neravnovesje moči pri njuni vzgojni vlogi in tako mladostnik izkoristi, da izkoristi enega starša, da uresniči svoje

prikrite namene pri drugem staršu, ki ima večjo avtoriteto v družini. Mladostnik do šibkejšega starša razvije zaupanje in čustveno navezanost, ki jo nato uporabi v svoje namene proti drugemu staršu (*B10: ... ki z različnimi oblikami vedenja, predvsem manipulativnega ...*). Kadar niso bile izpolnjene njegove zahteve, pa je prišlo do upora mladostnika zaradi neizpolnitve njegovih želja (*E17: Ko pa se je to ustavilo, pa so se mladostniki začeli upirati in zahtevati, da dobijo, kar želijo; H23: Pogosto se je začelo, ko mladostnik ni mogel doseči svojega cilja oziroma da bi starši ugodili njegovim željam*) in starševske vzgojne nemoči.

Intervjuvanke so poročale še o prisotnosti nasilja v družini (*H13: ... kjer smo zasledili tudi nasilje med partnerjema ...*), odsotnih starših, kjer mislim na odnosno raven in vzgojno vlogo, popustljivih starših in pa da so starši izkazovali ljubezen z materialnimi dobrinami (*A14: ... ki so ljubezen otrokom velikokrat izkazovali z materialnimi dobrinami*). V družinah so bili prisotni slabi in neurejeni družinski procesi, kot so ekonomske in socialne težave, razveza ali ločitev staršev ter zloraba prepovedanih substanc s strani staršev.

4.2. Dejavniki, ki prispevajo k razvoju nasilja mladostnikov nad starši

Raziskovala sem, kateri dejavniki prispevajo k razvoju nasilja mladostnikov nad starši in kakšne so njihove značilnosti. Najpogostejši dejavniki so vzgoja, vpliv prepovedanih substanc, vpliv okolja mladostnika, odraščanje mladostnika, duševne in vedenjske motnje posameznika in prisotnost nasilja v družini.

Vzgoja

Vse udeleženke so poročale, da je vzgoja zelo pomemben dejavnik, ki vpliva na razvoj nasilja, oziroma da ima veliko vlogo (*B23: Zelo pomembno in veliko vlogo; C24: Menim, da je vzgoja velik dejavnik tveganja za pojav nasilja v družini; E22: Glavno vlogo, vzgoja je zelo pomembna; G15: Vzgoja staršev ima zelo veliko vlogo pri razvijanju nasilja v družini; H24: Kot sem že omenila, vzgoja ima glavno vlogo*).

Starši najbolj pogosto uporabljajo permissivno vzgojo oziroma vsedopuščujočo vzgojo (*F28: ... način vzgoje, kjer mu je bilo vedno vse ugodeno; H17: Najpogosteje je bila to permissivna vzgoja; H26: Sama sem zasledila pri starših, da so največkrat uporabljali oziroma vzgajali svoje otroke s permissivno vzgojo*), vsedopuščujočo vzgojo (*C26: ... predvsem pa vsedopuščujoča ...*) in avtoritarno vzgojo. Intervjuvanke so poročale, da na razvoj tovrstnega nasilja vpliva postavitve mej (*A21: ... spodbudi postavljanje meja ...*) oziroma nenadna

postavitev mej mladostniku (A19: *Ko je otrok naenkrat dobil postavljeno mejo, se na to mejo ni znal odzvati in je reagiral z nasiljem*). V nasprotnem primeru pa govorimo o tem, da mladostnik nima postavljenih mej (C31: *... otrokom se na ta način ne postavijo meje ...*), torej z drugimi besedami je to neomejena vzgoja oziroma odsotnost vzgoje in vzgojnih navad. Kot dejavnik so omenile še vzgojno nemoč staršev (H25: *Velikokrat v družinah zasledimo vzgojno nemoč staršev*), prisotnost pasivnega starša in omejitev denarja.

Prepovedane substance

Na razvoj nasilja vpliva tudi uporaba prepovedanih substanc (A26: *V nekaterih primerih so bile posredi tudi substance ...*), kot so droge in alkohol, ki so povezane tudi z vplivom družbe (G14: *... in ker je imel družbo, ki je uporabljala prepovedane droge in so imeli doma mladostniki podobno situacijo, mu je bilo tako okolje poznano in domače*).

Okolje mladostnika

Udeleženke v raziskavi so poročale, da so pri svojem delu opazile, da lahko razvoj nasilja povežemo s socialnim okoljem vpliva mladostnikov (B28: *Bili so primeri, ko so bili mladostniki pod vplivom slabe družbe ...*; E19: *Družba veliko doprinese k temu*; E25: *Pri primerih, kjer sem jaz sodelovala, je bil najbolj vpliv socialnega okolja*) in vrstniki (G12: *... družil s prijatelji, kjer je bila situacija podobno kot pri njem doma ...*; G13: *Prav tako mladostniki veliko časa preživijo s svojimi vrstniki ...*; G22: *Vpliv prijateljev in vrstnikov je prav tako zelo močan, saj se zgledujejo drug po drugem in so med seboj zavezniki*). Ena izmed udeleženk je izpostavila, da je v današnjih časih postalo sporočilo družbe, da je cilj treba doseči takoj in brez truda (F32: *In sicer v današnjih časih družba sporoča, da je treba svoj cilj doseči čim prej, brez truda, ko si posameznik to zaželi*).

Odraščanje mladostnika

Vsak mladostnik gre skozi obdobje odraščanja, ko uveljavlja svojo voljo, se osamosvaja, odloča sam zase, želi skrbeti sam zase, ima svoje želje in potrebe ter hoče imeti občutek nadvlade in moči, kar je lahko v nasprotju zahtevam in pričakovanji staršev. Prisotna je tudi jeza, razočaranje in nezadovoljstvo nad starši. To vse je lahko povod za razvoj nasilja.

Duševne in vedenjske motnje

Tudi duševne in vedenjske motnje pri mladostniku kot pri starših so povezane z razvojem nasilja mladostnikov nad starši. Intervjuvanke so poročale, da so bile pri primerih prisotne

duševne in vedenjske oziroma čustvene motnje. Tudi pri starših so bile pri nekaterih primerih prisotne psihične, duševne in čustvene težave. Ponekod pa je šlo za kombinacijo več težav.

Prisotnost nasilja v družini

Udeleženke so kot naslednji dejavnik izpostavile tudi prisotnost nasilja v družini. Nasilje je naučeno nasilno vedenje (C25: *Predvsem pa bi izpostavila, da nasilje ni vedenje, s katerim se rodimo, ampak je naučeno vedenje, F24*). Otroci se s strani staršev lahko naučijo nasilnega vedenja (C17: *Otroci se vedenja (v vašem primeru nasilnega vedenja) učijo od svojih staršev ...*), kako izražati negativna čustva, kot sta jeza in strah (C18: *... in sicer jim starši s svojim vedenjem, obnašanjem predajajo informacije, kako izražati čustva, predvsem "negativna" čustva, kot so jeza, strah*), da se konflikte rešuje z nasiljem (C20: *Naučijo se, da se konflikti ne rešujejo s pogovorom, temveč z nasiljem*) in da se lahko z nasiljem soočijo z jezo, stresom in napetostjo (C19: *Otroci, ki odraščajo v družini, kjer je prisotno nasilje, se naučijo, da se z jezo, stresom in napetostjo soočamo z nasiljem*).

Pogosto je v družinah, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši, prisotno tudi nasilje med starši (F23: *Problematični so tudi otroci, kjer imajo starši med sabo hude konflikte, G21: ... zaradi nasilja med starši, kateremu so bili priča otroci, ki pa so sedaj nasilni nad svojimi starši*), nasilje očeta nad mamo (G11: *Sin, ki je izvajal nasilje nad mamo, je povedal, da je bil kot majhen otrok priča, kako je oče tepel mamo pred njegovimi očmi*) ter konfliktni in nasilni družinski odnosi (F27: *... pa tudi kot sem že omenila prisotno nasilje v družini, ki mu je bil kot otrok priča ...*). Intervjuvanke so povedale, da so nekatere družine v preteklosti že bile obravnavane na CSD zaradi nasilja, da so imeli starši v svojem otroštvu izkušnjo nasilja (C23: *... starši, ki so imeli tudi sami izkušnjo nasilja*), da so bili tudi mladostniki sami žrtve nasilja (H19: *V več primerih so bili mladostniki tudi sami žrtve nasilja v družini, ki so ga izvajali starši*) in da so lahko nasilni tudi izven domačega okolja.

4.3. Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave

Naslednja tema, ki sem jo raziskovala, se je dotikala dela zaposlenih na CSD, ki je povezano z delom pri primerih nasilja mladostnikov nad starši. Vsako udeleženko sem povprašala, kdaj se je soočila s prvim pojavom tovrstnega nasilja pri svojem delu, na kakšen način je največkrat prijavljeno nasilje mladostnikov nad starši, kako in na kakšen način pridejo v prvi stik z družino, kaj so naloge strokovnega delavca, kakšno izobraževanje in podporo imajo strokovni delavci ter kaj bi potrebovali za izboljšanje svojega dela in kako bi izboljšali sodelovanje med družino in CSD. Izpostavila bom nekaj problemov, o katerih so poročale strokovne delavke.

Prvi pojav nasilja pri delu strokovnih delavcev

Intervjuvanka, ki je najdlje zaposlena na CSD, je v službi že 25 let, intervjuvanka, ki pa je na CSD zaposlena najmanj časa, pa je v službi leto in pol. Vse osebe so poročale, da so se prvič s tovrstnim nasiljem soočile že v prvih mesecih dela na področju nasilja.

Prijava nasilja

Strokovne delavke so poročale, da največkrat dobijo obvestilo prijave s strani policije. Drugače nasilje prijavijo tudi starši na CSD (*G27: Včasih starši tudi sami pridejo do nas in nas prosijo za pomoč, da jim pomagamo ukrepati*) ali takoj na policijo, nasilje prijavijo tudi drugi družinski člani na policijo. Tudi s strani izobraževalnih institucij so na CSD prejeli obvestilo o nasilju (*C14: Odvisno od primera, največkrat dobimo obvestilo s strani šole o razmerah*) in pa tudi še s strani zdravstva. Nasilje lahko prijavijo tudi druge osebe, kot na primer sosedje ali prijatelji. Ena izmed udeleženk je poročala, da je skozi obravnavo družine sama zaznala nasilje mladostnika in nato prijavila nasilje (*D35: Včasih sami zaznamo, da so otroci nasilni, ko družino obravnavamo v sklopu drugih nalog (npr. težave v odraščanju)*).

Starši pogosto nasilja ne prijavijo takoj (*B47: Po navadi je nasilje že nekaj časa trajalo*), vendar šele, ko se v družini pojavi hudo nasilje (*D42: Po navadi prijavijo, ko je zelo hudo; F3: ... ko se bojijo za svoje življenje ...; G38: Pri primerih, kjer so starši sami poiskali pomoč pri nas, pa so bile družine, kjer je bila že hujša oblika nasilja*), ko so obupani in ko ne zdržijo več v taki situaciji (*B48: Ko niso več zdržali v taki situaciji, pa so se obrnili po pomoč*). So tudi primeri, ko starši prijavijo nasilje takoj (*G39: Nekateri starši pa so nasilje takoj prijavili oziroma poiskali pomoč*). Včasih pa se tudi zgodi, da starši umaknejo prijavo (*G28: Vendar je bilo že nekaj primerov, ko so starši kasneje prijavo umaknili, ker preprosto niso mogli čez ta proces in ukrepati proti svojemu otroku*). Ena izmed udeleženk je poročala, da pri delu zaznava porast prijave tovrstnega nasilja s strani staršev.

Prvi stik z družino

Zaposleni na CSD pridejo v stik z družino na podlagi obvestila prijave s strani policije, izobraževalnih institucij, zdravstva, izpovedi druge osebe na CSD ali tekom obravnave na CSD (*C35: Sami pridemo v kontakt z družino na podlagi obvestila šole, policije, zdravstva, izpovedi druge osebe na CSD, druge obravnave na CSD (težave v odraščanju, prva socialna pomoč)*). Takrat opravijo pogovor s starši (*A31: ... na podlagi katerega smo, običajno starše*

same, povabili na razgovor ...; E31: ... najprej razgovor opravimo s starši) in predstavijo možne oblike pomoči (E32: ... in jima predstavimo možne oblike pomoči).

Naloge strokovnega delavca

V nadaljevanju sem raziskovala naloge, ki jih strokovni delavci opravljajo pri svojem delu, ko se soočijo z nasiljem mladostnika nad starši. Strokovni delavci delajo na tem, da takoj prekinejo nasilje v družini (B46: *Predvsem je potrebno prekiniti nasilje*), kar pomeni, da mora biti žrtev v varnem okolju in da jo morajo v primeru ogroženosti umakniti na varno oziroma povzročitelju nasilja preprečiti dostop do žrtve, lahko z izrekom prepovedi približevanja. Po uradni dolžnosti mora CSD podati prijavo.

Najprej opravijo pogovor s starši, nato pogovor z mladostnikom, z udeleženi v problemu in socialno mrežo družine. Z uporabniki skupaj definirajo problem (A36: ... *kasneje definicija problema skupaj z udeleženi* ...) in iščejo rešitve (B39: ... *skupaj iščemo pomoč za vsakega posameznika*; G56: ... *poskušamo najti načine reševanja problema*). Torej so podpora staršem in mladostnikom (E40: *Predvsem smo podpora staršem in mladostnikom*; F49: ... *smo lahko v podporo, ki jo potrebujejo*; G37: *Smo podpora staršem in mladostnikom, ki gredo četa težek proces*), nudijo pomoč mladostnikom, raziskujejo posledice nasilja in socialno mrežo družine (F40: *Nato je potrebno raziskati socialno mrežo staršev in mladostnika*). V sklopu javnih pooblastil opravljajo storitev pomoč družini na dom (D41: *Znotraj CSD lahko družini pomagamo v sklopu storitve pomoč družini na dom*) in obiske na domu.

Mladostnika in družino vključujejo v razna svetovanja (F45: *Pomembno so tudi svetovalne storitve, kamor se lahko vključi družina*, G57: *Sodelujemo tudi z drugimi institucijami, ki mladostniku in staršem ponudijo razne možnosti vključitve v različne oblike pomoči, ki jo potrebujejo*), ki jih na primer ponujajo v nevladnih organizacijah, pedopsihiater, klinični psiholog, ali v vzgojno svetovanje (C49: ... *predstaviti in spodbujati starše k sodelovanju vzgojnega svetovanja*). Uporabnike vključujejo v delavnice za žrtve nasilja in v delavnice za povzročitelja nasilja.

Strokovni delavci sodelujejo z ostalimi ključnimi institucijami, opravljajo poizvedbe na drugih institucijah, kamor je vključen mladostnik in družina (C56: ... *dajemo poizvedbe na šoli, v zdravstveni dom, policiji, krizni center* ...), spremljajo napredek družine. Sodišču poročajo o kazenskem postopku, predlagajo vzgojni ukrep sodišču, izvajajo vzgojni ukrep,

namestijo mladostnika v vzgojni zavod, lahko dajo predlog za ukrepe za varstvo koristi otrok na sodišče (C57: ... na sodišče lahko damo predlog za ukrepe za varstvo koristi otrok) in predlog za prepoved približevanja mladostnika do staršev (G36: Lahko damo predlog za prepoved približevanja mladostnika do svojih staršev). Prav tako je pomembno sodelovanje na multidisciplinarnih timih (C58: Pogosto skličemo tudi multidisciplinarni tim; E35: Nujen je tudi koordiniran pristop, kjer so prisotne različne institucije, ki lahko pripomorejo). Za dodatno podporo pa se med seboj posvetujejo z ostalimi strokovnimi delavci.

Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši

Pri naslednji temi sem raziskovala, kakšna izobraževanja in podpora imajo strokovni delavci pri svojem delu in kaj bi še potrebovali. Nekaj zaposlenih je poročalo, da so pridobljeno znanje dobili na Fakulteti za socialno delo, na izobraževanjih preko službe, v okviru Socialne zbornice ali Skupnosti CSD Slovenije (A52: ... v okviru izobraževanj, ki jih največkrat organizira Socialna zbornica ali Skupnost CSD ...). Nato pa še iz prebiranja strokovne literature, na dodatnih izobraževanjih, tekom dela iz starih in novih primerov (B56: ... pa veliko se naučiš tudi iz starih primerov in kako so potekali postopki), učijo se tudi od drugih strokovnih delavcev (C63: Strokovna pomoč koordinatorja za preprečevanje nasilja v družini in drugih strokovnih delavcev) in se pri svojem delu usmerjajo po Katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo CSD.

Udeleženke so izpostavile potrebo po možnosti dodatnih izobraževanj (A53: ... da bi lahko bilo več praktičnih izobraževanj na to temo, že nekaj časa jih nisem zasledila), kot so izobraževanje o delu z družino, o delu z vzgojno nemočnimi starši in izobraževanje o nasilju mladostnikov nad starši. Prav tako so izpostavile, da potrebujejo dodatno podporo pri delu na odnosni ravni, tehnikah pogovora in kako delati z visoko konfliktnimi mladostniki. Dodatno izobrazbo bi potrebovale tudi pri tem, kako otroku postaviti meje in kako se kot starš nenasilno odzivati pri otroku. To znanje bi potem lahko predale staršem, ko pridejo po pomoč na CSD. Izpostavile so tudi potrebo po pogostejših supervizijah strokovnih delavcev in potrebo po večji podpori v kolektivu.

Udeleženke menijo, da imamo ustrezno slovensko zakonodajo, ena oseba pa je izpostavila, da bi potrebovali zakonodajo o nasilju otrok/mladostnikov nad starši (C66: Preveč izpostavlja samo nasilje staršev nad otroki, ne pa tudi otrok nad starši). Ena izmed udeleženk meni, da je dobro znanje in razumevanje zakonodaje bistveno.

Izboljšanje sodelovanje družine s centrom za socialno delo

Udeleženke v raziskave sem spraševala, kaj one vidijo pri svojem delu, da je treba storiti, da bi izboljšali sodelovanje med družino in CSD oziroma strokovnimi delavci. O nasilju je treba spregovoriti takoj (*H47: Pomembno je, da bi o težavah spregovorili čim prej in ne šele potem, ko so vzorci vedenja v družini že utrjeni*). Najbolj so izpostavile, da bi bilo treba starše informirati, kaj vse jim lahko CSD v taki situaciji nudi (*F50: Mogoče bi lahko starše bolj opremili, kaj vse jim lahko ponudimo na CSD*), na primer v šolah (*B54: ... mogoče preko šole, da bi več izvedeli ...*), ali pa bi se lahko starši vključevali v programe za vzgojo že v predšolskem obdobju (*H46: Starši bi se lahko vključili v kakšno "šolo za starše" že v predšolskem obdobju otroka, da bi se opolnomočili v njihovi vzgojni funkciji in v vlogi starša*).

Prav tako so povedale, da je za izboljšanje situacije obvezno sodelovanje staršev s strokovnimi delavci, starši morajo biti odkriti in pripravljeni na sodelovanje (*G41: Pomembno pa je, da so starši pripravljeni delati na tem, da gredo čez ta težek proces in da se zavedajo, da je potrebno vložiti trud in čas, da nastanejo spremembe*), pristno sodelovati, torej pokazati, da si res želijo spremembe (*E42: Sodelovanje je lahko produktivno, če gre za odkrito in pristno sodelovanje*) in da so pripravljeni sprejeti pomoč (*A49: ... da so pripravljeni sprejeti pomoč in ne samo pripeljati mladostnika, da ga "popravimo"*). Intervjuvanke so poročale, da bi potrebovale več možnosti usmeritve staršev in mladostnikov v različne programe, kamor bi se lahko vključili (*E49: Več možnosti usmeritve staršev in mladostnikov v različne programe ...*, *G49: Več možnosti usmeritve mladostnikov in staršev v razne programe pomoči*), kot na primer brezplačna psihoterapija za starše in mladostnike.

Strokovne delavke so izpostavile, da bi pri delu z nasiljem mladostnika nad starši potrebovale več dela na terenu (*D47: ... morali bi imeti več časa, da bi hodili na obiske domov ...*), več kadra na področju dela z družino, ki bi imel dobro razvite metode dela (*D66: ... potrebovali bi več usposobljenega kadra na področju dela z družino, da bi lahko imeli dobre razvite metode dela*), in da bi lahko pri tovrstnem nasilju izvajali timsko delo oziroma delo v paru pri delu z družinami (*D65: Jaz osebno menim, da bi morali z družinami delati timsko oziroma v paru*).

Izpostavljeni problemi pri delu strokovnih delavcev na centru za socialno delo

Tekom pogovorov so udeleženke izpostavile nekaj problemov, s katerimi se soočajo pri svojem delu. Včasih je prisoten slab odnos med starši in strokovnimi delavci (*D51: Takrat se*

naš odnos velikokrat skrha), starši se odklonilno vedejo do strokovnih delavcev, ko povedo svoja opažanja in staršem predlagajo, kako naprej (*D50: Hkrati so starši odklonilni do nas, ko jim predstavimo svoja opažanja glede tega, kaj oni počnejo "narobe" oziroma neustrezno, ter ko jim postavimo zahteve, meje*), saj gre za nezaupanje v strokovne delavce zaradi slabega ugleda (*D49: V Sloveniji imajo CSD slab ugled, iz tega opažam, da izhaja globoko nezaupanje do nas*). Na CSD primanjkuje kadra kot tudi časa za delo (*D57: Vedno nam primanjkuje časa in kadra*) in prejmejo premalo sredstev, ki so namenjena strokovnim delavcem za izobraževanja.

4.4. Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši

Raziskovala sem, katere metode strokovne delavke uporabljajo pri delu z nasiljem mladostnika nad starši. Ker se metode ponavljajo, sem jih razdelila v tri sklope, in sicer metode dela s starši, metode dela z mladostnikom in metode dela s starši in mladostnikom. Na koncu sem zapisala še, kako se starši soočijo s prijavo nasilja, kar sem zasledila tekom intervjujev.

Metode dela s starši

Delo s starši je ključnega pomena pri obravnavi tovrstnega nasilja (*F47: ... sodelovanje s starši je ključnega pomena ...; F48: Starši morajo biti močni, da lahko delamo v smeri iskanja rešitve in da se situacija začne izboljševati*). Metode, ki jih strokovni delavci uporabljajo pri delu s starši, so individualno delo s starši, krepitev moči staršev (*G42: ... jih moramo znati opolnomočiti ...*) in pomoč pri vzgoji (*F69: Starše je potrebno opolnomočiti v njihovi vzgojni funkciji*).

Metode dela z mladostnikom

Metode dela, ki so uporabljene pri delu z mladostnikom, pa so individualno delo z mladostnikom, krepitev varovalnih dejavnikov (*C46: ... krepiti varovalne dejavnike za mladoletnika*), vzpostavitev varnega okolja, da mladostnik lahko zaupa strokovnemu delavcu (*A45: ... predvsem na vzpostavitvi varnega okolja, da se nam lahko zaupa ...*). Mladostniku se prilagajajo in se mu pri svojem delu približajo tako, da se lahko mladostnik zaupa (*A66: Mladostniku se je treba znati približati, E56: ... damo vedeti, da jih slišimo ter upoštevamo ...*). Udeleženke so poročale, da pomagajo in spodbujajo mladostnika, da uveljavi svojo voljo brez prisotnosti nasilja (*C45: ... spodbujati in pomagati mladoletniku uveljaviti*

svojo voljo brez neprijetnih posledic ...). Pomagajo mu pri načrtovanju aktivno preživetega prostega časa (C47: ... pomagati mladoletniku, da bo aktivno preživel prosti čas). Z mladostnikom opravijo pogovor o spreminjanju vzorcev vedenja (A46: ... da se pogovarjamo o tem, kako lahko spreminja vzorce).

Metode dela s starši in mladostnikom

Udeleženke so poročale, da pri delu z družino, ki ima izkušnjo nasilja mladostnikov nad starši, uporabljajo metode socialnega dela z družino, delo s posameznikom, delo s skupino, izvajajo skupinske pogovore. Uporabnike seznani s potekom postopka, kaj vse sledi, ko prijava nasilja pride na CSD. Strokovna delavka opredeli naloge in možnosti, ki jih imajo uporabniki na voljo, da bi čim hitreje in učinkovito izboljšali situacijo.

Skozi pogovore strokovni delavci z uporabniki sodelujejo, z njimi soustvarjajo rešitve (H39: *Skupaj raziskujemo rešitve*; H58: *... soustvarjamo rešitve s sogovorniki*; B44: *Skupaj iščemo rešitve, ki ustrezajo vsem*), upoštevajo glas vsakega posameznika, ga poslušajo, upoštevajo in spoštujejo (F65: *Tekom pogovora jih poslušamo, upoštevamo in spoštujemo*). Pri sodelovanju z uporabniki se strokovni delavci približujejo sogovornikom (F67: *... in se jim približamo, da bo naše delo čim bolj uspešno*) in se jim prilagajajo glede na sposobnost njihovega razumevanja in dojetja (F68: *Način razgovora prilagodimo vsakemu posamezniku*; G59: *... se prilagajamo vsakemu posebej*; H62: *... da se znamo vsakemu posamezniku približati na njemu prilagojen način*). Tekom pogovorov krepijo moči uporabnikov (D61: *... pogovori, usmerjeni v krepitev moči uporabnika*) in njihove varovalne dejavnike v socialni mreži. Uporabnike informirajo in se z njimi pogajajo. Prav tako so jim na voljo, da družini pomagajo pri dorekanju domačih pravil (C48: *pomagati pri dorekanju domačih pravil, kot so pričakovanja, kazni, nagrade*)).

Tekom pogovorov si strokovni delavci zapisujejo vsebino pogovora, zbirajo podatke, sprti preverjajo razumevanje informacij in sodelujejo s socialno mrežo družine. Skupaj z uporabnikom zapišejo individualni varnostni načrt, individualni načrt pomoči in oceno ogroženosti.

Uporabnike usmerjajo v druge oblike pomoči na razne institucije (F44: *Vključitve v razne oblike pomoči, ki jih potrebujejo*; H40: *Usmerjamo jih v razne institucije, kjer si lahko poiščejo dodatno podporo in pomoč*), se povezujejo z drugimi institucijami

(C72: Povezovanje z deležniki iz okolja, kot so zdravstvo, šolstvo, policija) in spremljajo napredek uporabnikov.

Soočanje staršev s prijavo nasilja

Tekom intervjuvanja so udeleženke izpostavile, da starši težko izpostavijo problem in velikokrat zanikajo in minimalizirajo problem (H45: *Velikokrat se zgodi predvsem na začetku, da starši ne želijo govoriti z nami ali pa celotno situacijo zanikajo in nam to oteži proces reševanja problema*). Prisotni imajo občutek sramu in nemoči (B50: *... vedno prisoten občutek sramu ...*; H43: *Starši niso želeli prijaviti svojega otroka, bilo jih je sram, da niso uspeli v svojih vlogah*) ter krivdo, da niso uspeli v vzgoji svojih otrok (B51: *... da oni niso dobro opravili svoje vzgojne naloge*). Nekateri starši pa so v strahu pred mladostnikom (D45: *Po eni strani otroka branijo, po drugi pa se ga bojijo, kaj bo, če ga prijavijo, ali če bodo postavili meje*).

Včasih navidezno iščejo pomoč na CSD (D43: *Opažam, da starši velikokrat navidezno iščejo pomoč pri nas*), kar pomeni, da želijo, da CSD ukrepa, da mladostnik preneha biti nasilen, sami pa ne želijo sodelovati in pri tem pomagati (D44: *... želijo, da CSD nekaj stori, sami pa niso pripravljeni sprejeti določenih korakov, odločitev*; E33: *Imeli smo primer, kjer so starši sami prišli po pomoč in želeli, da se pogovorimo z njihovim otrokom in mu na nek način zagrozimo, da če ne bo prenehal s svojim vedenjem, da ga bomo zaprli*).

4.5. Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje za celotno obravnavo tovrstnega nasilja

S sogovornicami sem spregovorila, s katerimi institucijami je potrebno sodelovanje pri obravnavi nasilja in kakšen način sodelovanja prispevajo. Prav tako smo raziskovale, s katerimi institucijami potrebujejo več sodelovanja. Izpostavile so probleme, s katerimi se soočajo.

Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje

Udeleženke so naštele naslednje institucije: izobraževalne institucije, kot so vrtci, osnovne šole, srednje šole, zdravstveni domovi kot na primer dispanzer za mentalno zdravje, in razni specialisti. Sodelovanje je potrebno še s strani policije, sodišča, tožilstva, vzgojnih zavodov, Centra za duševno zdravje otrok in mladostnikov, kriznih centrov, strokovnih centrov, študijsko raziskovalnih centrov in varuha človekovih pravic. Veliko vlogo imajo tudi

nevladne organizacije in institucije, ki izvajajo programe za žrtve nasilja in storilce nasilja, kot so na primer Društvo za nenasilno komunikacijo, SOS, ženska svetovalnica.

S strani raznih institucij, s katerimi sodelujejo zaposlene na CSD, pridobijo dodatno strokovno pomoč strokovnjakov, ki nudijo podporo mladostniku in družini preko izvajanja različnih programov (*D73: ... na kakšne načine se lahko družini pomaga in kaj lahko oni naredijo*). Institucije torej izvajajo razne delavnice in terapevtske skupine, kamor lahko usmerijo družino in tako nadaljujejo pomoč mladostniku in družini. Hkrati pa informirajo in poročajo delavkam na CSD, posredujejo ocene njihovega sodelovanja in spremljajo napredek ter doseganje ciljev uporabnikov. Nekatere institucije nudijo začasno namestitev staršev, kadar so ogroženi s strani svojega otroka in se morajo za svojo varnost umakniti, ali pa mladostnika, ki ogroža svoje starše in je dobil prepoved približevanja do staršev zaradi nasilnih dejanj.

Izobraževalne institucije lahko podajo pomembna opažanja vedenja mladostnika tekom dneva, ko se nahaja v šoli (*A71: Šole pripomorejo glede vedenja mladostnika, ker ga običajno gledajo po cele dneve in ga bolje poznajo; B72: Učitelji v vrtcih in šolah spremljajo otroka vsak dan večino dne in hitro opazijo spremembe pri posameznem otroku; E66: Šola oziroma delavci na šolah pripomorejo k vpogledu mladostnika tekom pouka, kjer preživijo večino časa, G67: Učitelji nam lahko dajo dober vpogled v mladostnikov vsakdanjik; H67: Izmenjevanje informacij, kot so opažanja vedenja mladostnika, njegov odnos do sošolcev in učiteljev ...*). Zdravstveni domovi oziroma zdravniško osebje podajo informacije glede fizičnega in psihičnega zdravja oseb (*E67: Pogovorimo o zdravstvenih težavah; H68: ... razne zdravstvene informacije*) in informacije glede zdravja mladostnika s strani psihiatra ali psihologa (*A72: ... če mladostnik obiskuje psihiatra ali psihologa, ima pomembne informacije glede njegovega funkcioniranja, morebitnih težav ...*). Udeleženske so izpostavile pomembnost psihiatričnih obravnav (*D74: Predvsem je tu pomembna psihiatrična obravnava, ki je ne moremo izvesti mi*). Policija lahko poda pomembne informacije glede intervencij na domu (*A73: Policija ima pomembne informacije z intervencij na domu*) in so lahko spremstvo na intervencijah (*B71: ... je lahko spremstvo na intervencijah*). Sodišča izrekajo vzgojne ukrepe (*A74: Pomaga pri vzgojnih ukrepih, da lahko sodelujemo z družino; B74: Sodišča imajo pomembno vlogo pri ukrepih*) in z njimi komunicirajo glede pravnega urejanja postopkov in določenih dokumentov (*E68: S sodišči pa komuniciramo po navadi glede določenih dokumentov in pravnega urejanja postopkov*).

Potreba po večjem sodelovanju

Udeleženke so povedale, da je pomembna uskladitev in dobro sodelovanje med institucijami (G71: *Pomembno je, da se uskladimo in sodelujemo*) in pa sodelovanje institucij na sklicanih multidisciplinarnih timih (G70: *Zelo pomembni pri obravnavanju tovrstnega nasilja so timi, na katerem sodeluje več institucij*). Udeleženke opazijo, da z določenimi institucijami ustrezno sodelujejo, pridobijo ustrezno pomoč in novo znanje strokovnjakov (G69: *... da si med seboj pomagamo, dopolnjujemo in tako tudi marsikaj novega naučimo*) ter imajo vzpostavljen dober odnos za sodelovanje (F88: *Potrebno je imeti vzpostavljen dober odnos in voljo za sodelovanje*), včasih pa s strani nekaterih institucij ni odziva (H70: *Včasih pride do neodziva kakšnih institucij*). Večje sodelovanje potrebujejo z izobraževalnimi institucijami in zdravstvenimi domovi (D75: *Timskih sestankov se skoraj nikoli ne udeležijo pediatri, osebni zdravniki ...*), na primer ko potrebujejo ocenitev zdravstvenega stanja mladostnika (D76: *... ki pa so pomembni, da povejo, ali bodo napisali napotnico, da nam povejo, kako ocenjujejo zdravstveno stanje mladostnika*; G68: *Pomembno je dobro sodelovanje z vsemi institucijami*).

Intervjuvanke so izpostavile, da potrebujejo krajše čakalne vrste za psihiatrično obravnavo mladostnikov in pa večje kapacitete strokovnih centrov.

5. RAZPRAVA

Po pregledu rezultatov, ki sem jih pridobila z raziskavo, prihajam do ugotovitev, ki mi dajejo odgovore na raziskovalna vprašanja, ki sem si jih zastavila. Tekom poglavja bom ugotovitve povezala s teorijo.

Katere vrste nasilja, ki jih mladostniki izvajajo nad starši, so najpogostejše?

Pri tem raziskovalnem vprašanju sem raziskala temo nasilja. Kot sem zapisala že v teoretičnem delu, so v Društvu za nenasilno komunikacijo leta 2015 poročali o porastu nasilja mladostnikov nad starši (Aničić idr., 2015, str. 23). Z raziskavo sem ugotovila, da strokovne delavke na CSD zaznavajo porast tovrstnega nasilja pri svojem delu.

Filipčič (2002) je zapisala, da veliko tovrstnega nasilja ostane prikritega znotraj družine in da velikokrat preteče ogromno časa, slabih izkušenj, strahu, nemoči, obupa (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 178), preden prijavijo nasilje. To lahko podkrepim tudi z ugotovitvami raziskave, ki so pokazale, da starši nasilja ne prijavijo takoj, ampak po navadi šele, ko se v družini pojavi hudo nasilje in ko so starši obupani ter ne morejo več zdržati v takšni situaciji. V raziskavi so strokovne delavke prav tako poročale, da starši pogosto zanikajo in minimalizirajo problem, hkrati pa imajo prisoten občutek krivde in sramu, da niso uspeli v vzgojni vlogi, kot sta zapisali tudi Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2019, str. 178), in sicer se počutijo ponižane, da so odpovedali v svoji vlogi staršev, in ne vidijo, kako bi vzpostavili varne in sodelovalne odnose z mladostnikom. O tem je pisal tudi Lovšin (2014), ki je zapisal, da se starši počutijo sokrivi, ker so svojega otroka tako vzgojili. Družina je v stiski, saj lahko v javnosti to pomeni, da staršem ni uspelo vzgojiti svojega otroka (Čačinovič Vogrinčič, 1998, str. 83). Ker se starši počutijo osramočene, se lahko zgodi, da se pojavita odpor in strah. Ponujeno pomoč lahko vidijo kot grožnje, zato pride do nepripravljenosti za sodelovanje (Car in Zemljak, 2016). O tem so spregovorile tudi sogovornice v raziskavi, ki so povedale, da so včasih starši odklonilni in da je med njimi slab odnos ter nezaupanje v strokovne delavke.

Raziskava je pokazala, da so povzročitelji tovrstnega nasilja tako dekleta kot fantje, mladostniki, ki po navadi obiskujejo 8. in 9. razred osnovne šole ter 1. letnik srednje šole, žrtve pa so starši, tako oče kot mama, veliko pa je tovrstnega nasilja prisotnega v enostarševskih družinah, kjer za otroka skrbi mama.

Pri nasilju mladostnikov nad starši skuša mladostnik fizično ali psihično prevladati druge člane družine (Pavšič Mrevlje, 2014). Ugotovitve so pokazale, da so najpogostejše oblike nasilja, ki jih mladostniki izvajajo, fizično nasilje, psihično nasilje in finančno nasilje. Pogosto psihično in finančno nasilje vodita do fizičnega nasilja, predvsem kadar s psihičnim in fizičnim nasiljem mladostnik ne zadovolji svojih potreb, kar sem zapisala tudi v teoretskem uvodu, ko so leta 2014 to ugotovili v Društvu SOS (Lovšin, 2014). Pogosto je prisotno tudi verbalno nasilje, kot so žaljenje, dajanje opazk, razne grožnje in izsiljevanje, ki so, kot je zapisal Cottrell (2001), velikokrat pričetek izvajanja nasilja.

Kateri so najpogostejši dejavniki za razvoj nasilja mladostnikov nad starši?

Eden izmed najpomembnejših razlogov za razvoj nasilja je način vzgoje (Pavšič Mrevlje, 2014), kar so tudi potrdile ugotovitve v raziskavi. Izpostavljeni so bili trije načini vzgoje, in sicer permissivna, vsedopuščujoča in avtoritarna vzgoja. Največkrat je bila izpostavljena permissivna vzgoja, kjer se otrok navadi, da vedno zmaga v svojih zahtevah (Cottrell, 2001), kar so ugotovitve tudi potrdile, saj starši pogosto izpolnijo vse želje in potrebe mladostnika. Tudi Lovšin (2014) je zapisal, da so se v Društvu SOS največkrat srečali z mladostniki, ki so bili vzgojeni permissivno. Eden izmed razlogov za pojav nasilja je tudi nenadna postavitev meje mladostniku, ki, kot pravi Cottrell (2001), lahko sproži nekontrolirane izbruhe mladostnika, o katerem so poročale udeleženske v raziskavi. Starši se pogosto bojijo postaviti meje svojemu otroku, da ne bi izgubili njegove ljubezni (Filipčič, 2002, str. 41), kar so pri vprašanju o vzgoji opredelile, kot da mladostniki niso imeli postavljenih mej, da je bila prisotna neomejena vzgoja, ponekod pa so bile vzgojne navade kot tudi vzgoja odsotne.

Naslednji dejavniki za razvoj nasilja, ki sem jih zapisala v teoretskem delu in sem jih tekom raziskave tudi potrdila, so zloraba otrok, duševne in vedenjske motnje, vpliv substanc, vpliv okolja mladostnika. Raziskovala sem prisotnost nasilja v družini, kjer so ugotovitve pokazale, da je bilo pogosto v družini prisotno nasilje med starši in konfliktni ter nasilni družinski odnosi. Tukaj se lahko navežem na Bezenšek Lalić (2009, str. 26), ki je zapisala, da izpostavljenost nasilju neposredno vpliva na socialno vedenje otroka in poveča strpnost do nasilja, torej, da je sprejemljivo izražati moč nad drugimi. Otroci vidijo vzorce in jih ponotranjijo (Znoj, 2016) ter se nasilja naučijo (Filipčič, 2002, str. 32), kar so izpostavile tudi sogovornice v raziskavi.

V nekaterih primerih, ki so jih intervjuvanke obravnavale in o njih poročale, so bile pri mladostnikih in tudi pri starših prisotne vedenjske in duševne motnje, o katerih je zapisala

tudi Pavšič Mrevlje (2014) v svojem članku, in sicer so vedenjske motnje petkrat pogostejše prisotne pri mladostnikih, ki izvajajo nasilje. Uživanje alkohola in zlorabljanje drugih drog pa vpliva na mladostnikovo nasilno obnašanje (Cottrell, 2001), tako da so nasilna dejanja lahko izrazitejša v času pod vplivom substanc (Filipčič, 2002, str. 49). Tudi tukaj se lahko navežem na ugotovitve moje raziskave, kjer so bile pri obravnavanih primerih pogosto prisotne prepovedane substance. Mladostniki so tudi odraščali v neustreznih družinskih razmerah, kjer so bili starši tisti, ki so uživali prepovedane substance, kar lahko privede do tega, da se mladostniki počutijo nezaželeni in začnejo gojiti jezo do svojih staršev (Cottrell, 2001).

Okolje mladostnika ima močan vpliv, predvsem vpliv vrstnikov, ki so zelo pomembni, saj se mladostnik zgleduje po njih (Zupančič in Justin, 1991, str. 83). Ugotovitve so pokazale, da je vpliv prijateljev in vrstnikov zelo močan. Današnja družba sporoča, da je treba cilj doseči takoj in brez truda, ko si posameznik to zaželi. In to sporočilo prejemajo mladostniki, ki se nato z nasilnim vedenjem odzovejo, kadar niso izpolnjene njihove želje in zahteve.

Katere metode dela so najbolj poznane pri delu z mladostniki, ki izvajajo nasilje do svojih staršev?

Veliko pogovorov je usmerjeno k rešitvam in to definira socialno delo (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 48). Ko se družina obrne po podporo in pomoč, je naloga strokovne delavke na CSD, da skupaj z družino raziskuje, kakšne spremembe potrebujejo, da bi lahko rešili svoje stiske in uresničili svoje možnosti (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 46). Tukaj se lahko navežem na Lüssijevo (1991) instrumentalno definicijo problema, ki jo intervjuvanke upoštevajo in z udeleženci v problemu raziskujejo, kaj lahko prispevajo k reševanju problema. Strokovne delavke uporabljajo tudi Saleebeyev (1997) koncept perspektive moči, saj krepijo njihove varovalne dejavnike in moč. Če mobilizirajo moč uporabnikov, torej da krepijo njihove sposobnosti in vire, podprejo njihova prizadevanja in tako se kakovost življenja uporabnikov izboljša (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 50). Poslužujejo se tudi Vriesovega koncepta (1995) osebnega vodenja, ki je pomembna naloga v pogovoru, kjer se strokovna delavka osebno odziva, kar uporabnikom pove, da jih jemljejo resno in da so strokovne delavke pri delu navzoče (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 48).

Udeleženke so prav tako izpostavile, da pri svojem delu upoštevajo glas vsakega posameznika, uporabnika poslušajo, upoštevajo in spoštujejo ter skupaj z njim soustvarjajo rešitve. Tukaj se lahko navežem na koncept etike udeležенosti avtorice Hoffman (1994), kjer

strokovnjak odstopi od moči, da poseduje rešitve in jo nadomesti s skupnim iskanjem, raziskovanjem in soustvarjanjem novega (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 49). Strokovne delavke, ki delajo na področju nasilja, morajo pri svojem delu preceniti, kdaj lahko upoštevajo in poslušajo posameznika. V ospredju dela je varnost žrtve in nenasilno vedenje, saj delajo na tem, da se nasilje prekine. Torej morajo imeti strokovne delavke ničelno toleranco do nasilja in to upoštevati pri svojem delu.

V raziskavi je bilo izpostavljeno, da je pri delu z nasiljem mladostnika nad starši ključnega pomena delo s starši. Žrtev, v našem primeru so to starši, morajo biti odločeni oziroma morajo biti aktivni pri reševanju lastne stiske (Fabjančič, 2016), o čemer so poročale tudi strokovne delavke, saj gre za težek in dolg proces in je vanj treba vložiti veliko truda in volje. Prav tako je treba biti potrpežljiv. Potreben je tudi zavzet odziv strokovne delavke, ki skupaj z družino vzpostavi izvirni delovni projekt pomoči, starše opolnomoči in jih podpre ter jim pomaga najti nove načine vzpostavljanja odnosa z mladostnikom (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 173–174), kar so izpostavile udeleženke v raziskavi.

Pri delu z mladostnikom so ugotovitve raziskave pokazale, da se morajo strokovne delavke znati približati mladostniku, da bo vedel, da je to varno okolje, da lahko govori s strokovno delavko, ji zaupa in tako dobro sodeluje (Violent behaviour in children and teens, 2022). Strokovne delavke skozi proces preverjajo razumevanje informacij, saj tako zagotovijo, ali razumejo mladostnika, kot si on želi. Na ta način dobi občutek, da ga razumejo (Postrak, 2015).

Odkrivanje, raziskovanje in mobilizacija mladostnikove socialne mreže je pomembna naloga socialnega dela (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 170). Gilligan zagovarja tezo, da je socialna mreža mladostnika lahko vir moči, prijateljstva, lahko pa je tudi vir stresa, izkoriščanja in zlorabe in je lahko pomembna ovira za dober razplet pri delu z mladostnikom (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 170), kar pa strokovne delavke na CSD pri vsakem mladostniku tudi raziskujejo.

Kako poteka delo na centrih za socialno delo, ko se srečajo s primerom nasilja mladostnika nad starši?

Preden se srečajo s primerom nasilja mladostnikov nad starši, mora biti CSD oziroma strokovna delavka obveščena o prijavi nasilja. To je v večini primerov s strani policije, s katero mora CSD tesno sodelovati, saj mora policija v roku 24 ur po prejemu obvestila ali

zaznave nasilja v družini o tem obvestiti krajevno pristojni CSD (*Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini*, 2010). Pogosto dobijo obvestilo o zaznavi nasilja tudi s strani izobraževalnih ustanov ali zdravstvenih ustanov, saj Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008) navaja, da morajo organizacije, ki pri svojem delu izvedo za okoliščine o nasilnem dejanju, o tem takoj obvestiti CSD. Nekateri starši pa tudi sami prijavijo nasilje, ki ga doživljajo. V tem primeru strokovna delavka da možnost, da grede starši sami prijavit nasilje na policijo, v nasprotnem primeru pa to stori CSD po uradni dolžnosti (Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki ga izvajajo centri za socialno delo, 2015).

Naslednji korak je, da strokovna delavka najprej pogovor opravi s starši, nato posebej z mladostnikom in ostalimi udeleženi v problemu. Poskrbeti mora, da je žrtev varna oziroma da se lahko umakne na varno. Opremi jo z informacijo, da lahko zahteva prepoved približevanja (*Zakon o preprečevanju nasilja v družini*, 2008). V ta namen na podlagi pogovora z žrtvijo nasilja napiše oceno ogroženosti, individualni varnostni načrt in individualni načrt pomoči.

Skupaj z uporabniki definirajo problem in iščejo možne rešitve, skratka so podpora celotni družini. Raziskujejo vzroke in posledice nasilja, družinske procese, raziskujejo socialno mrežo družine. Strokovna delavka mora v skladu z Zakonom o kazenskem postopku (1994) torej pridobiti podatke o mladostnikovi zrelosti, okoliščinah, razmerah, v katerih živi, in o vsem, kar se tiče mladostnikove osebnosti (Car in Zemljak, 2016). Nato pripravi socialno poročilo, ki se kasneje predstavi na sodišču (Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki ga izvajajo centri za socialno delo, 2015).

Mladostnika in starše oziroma celotno družino strokovna delavka usmerja oziroma vključuje v razna svetovanja in oblike pomoči na druge institucije, ki nudijo dodatno strokovno podporo. CSD lahko po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (2008) napoti povzročitelja nasilja v izobraževalne, psihosocialne in zdravstvene programe, ki jih izvajajo razne organizacije. Ena izmed nalog, ki so jih izpostavile strokovne delavke, je tudi izvajanje vzgojnih ukrepov oziroma spremljanje uporabnikov in redno poročanje, o čemer na zahtevo sodišča CSD obvešča sodnika (Car in Zemljak, 2016).

S katerimi institucijami je treba sodelovati za celostno obravnavo družine, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši?

Po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (2008) je naloga CSD, da pripravi načrt pomoči žrtvi v okviru multidisciplinarnega tima in tako k sodelovanju povabi še ostale pomembne organizacije. Multidisciplinarni tim vodi strokovna delavka iz CSD, ki vodi primer nasilja. Sestavljen je iz skupine strokovnjakov iz različnih institucij in organizacij, ki se nato pogosteje srečujejo na multidisciplinarnih timih, kjer si izmenjujejo informacije, načrtujejo varnost žrtve in nadaljnjega dela (*Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini*, 2009). Strokovne delavke so v raziskavi izpostavile naslednje institucije oziroma ustanove, s katerimi sodelujejo.

Strokovne delavke sodelujejo s policijo, ki poda informacije o intervencijah in je lahko spremstvo v določenih situacijah. Cilj interventnega ukrepa, ki ga izvaja policija, je zagotoviti varnost žrtvi, ustaviti nasilje in pomagati žrtvi, da zbere dokaze (*Zakon o nalogah in pooblastilih policije*, 2013). Lahko tudi izrečejo prepoved približevanja, ki traja 48 ur, nato pa preiskovalni sodnik preveri in lahko določi še podaljšanje, ki znaša dodatnih 15 dni (Cvetanovski in Ropac, 2016).

Izobraževalne institucije lahko podajo pomembna opažanja, kot so povedale strokovne delavke. Mladostnik večino dneva preživi v šoli in tako lahko učitelji, svetovalni delavci poročajo o vsakodnevem vedenju mladostnika z vrstniki kot tudi z učitelji in drugimi delavci na šoli. Zdravstvene institucije podajo pomembne informacije o fizičnem in psihičnem zdravju uporabnikov.

Sodišča, s katerimi strokovne delavke komunicirajo glede pravnega urejanja dokumentov in postopkov, pa lahko po koncu postopkov izrečejo vzgojne ukrepe, ki so lahko manj strogi, kot je nadzor organa socialnega varstva, ali pa strožji, kot je namestitev v vzgojnem centru, kjer mladostnika lahko delno ali popolno odstranijo iz njegovega okolja (Skupnost CSD Slovenije, 2022). Strokovne delavke so v raziskavi poročale, da lahko izvajajo vzgojne ukrepe, ki jih na zahtevo tožilstva lahko sodišče izreče (Cvetanovski in Ropac, 2016). Strokovne delavke so lahko zadolžene za izvajanje vzgojnega ukrepa ali pa spremljajo uporabnike tako, da preverjajo, ali izpolnjujejo določene zahteve ali naloge, ki so jih dobili po odločbi s strani sodišča.

CSD mora prav tako sodelovati še z različnimi drugimi institucijami in nevladnimi organizacijami, kot so Društvo za nenasilno komunikacijo, Društvo SOS, Ženska svetovalnica in drugi. Razne institucije nudijo programe za žrtve nasilja, povzročitelje nasilja in na splošno družine, ki se soočijo z nasiljem v družini, bolj specifično z nasiljem mladostnika nad starši. Strokovne delavke so povedale, da bi potrebovale več možnosti izbire, kamor bi lahko napotile oziroma usmerila uporabnika. Ena izmed možnih rešitev je, da bi različne institucije razvile še dodatne programe za povzročitelja nasilja in žrtve nasilja. Prav tako bi morali biti strokovni delavci v programih v tesnem sodelovanju s strokovnimi delavci na CSD, da bi si med seboj podajali pomembne informacije o napredku uporabnikov, da bi lažje načrtovali nadaljnje korake na podlagi pridobljenih informacij in da bi bil primer kakovostno in celostno obravnavan.

Tekom raziskave so strokovne delavke izpostavile določene probleme, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Enega izmed njih sem že izpostavila na začetku razprave, in sicer so omenile odklonsko vedenje staršev, kjer govorim o nezaupanju v strokovne delavke in stroko CSD ter nesodelovanje staršev na CSD, ki sem ga že povezala z občutkom krivde in sramu pri starših zaradi neuspele vzgojne vloge, kar sem podkrepila s teorijo. S strokovnimi delavkami smo spregovorile o tem, kaj bi lahko naredili za izboljšanje sodelovanja. Predlagale so, da bi lahko starše ozaveštili, kaj vse lahko CSD ponudi. Informirali bi jih lahko v šoli, na primer na roditeljskih sestankih, kjer bi lahko svetovalni delavec, ki je zaposlen na šoli, na kratko predstavil informacije. Prav tako bi lahko bila že v predšolskem obdobju otroka staršem ponujena možnost obiskovanja in vključevanja v programe za vzgojo – tako imenovana "šola za starše". To bi ponovno lahko pripravili v sklopu vrtcev, tako javnih kot zasebnih, saj so starši aktivni v vrtcih in hodijo na razne sestanke.

Pri obravnavanju primera se pogosto srečajo z neodzivanjem nekaterih institucij. Vsaka institucija lahko s svojim videnjem in svojimi informacijami doprinese veliko k primeru in tudi za strokovne delavce je potem lažje, saj imajo podporo več strokovnjakov. Tekom raziskave so izpostavile, da včasih naletijo na neodzivanje s strani izobraževalnih institucij in s strani zdravstvenih ustanov, od katerih pa potrebujejo informacije o psihičnem kot fizičnem zdravju oseb. Poročale so tudi, da bi potrebovali krajše čakalne vrste pri psihiatričnih obravnavah. To bi se lahko rešilo tako, da bi povečali kapaciteto psihiatrov, ki bi opravljali psihiatrične obravnave. Prav tako je nujno, da se institucije odzovejo vabilom na multidisciplinarne time, ki jih organizira CSD, saj s svojim prispevkom lahko kakovostno in celostno pomagajo mladostniku in staršem.

Strokovne delavke na CSD se soočajo s pomanjkanjem kadra in premalo delovnega časa. Pri tem so izpostavile, da ne hodijo pogosto po terenih, saj jim čas in delo to onemogočata, razen če je res nujno potrebno. Izpostavile so, da bi želele za boljše sodelovanje s starši in na splošno za boljšo obravnavo primera nasilja pogosteje izvajati obiske na domu, saj takrat družino vidiš v njihovem domačem okolju. Omenile so, da bi lahko pri primerih, ko gre za nasilje v družini, delali na centrih v timu oziroma v paru. Primeri nasilja v družini, predvsem kadar so vpleteni tudi otroci, so lahko zelo težki in psihično obremenjujoči. Tako ne bi bila ena strokovna delavka preveč obremenjena, pa tudi imela bi podporo sodelavke in bi skupaj načrtovali korake.

Pogovor je potekal tudi o izobraževanju strokovnih delavk. Poročale so, da so pridobljeno znanje pridobile tekom študija, izobraževanj v okviru Socialne zbornice ali Skupnosti CSD Slovenije, prebirajo strokovno literaturo, se usmerjajo po Katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo CSD, se učijo iz starih in novih primerov ter se posvetujejo še z ostalimi strokovnimi delavkami. Izpostavile so veliko potrebo po dodatnih izobraževanjih, ki bi obravnavala temo nasilja v družini, bolj specifično nasilje mladostnikov nad starši. Prav tako bi potrebovale podporo in znanje, kako delati z visoko konfliktnimi mladostniki, kako delati z družino na odnosni ravni. Pridobile bi lahko tudi strokovno znanje o tem, kako otroku postaviti meje in kako naj se starši nenasilno odzivajo pri otroku. To znanje bi potem lahko strokovne delavke prenesle na starše, ki doživljajo nasilje. Pri prebiranju literature sem spoznala model nenasilnega odpora avtorja Haim Omer, o katerem bi se lahko podučili vsi strokovni delavci, ki delajo na področju nasilja, in nato staršem, ki se soočajo z nasiljem mladostnika, pomagali, da bi izvedli pristop nenasilnega odzivanja staršev na mladostnikovo nasilno vedenje po korakih, kot sem jih opisala v teoretičnem uvodu. Tako bi ta pristop postal znan tudi pri nas v Sloveniji.

Ena izmed pomembnih tem, ki sem jih tekom intervjujev pozabila raziskati s sogovornicami, je dinamika nasilja. Pomembno je, da starši razumejo potek stopnjevanja nasilja oziroma "krog" nasilja (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2019, str. 174). Poznamo obdobje dvigovanja napetosti, kjer žrtev nasilja poskuša, da ne bi vznemirjala povzročitelja, da ne bi prišlo do nasilja. Nato sledi obdobje rastoče napetosti in žrtev krivi sama sebe, da je ponovno prišlo do nasilnih dejanj. Po izbruhu nasilja pride obdobje žalovanja, kjer je povzročitelju žal, se opravičuje žrtvi in obljublja, da se bo poboljšal. Sledi obdobje nežnosti, ko je nasilje odsotno in ko je prisotno razumevanje med povzročiteljem in žrtvijo nasilja. Ko pride zopet do naraščanja napetosti, žrtev poskuša narediti vse, da prepreči nasilni izbruh in ponovi se

začaran krog (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2023). Ko je mladostnik nasilen do svojih staršev in ima nadzor nad njimi, da dobi, kar si želi, potem ima moč mladostnik. Pri delu z mladostniki in starši je treba delati na tem, da se razmerje moči ponovno vzpostavi, da se starši ne prilagajajo preveč mladostniku. Starši se morajo naučiti različnih načinov prevzemanja moči, kot je na primer mirno odzivanje na mladostnikovo vedenje.

Obstajajo razne vrste terapij, kot so na primer skupinske terapije žrtev nasilja, kjer starši spoznajo, da niso sami in edini, ki so v takšni situaciji. Tako se med seboj spodbujajo in podpirajo pri reševanju problema. Na ta način tudi širijo svojo socialno mrežo, ki jim nudi oporo. Lahko pa se skupinske terapije izvajajo tudi skupaj z mladostniki, ki skupaj s starši sodelujejo, raziskujejo, zakaj so storili nasilna dejanja. Skupaj se učijo komuniciranja in poslušanja. Mladostnike je treba osredotočiti predvsem na razumevanje vlog znotraj družine, sposobnost razreševanja konfliktov znotraj družine ter vloge spolov in moči znotraj družine (Aničić idr., 2015, str. 124). Mladostnikom je treba dati jasna sporočila, da nasilje ni opravičljivo. Začeti morajo prevzemati odgovornost za svoje vedenje in krepiti uporabo veščin nenasilne komunikacije, s čimer se začne krepiti tudi posameznikova pozitivna samopodoba. Tako začne iskati moč v sebi in ne v nadvladi nad drugimi (Aničić idr., 2015, str. 125).

6. SKLEPI

- Ugotovitve raziskave so pokazale, da je v zadnjih letih zaznati porast primerov nasilja mladostnikov nad starši na CSD.
- Velik problem je, da veliko nasilja mladostnikov nad starši ostane prikrita, dokler se ne pojavi hudo fizično nasilje in starši poiščejo pomoč, ker ne vedo, kako naprej.
- Izpostavljen problem je tudi, da starši zaradi sramu in občutka krivde, da niso uspeli v vzgojni vlogi, včasih problem zanikajo in ne želijo sodelovati.
- Nasilje mladostnikov nad starši izvajajo tako fantje kot dekleta.
- Žrtvi nasilja sta tako mama kot oče, če je prisoten v družini.
- Najpogostejše oblike nasilja, ki jih izvajajo mladostniki nad starši, so psihično, fizično in finančno nasilje, ki jih spremlja verbalno nasilje.
- Najpogostejši dejavnik za razvoj nasilja mladostnikov nad starši je način vzgoje, ki je pogosto permissivna vzgoja.
- Pogosto so prisotni še drugi dejavniki, ki so povezani z razvojem nasilja, ki ga mladostnik izvaja nad svojimi starši, ki so: prisotnost vedenjskih in duševnih motenj, uporaba substanc, kot so droge in alkohol, vpliv socialnega okolja mladostnika, kot so neustrezne družinske razmere, vpliv vrstnikov.
- Najbolj pogosti načini dela z družino, kjer je prisotno nasilje, so instrumentalna definicija problema, raziskovanje in soustvarjanje možnih rešitev skupaj z uporabniki, osebno vodenje, perspektiva moči, koncept etike udeležnosti, pogovor, raziskovanje socialne mreže uporabnikov, vzpostavitev varnega okolja za žrtev nasilja kot tudi za mladostnika, da se lahko zaupa strokovni delavki, ter sprotno preverjanje, ali strokovna delavka razume povedano tako, kot sogovornik to želi.
- Ugotovljeno je bilo, da je pri obravnavanju primera nasilja mladostnika nad starši ključnega pomena delo s starši.
- Največkrat je prijavljeno nasilje na policijo, o čemer je nato obveščen krajevno pristojen CSD.
- Včasih obvestilo o zaznavi nasilja podajo na CSD tudi izobraževalne in zdravstvene ustanove.
- Ugotovitve so pokazale, da se v zadnjih letih starši opogumljajo in tudi sami prijavijo nasilje.

- Delo strokovnih delavk na CSD pri primeru nasilja mladostnikov nad starši je omejeno z Zakonom o preprečevanju nasilja v družini (2008), Kazenskim zakonikom (2012), Pravilnikom o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini (2009) in Katalogom javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki ga izvajajo CSD.
- Ugotovitve raziskave so pokazale, da ni zakona, ki bi posebej obravnaval nasilje mladostnikov nad starši.
- Za celostno obravnavo nasilja je potrebno sodelovanje CSD z izobraževalnimi institucijami, zdravstvenimi institucijami, policijo, sodišči, tožilstvom, nevladnimi organizacijami, vzgojnimi zavodi, kriznimi centri in še z raznimi nevladnimi organizacijami, ki izvajajo programe za povzročitelja nasilja in žrtve nasilja.
- Ugotovitve so pokazale, da se strokovne delavke včasih soočajo z neodzivanjem nekaterih institucij, ki pa so pomembne pri obravnavi primera.
- Izpostavljeni problemi pri raziskavi so pomanjkanje kadra na CSD, pomanjkanje časa za delo, premalo izobraževanj, ki bi pokrivala temo nasilja mladostnikov nad starši.

7. PREDLOGI

Na podlagi raziskave predlagam naslednje:

- Najprej je treba začeti govoriti o obliki nasilja mladostnikov nad starši. Lahko bi jo predstavili v izobraževalnih institucijah, kot so vrtci, osnovne šole in srednje šole v sklopu izobraževanja za starše, na roditeljskih sestankih.
- Starše je treba v šolah informirati, kaj jim CSD nudi v primeru, da doživljajo nasilje s strani svojega otroka. Te podatke bi jim lahko na roditeljskih sestankih predstavili svetovalni delavci na šolah. Starše je treba opogumiti, da spregovorijo o nasilju.
- Treba je razviti programe za starše, kjer bi bila staršem predstavljena tema vzgoje, kako otroku postaviti meje in kako se nenasilno odzivati na vedenje otroka. Staršem je treba ponuditi podporo in pomoč že v zgodnjem obdobju starševstva. Programe bi morali razviti Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti s sodelovanjem s Skupnostjo centrov za socialno delo in CSD ter izobraževalnimi institucijami. Vsak krajevno pristojni CSD bi lahko v svojem kraju prevzel vlogo skrbnika, da bi se tovrstni programi izvajali.
- Še naprej je treba v sklopu izobraževanja v osnovnih šolah otroke in mladostnike izobraževati o nični toleranci do kakršnega koli nasilnega vedenja.
- Zaposleni na CSD nujno potrebujejo dodatno podporo, da lahko delo dobro opravljajo, in sicer možnost pogostejših intervizijskih in supervizijskih skupin ter podporo v kolektivu.
- Potrebna so tudi dodatna izobraževanja in usposabljanja za zaposlene na CSD, ki bi pokrivala vsebino nasilja mladostnika nad starši, in izobraževanja, ki bi strokovnim delavcem dala smernice za delo, kako voditi pogovor z uporabniki, na kaj morajo biti pri posamezniku pozorni, da bi pridobili njegovo zaupanje, kakšno neverbalno komunikacijo je priporočljivo, da uporabljajo. Na izobraževanjih se jim lahko predstavi tudi jezik socialnega dela, ki je usmerjen v soustvarjanje pomoči.
- S strani raznih nevladnih organizacij, različnih služb, ki izvajajo storitve v praksi in izvajajo programe, ter s strani stroke bi strokovni delavci na CSD potrebovali dobro in prisotno sodelovanje in strokovno podporo, predvsem pozitivno odzivanje na multidisciplinarnih timih. To bi mogoče lahko dosegli tako, da bi CSD pripravili srečanje vseh različnih služb in da bi se pogovorili o tem, kaj vsaka služba lahko doprinese k primeru in kako pomembna je njihova vloga. V primeru, kadar določena

služba res ne bi imela časa, da se udeleži tima, bi se lahko dogovorili za alternativno možnost, da bi v tem primeru napisali poročilo, ki bi zajemalo pomembne informacije, ki jih določena institucija lahko poda.

- Država (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti) bi morala okrepiti kader na CSD, saj je trenutna situacija na CSD pomanjkanje kadra in preobremenjenost delavcev.
- Država in stroka bi morali podpreti različne organizacije in institucije, da bi razvili obsežnejše programe oziroma več programov, ki bi bili na voljo strokovnim delavcem, kamor bi lahko usmerili mladostnike, ki izvajajo nasilje, in njihove starše oziroma družine.
- Obstoječa pravna ureditev področja nasilja v družini Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008) ne obravnava nasilja mladostnikov nad starši, zato bi v Sloveniji potrebovali ureditev zakona, da bi obravnaval nasilje mladostnika nad starši, kjer bi se upoštevala starost mladostnikov in njihova razvojna stopnja.

8. LITERATURA

- Aničić, K., Hrovat Svetičič, T., Hrovat, T., Lapajne, G., Mešič, G., & Miklavčič, R. (2015). *Delo s povzročitelji nasilja: strokovne smernice in predstavitev dela*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.
- Bezenšek Lalić, O. (2009). *Odzivanje socialnih delavk in delavcev na nasilje v družini*. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Braconnier, A. (2001). *Kako razumeti mladostnika: Priročnik za starše otrok, starih od 10 do 25 let*. Tržič: Učila.
- Car, S., & Zemljak, S. (2016). Nasilje mladoletnikov nad starši. V T. Horvat, R. Celec, & S. Jakob (ur.), *IV. mednarodna znanstvena konferenca Izzivi in težave sodobne družbe, Rakičan, 04. julij do 05. julij 2016* (str. 77–84). Rakičan: RIS Dvorec.
- Cottrell, B. (2001). *Parent abuse: the abuse of parents by their teenage children*. Ottawa: Family Violence and Prevention Unit, Health Canada.
- Cottrell, B. (2004). *When teens abuse their parents*. Black Point: Fernwood Publishing Co Ltd.
- Cottrell, B., & Monk, P. (2004). Adolescent-to-parent abuse. *Journal of Family Issues*, 25(8), 1072–1095.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (1998). *Psihologija družine*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2008). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani.
- Čačinovič Vogrinčič, G., & Mešl, N. (2019). *Socialno delo z družino: soustvarjanje zelenih izidov in družinske razvidnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2015). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani.
- Društvo SOS. (b.d.). Pridobljeno 13. 3. 2023 s <https://društvo-sos.si/>
- Fabjančič, N. (2016). *Obravnavanje nasilja v družini*. Pridobljeno 23. 7. 2022 s <https://revijapamfil.squarespace.com/clanki/2017/9/26/obravnavanje-nasilja-v-druini>
- Filipčič, K. (2002). *Nasilje v družini*. Ljubljana: Založba Bonex.
- Filipčič, K. (2008). *Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND)*. Ljubljana: GV založba.
- *Kazenski zakonik (KZ-1)* (2012). Ur. l. RS 50/2012.
- Kersnik, J. (2004). Nasilje in zanemarjanje v družini – vloga družinske medicine. V P. Selič (ur.), *Nasilje v družini – poti do rešitev* (str. 41–54). Pridobljeno 13. 3. 2023 s https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/posebna_porocila/pp-nasilje-junij2004.vsebina.pdf
- Lovšin, P. (2014). *Starši tolerantni do nasilja*. Pridobljeno 8. 2. 2023 s <https://www.dnevnik.si/1042658665>
- Mesec, B. (2019). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: Kvalitativne raziskave (študijsko gradivo za interno uporabo)*. Ljubljana: FSD.
- Musek, J., & Pečjak, V. (2001). *Psihologija*. Ljubljana: Educy.
- Nussdorfer, V. (2004). Poti do rešitev, ki jih vidim. V P. Selič (ur.), *Nasilje v družini – poti do rešitev* (str. 64–66). Pridobljeno 13. 3. 2023 s https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/posebna_porocila/pp-nasilje-junij2004.vsebina.pdf

- Omer, H. (2009). *Nonviolent resistance: a new approach to violent and self-destructive children*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pavlič Pivk, V. (2004). Nasilje v družini – pogled sodnika. V P. Selič (ur.), *Nasilje v družini – poti do rešitev* (str. 67–70). Pridobljeno 13. 3. 2023 s https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/posebna_porocila/pp-nasilje-junij2004.vsebina.pdf
- Pavšič Mrevlje, T. (2014). Nasilje mladostnikov nad starši. *Anthropos*, 46(3/4), 57–69.
- Pirš, A. (2021). *Nasilje v družini postaja vse okrutnejše*. Pridobljeno 10. 4. 2023 s <https://www.rtvlo.si/slovenija/nasilje-v-druzini-postaja-vse-okrutnejse/568918>
- Poštrak, M. (2015). Koncepti socialnega dela z mladimi. *Socialno delo*, 54(5), 269–280.
- *Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini*. (2009). Ur. l. RS 31/2009.
- *Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini*. (2010). Ur. l. RS 25/2010.
- Cvetanovski, N. & Ropac, I. (2016). *Nekateri otroci do svojih staršev postanejo nasilni že zelo zgodaj*. Delo. Pridobljeno 27.7.2023 s <https://old.delo.si/novice/kronika/custvena-navezanost-jih-odvraca-od-prijave.html>
- Routt, G., & Anderson, L. (2011). Adolescent violence toward parents. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 20(1), 1–19.
- Skupnost CSD Slovenije. (2022). *Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo CSD*. Pridobljeno 28. 1. 2023 s <https://www.scsd.si/files/katalog%2022%20kon%C4%8Dni.pdf>
- Ulman, A., & Straus, M. A. (2003). Violence by children against mothers and relation to violence between parents and corporal punishment by parents. *Journal of Comparative Family Studies*, 34(1), 41–60.
- Velič, I. (2004). Obravnava nasilja v družini in ukrepi centra za socialno delo. V P. Selič (ur.), *Nasilje v družini – poti do rešitev* (str. 27–35). Pridobljeno 13. 3. 2023 s https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/posebna_porocila/pp-nasilje-junij2004.vsebina.pdf
- *Violent behaviour in children and teens*. (2022). Pridobljeno 24. 7. 2023 s <https://myhealth.alberta.ca/Health/Pages/conditions.aspx?hwid=tv6556>
- Vrtnjak, T. (2016). *Ko otrok ustrahuje starše*. Pridobljeno 26.7.2023 s <https://hudo.com/si/aktualno/ko-otrok-ustrahuje-starse/>
- *Zakon o kazenskem postopku (ZKP)* (1994). Ur. l. RS 176/2021.
- *Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol)* (2013). Ur. l. RS 15/2013.
- *Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND)* (2008). Ur. l. RS 16/2008.
- *Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini (ZPND-A)* (2016). Ur. l. RS 68/2016.
- Znoj, P. (2016). *Nasilje med domačimi stenami: Ko starša udari otrok!* Pridobljeno 13. 3. 2023 s <https://govorise.metropolitan.si/zanimivosti/nasilje-med-domacimi-stenami-ko-starsa-udari-otrok/>
- Zupančič, M., & Justin, J. (1991). *Otrok, pravila, vrednote*. Radovljica: Didakta.

9. PRILOGE

9.1. Odprto kodiranje

Intervju A

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
A1	Sedem let delam...	Sedem let	Leta izkušenj na področju nasilja	Demografski podatki
A2	... na področju zaščite otrok in mladostnikov...	Področje zaščite otrok in mladostnikov	Področje dela	Demografski podatki
A3	...sem opazila, da postaja vse bolj pogost pojav...	Pogost pojav	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
A4	tudi starši se večkrat odločijo, da nasilje prijavijo.	Pogostejše prijave	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
A5	Pri svojem delu zaznavam, da ga je več.	Pogostejše prijave	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
A6	... v času Covid-19 nisem opazila določenega porasta.	Ni bilo porasta v času Covid-19	Covid-19	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
A7	Fizično nasilje nad starši...	Fizično nasilje	Vrste oblik nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
A8	in pa tudi finančno nasilje.	Finančno nasilje	Vrste oblik nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
A9	Glede na svoje izkušnje lahko rečem, da je več fantov...	Več primerov, ko fantje izvajajo nasilje	Povzročitelj nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
A10	Ne spomnim pa se primera, da bi šlo za punco.	Ni bilo primera, kjer so punce izvajale nasilje	Povzročitelj nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
A11	Žrtev so starši...	Mama in oče	Žrtev nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
A12	...največkrat mama...	Mama	Žrtev nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
A13	... v primerih, ki jih poznam za bolj odsotne starše...	Odsotni starši	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
A14	..., ki so ljubezen otrokom velikokrat izkazovali z denarjem oziroma materialnimi dobrinami.	Izkazovanje ljubezni z materialnimi dobrinami	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
A15	Običajno starši mladostnikov ne	Starši ne prijavijo	Prijava nasilja	Delo na centrih za

	prijavijo takoj...	nasilja takoj		socialno delo in možne izboljšave
A16	... pride do prijave, ko je res hudo...	Pojav hudega nasilja	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A17	...pride do fizičnega nasilja s telesnimi poškodbami...	Fizično nasilje s telesnimi poškodbami	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilju mladostnikov nad starši
A18	... strokovnjaki v šoli, na CSD poučimo o tem, kaj in kako lahko naredijo.	Informiranje staršev, kaj lahko CSD ponudi	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A19	Ko je otrok naenkrat dobil postavljeno mejo, se na to mejo ni znal odzvati in je reagiral z nasiljem.	Nenadna postavitev meje	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
A20	Pogosto je šlo za omejitev denarja.	Omejitev denarja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
A21	Mislim, da ji spodbudi postavljanje meja ...	Postavitev meja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
A22	... v sicer neomejeni vzgoji.	Neomejena vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
A23	Mladostnik ne zna odreagirati konstruktivno.	Nekontrolirani izbruhi mladostnika	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilju mladostnikov nad starši
A24	Glavno ali eno glavnih.	Zelo pomemben dejavnik	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
A25	Permisivno.	Permisivna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
A26	V nekaterih primerih so bile posredi tudi substance...	Uporaba prepovedanih substanc	Vpliv prepovedanih substanc	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
A27	... sicer pa vpliv socialnega okolja.	Vpliv socialnega okolja	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
A28	...v primerih, ki sem jih obravnavala, ni bilo zaznano nasilje nad njimi s strani staršev.	Ni bilo prisotno nasilja staršev nad mladostniki.	Prisotnost nasilja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
A29	V letu 2017, eno leto po začetku dela na CSD.	Leta 2017	Prvi pojav nasilja pri delu strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A30	Običajno se je začelo z obvestilom policije...	Obvestilo prijave nasilja s strani policije	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A31	... na podlagi katerega smo, običajno najprej starše same, povabili na pogovor.	Pogovor s starši	Prvi stik z družino	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A32	Pogovor z vsemi udeleženci...	Pogovor z udeleženi v problemu	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A33	...posebej s starši...	Pogovor s starši	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A34	...potem z mladostnikom...	Pogovor z mladostnikom	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A35	...včasih tudi skupaj...	Pogovor z udeleženi v problemu	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A36	Kasneje definicija problema skupaj z udeleženi...	Skupno definiranje problema	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A37	in skupno iskanje rešitev.	Skupno iskanje rešitev	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave

A38	Lahko vključitev v svetovanje za mladostnika, družino...	Vključevanje mladostnika in družine v svetovanje	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A39	... če gre za kazenski postopek, poročanje sodišču...	Poročanje sodišču o kazenskem postopku	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A40	... predlog sodišču glede vzgojnega ukrepa...	Predlog vzgojnega ukrepa sodišču	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A41	Če mladostnik prejme vzgojni ukrep tudi izvajanje le-tega.	Izvajanje vzgojnega ukrepa	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A42	V primeru, da ni drugih rešitev, lahko tudi začasna namestitev v vzgojni zavod.	Namestitev mladostnika v vzgojni zavod	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A43	Veliko je tudi dela s starši običajno	Individualno delo s starši	Metode dela s starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A44	... preko socialnovarstvenih storitev, za opolnomočenje in pomoč pri vzgoji.	Krepitev moči in pomoč pri vzgoji	Metode dela s starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A45	... predvsem na vzpostavitvi varnega okolja, da se nam zaupa...	Vzpostavitev varnega okolja	Metode dela z mladostnikom	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A46	... da se lahko pogovarjamo o tem, kako vzorce lahko spreminja.	Pogovor o spreminjanju vzorcev	Metode dela z mladostnikom	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A47	Pomembno je, da se pri tem ne izgubi dela s starši, ker je delo z njimi običajno ključno za izboljšanje situacije.	Ključni pomen dela s starši	Metode dela s starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A48	... starši in CSD lahko zelo dobro sodelujejo, če so starši pripravljeni na to in so odkriti že od začetka.	Pripravljenost in odkritost staršev	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A49	In seveda, so pripravljeni sprejeti pomoč in ne samo pripeljati mladostnika, da ga »popravimo«.	Sprejemanje pomoči	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A50	Lahko bi jih bolj informirali o tem, kaj lahko CSD ponudi družinam v takih primerih	Informiranje staršev kaj lahko CSD ponudi	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A51	Na Fakulteti za socialno delo...	Pridobljeno znanje na Fakulteti za socialno delo	Izobraževanje strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A52	odkar pa delam na CSD pa v okviru izobraževanj, ki jih največkrat organizira Socialna zbornica ali Skupnost CSD (včasih tudi druge).	Pridobljeno znanje na izobraževanjih v okviru Socialne zbornice ali Skupnosti CSD	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A53	...da bi lahko bilo več praktičnih izobraževanj na to temo, že nekaj časa je nisem zasledila.	Potreba po več praktičnih izobraževanjih	Izobraževanje strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A54	Več programov, kamor bi lahko usmerili starše in mladostnike v primeru težav	Možnost večje izbire usmeritve staršev in mladostnikov v različne programe	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A55	Brezplačna družinska psihoterapija za starše in	Možnost večje izbire usmeritve staršev in	Izboljšanje sodelovanja družine s	Delo na centrih za socialno delo in

	mladostnike, ki se s tem soočajo	mladostnikov v različne programe (brezplačna psihoterapija za starše in mladostnike)	centrom za socialno delo	možne izboljšave
A56	Boljša in bolj redna supervizija zaposlenih na CSD	Potreba po supervizijah strokovnih delavcev	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A57	Mislim, da je zakonodaja ustrezna.	Ustrezna slovenska zakonodaja	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A58	... uporabljam metode iz socialnega dela z družino.	Metode socialnega dela z družino	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A59	Pogovor...	Pogovor	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A60	...sodelovanje...	sodelovanje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A61	...soustvarjanje z udeleženci...	soustvarjanje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A62	...usmeritev v druge oblike pomoči...	Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A63	...multidisciplinirano sodelovanje...	Sodelovanje na multidisciplinarnih timih	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
A64	...posvetovanje z ostalimi zaposlenimi v primeru težav.	Posvetovanje z ostalimi strokovnimi delavci	Naloge strokovnega delavca	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A65	...prilagajanje mladostniku.	Prilagajanje mladostniku	Metode dela z mladostnikom	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A66	Mladostniku se je treba znati približati.	Približevanje mladostniku	Metode dela z mladostnikom	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
A67	Osnovna/ srednja šola...	Izobraževalne institucije (vrtci, osnovne šole, srednje šole)	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
A68	...zdravstveni dom (dispanzer za mentalno zdravje)...	Zdravstveni dom (dispanzer za mentalno zdravje)	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
A69	...policija...	Policija	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
A70	...sodišče.	Sodišče	Institucije, s katerimi	Institucije, s katerimi

			je potrebno sodelovanje	naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
A71	Šole pripomorejo glede vedenja mladostnika sicer, ker ga običajno gledajo po cele dneve in ga bolje poznajo.	Opažanja vedenja mladostnika v šoli	Sodelovanje s strani izobraževalnih institucij	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
A72	... če mladostnik obiskuje psihiatra ali psihologa, ima pomembne informacije glede njegovega funkcioniranja, morebitnih težav ipd	Informacije glede zdravja mladostnika s strani psihiatra ali psihologa	Sodelovanje s strani zdravstvenih domov	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
A73	Policija ima informacije z intervencij na domu	Informacije glede intervencij na domu	Sodelovanje s strani policije	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
A74	Sodišče pomaga pri vzgojnih ukrepih, kar lahko začasno zameji problem, da lahko lažje sodelujemo z družino	Izrek vzgojnega ukrepa	Sodelovanje s strani sodišč	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
A75	Ženski spol	Ženski spol	Spol	Demografski podatki
A76	Socialna delavka	Socialna delavka	Izobrazba	Demografski podatki

Intervju B

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
B1	Spomnim se nekaj primerov mladostnikov, ki so bili nasilni do svojih staršev.	Nekaj primerov	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B2	Ne bi rada ocenila, ampak pri svojem delu ga zaznavam.	Zaznavanje primerov pri delu	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B3	Nisem opazila nobenih posebnosti.	Ni bilo porasta v času Covid-19	Covid-19	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B4	Psihično nasilje...	Psihično nasilje	Vrste oblik nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B5	Pa tudi fizično.	Fizično nasilje	Vrste oblik nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B6	... sta bili žrtvi oba starša...	Mama in oče	Žrtev nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B7	...nasilje pa so izvajali tako sinovi kot hčere.	Fantje in dekleta	Povzročitelj nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B8	... vezane po eni strani na manjšo starševsko vzgojno moč,...	Starševska vzgojna nemoč	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B9	... po drugi strani pa na	Zahtevnejši	Družinski procesi	Splošni podatki o

	zahtevnejšega mladostnika...	mladostnik		pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B10	... ki z različnimi oblikami (tudi manipulativnega) vedenja	Manipulativno vedenje mladostnika	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B11	... skuša uveljaviti svojo voljo....	Uveljavljanje svoje volje	Odraščanje mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B12	...kar pripelje tudi do nekontroliranih izbruhov...	Nekontrolirani izbruhi	Vrste oblik nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilju mladostnikov nad starši
B13	... konfliktov...	Konflikti in upori mladostnika	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B14	... groženj...	Grožnje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B15	... redko do fizičnega nasilja.	Fizično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B16	Menim, da se konflikti oziroma upor otroka pojavijo...	Konflikti in upori mladostnika	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B17	...ker mladostnik odrašča...	Odraščanje mladostnika	Odraščanje mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B18	...in ima svoje želje in potrebe...	Želje in potrebe mladostnika	Odraščanje mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B19	...ki so velikokrat nasprotje zahtevam oziroma pričakovanjem staršev.	Nasprotje zahtevam in pričakovanji staršev	Odraščanje mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B20	Mladostnik se osamosvaja...	Osamosvajanje mladostnika	Odraščanje mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B21	... in želi sam skrbeti zase...	Mladostnik želi skrbeti sam zase	Odraščanje mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B22	... in odločati zase.	Odločanje mladostnika	Odraščanje mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B23	Zelo veliko in pomembno vlogo.	Zelo pomemben dejavnik	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B24	Se spomnim primer, ko so starši vztrajali pri svojem in otrok pri svojem.	Avtoritativna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B25	Nasilje se je stopnjevalo v fizično...	Fizično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
B26	Avtoritativno...	Avtoritativna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B27	... pa tudi vsedopuščujočo.	Vsedopuščujoča vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B28	Bili so primeri, kjer so mladostniki bili pod vplivom "slabe" družbe...	Vpliv socialnega okolja	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B29	prisotne so bile tudi droge.	Droge	Vpliv prepovedanih substanc	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B30	Imeli smo tudi primer, kjer je bila pri mladostnici prisotna vedenjska motnja...	Vedenjska motnja mladostnika	Duševne in vedenjske motnje pri mladostniku	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
B31	Mislim, da leta 2013.	Leta 2013	Prvi pojav nasilja pri delu strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave

B32	Preko policije smo obveščeni...	Obvestilo prijave nasilja s strani policije	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B33	... nato pa pokličemo starše...	Pogovor s starši	Prvi stik z družino	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B34	... in nato še z mladostnikom...	Pogovor z mladostnikom	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B35	...ali pa z vsemi skupaj.	Pogovor z udeleženi v problemu	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B36	Delo s starši...	Individualno delo s starši	Metode dela s starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
B37	... delo z mladostniki...	Individualno delo z mladostnikom	Metode dela z mladostnikom	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
B38	z vso družino skupaj (torej brati, sestrami...).	Pogovor z udeleženi v problemu	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B39	Skupaj iščemo pomoč za vsakega posameznika.	Iskanje rešitve problema	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B40	Kakšna svetovanja...	Vključevanje mladostnika in družine v svetovanje	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B41	...delavnice za žrtve nasilja...	Vključevanje uporabnikov v delavnice za žrtve nasilja	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B42	... kot tudi za povzročitelje nasilja.	Vključevanje uporabnikov v delavnice za povzročitelja nasilja	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B43	Če je potrebno namestitve v vzgojne zavode, vsaj začasno.	Namestitve mladostnika v vzgojni zavod	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B44	Skupaj iščemo rešitve, ki ustrezajo vsem.	Soustvarjanje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
B45	Upoštevamo glas vsakega člana družine.	Upoštevanje glasu vsakega posameznika	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
B46	Predvsem pa je potrebno prekiniti nasilje	Takojšna prekinitev nasilja	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B47	Po navadi je nasilje že nekaj časa trajalo.	Starši ne prijavijo nasilja takoj	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B48	Ko niso več zdržali v taki situaciji, pa so se obrnili po pomoč.	Starši prijavijo nasilje, ko ne zdržijo več	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B49	Starši v razgovorih sicer težko izpostavijo ta problem...	Starši težko izpostavijo problem	Soočanje staršev s prijavo nasilja	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
B50	..., saj je pri tem vedno prisoten občutek sramu in nemoči...	Prisotnost občutka sramu in nemoči pri starših	Soočanje staršev s prijavo nasilja	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
B51	... da oni niso dobro opravili svoje vzgojne naloge.	Prisotnost občutka staršev o neuspehi vzgoji	Soočanje staršev s prijavo nasilja	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
B52	Pri teh pogovorih je opaziti zanikanje ali minimaliziranje problema.	Zanikanje in minimaliziranje problema s strani staršev	Soočanje staršev s prijavo nasilja	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši

B53	Več informiranja staršev kaj lahko center za socialno delo ponudi...	Informiranje staršev kaj lahko CSD ponudi	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B54	...mogoče preko šole, da bi več izvedeli.	Informiranje staršev v šolah o tem kaj lahko CSD ponudi	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B55	Razna izobraževanja, na katera sem hodila preko službe	Pridobljeno znanje na izobraževanj preko službe	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B56	Pa veliko se naučiš tudi iz starih primerov in kako so potekali postopki.	Učenje iz starih in novih primerov	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B57	Na splošno kakršnokoli izobraževanje na to temo.	Potreba po več praktičnih izobraževanjih	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B58	Več možnosti usmeritve v programe tako na mladostnike kot družine.	Možnost večje izbire usmeritve staršev in mladostnikov v različne programe	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B59	Menim, da je v redu.	Ustrezna slovenska zakonodaja	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B60	Pogovor...	Pogovor	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
B61	...soustvarjanje...	Soustvarjanje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
B62	...pridruževanje k družini...	Pridruževanja k družini	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
B63	...sodelovanje na multidisciplinarnih timih...	Sodelovanje na multidisciplinarnih timih	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
B64	...in usmerjanje uporabnikov na druge institucije, ki nudijo podporo, ki jo potrebujejo.	Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
B65	Policija...	Policija	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
B66	...šole/vrtci...	Izobraževalne institucije (vrtci, osnovne šole, srednje šole)	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
B67	...zdravstveni domovi...	Zdravstveni domovi	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
B68	...vzgojni zavodi...	Vzgojni zavodi	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo

				tovrstnega nasilja
B69	...sodišča.	sodišče	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
B70	Policija lahko poda pomembne informacije...	Pomembne informacija	Sodelovanje s strani policije	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
B71	... in je lahko spremstvo pri intervencijah...	Spremstvo na intervencijah	Sodelovanje s strani policije	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
B72	... učitelji v šolah in vrtcih spremljajo otroka vsak dan večino dne in hitro opazijo spremembe pri posameznemu otroku...	Opažanja vedenja mladostnika v izobraževalnih ustanovah	Sodelovanje s strani izobraževalnih institucij	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
B73	...zdravniki lahko podajo pomembne informacija glede zdravja fizičnega in psihičnega stanja osebe...	Informacije glede fizičnega in psihičnega zdravja oseb	Sodelovanje s strani zdravstvenih domov	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
B74	... in sodišča imajo pomembno vlogo pri ukrepih."	Izrek vzgojnega ukrepa	Sodelovanje s strani sodišč	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
B75	Več sodelovanja s šolami...	Izobraževalne institucije	Potreba po večjem sodelovanju	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
B76	... in zdravstvenimi domovi.	Zdravstveni domovi	Potreba po večjem sodelovanju	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
B77	Ženski spol	Ženski spol	Spol	Demografski podatki
B78	Strokovna delavka	Strokovna delavka	Izobrazba	Demografski podatki
B79	Področje dela z mladostniki s težavami v odraščanju	Področje dela z mladostniki s težavami v odraščanju	Področje dela	Demografski podatki
B80	...10 let izkušenj.	10 let	Leta izkušenj na področju nasilja	Demografski podatki

Intervju C

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
C1	"Predvsem porast nasilja mladostnikov nad starši...	Porast nasilja	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C2	...izsiljevanje...	Izsiljevanje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C3	...čustveno nasilje...	Psihično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad

				starši
C4	...manipuliranje...	Manipuliranje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C5	...materialno nasilje.	Materialno nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C6	Skozi obravnave družin zaznavam predvsem psihično nasilje mladostnikov nad starši.	Največ psihičnega nasilja	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C7	Nasilje se povečuje	Porast nasilja	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C8	Fizično...	Fizično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C9	...psihično...	Psihično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C10	...materialno nasilje.	Materialno nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C11	Sama sem imela izkušnje predvsem z dekleti.	Dekleta	Povzročitelj nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C12	Nasilje je bolj opaziti pri mladostnikih v času pubertete (8., 9. razred, 1. letnik).	Mladostniki v puberteti (8. In 9. razred, 1. Letnik)	Povzročitelj nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C13	... in oba starša kot žrtve.	Mama in oče	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C14	Odvisno od primera, največkrat pa dobimo obvestilo s strani šole o razmerah.	Obvestilo o nasilju s strani izobraževalnih institucij na CSD	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C15	Večinoma otroci, kateri starši so ločeni...	Ločitev staršev	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C16	... ali je v družini že prisotno nasilje.	Prisotno nasilje v družini	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
C17	Otroci se vedenja (v vašem primeru nasilnega vedenja) učijo od svojih staršev...	Učenje nasilnega vedenja s strani staršev	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C18	... in sicer jim starši s svojim vedenjem, obnašanjem predajajo informacije, kako izražati čustva (predvsem »negativna« čustva, kot so jeza, strah).	Učenje kako izražati negativna čustva kot so jeza in strah s strani staršev	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C19	Otroci, ki odraščajo v družini, kjer je prisotno nasilje, se naučijo, da se z jezo, stresom in napetostjo soočamo z nasiljem.	Z nasiljem se soočamo z jezo, stresom in napetostjo	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C20	Naučijo se, da se konflikti ne rešujejo s pogovorom, temveč z	Učenje, da se konflikte rešuje z	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja

	nasiljem."	nasiljem		
C21	Vzgoja staršev...	Vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C22	...vzorci iz otroštva...	Družinski vzorci iz otroštva	Družinski vzorci iz otroštva	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C23	... starši, ki so imeli tudi sami izkušnjo nasilja v družini.	Izkušnja nasilja v otroštvu pri starših	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C24	Menim, da je vzgoja velik dejavnik tveganja za pojav nasilja v družini.	Zelo pomemben dejavnik	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C25	Predvsem pa bi izpostavila, da nasilje ni vedenje, s katerim se rodimo, ampak je naučeno vedenje.	Naučeno nasilno vedenje	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C26	...predvsem pa vsedopuščujoča...	Vsedopuščujoča vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C27	...permisivna...	Permisivna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C28	...nimajo občutka varnosti.	Mladostniki so brez občutka varnosti	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C29	...mladostniki tudi sami žrtve nasilja...	Mladostniki sami žrtve nasilja	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C30	...mladostniki nasilni tudi izven domačega okolja.	Mladostniki nasilni izven domačega okolja	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C31	... otrokom se na ta način ne postavljajo meje.	Ni postavljenih mej	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
C32	Starši lahko sami podajo prijavo na policiji...	Prijava nasilja s strani staršev na policijo	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C33	... lahko se zaupajo npr. svetovalni delavki na šoli, ki obvesti CSD...	Obvestilo o nasilju s strani izobraževalnih institucij na CSD	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C34	... lahko se zaupa na CSD in CSD posreduje prijavo na policijo.	Prijava nasilja s strani staršev na CSD	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C35	Sami pridemo v kontakt z družino na podlagi obvestila šole, policije, zdravstva, izpovedi druge osebe na CSD, druge obravnave na CSD (težave v odraščanju, prva socialna pomoč, ipd.)"	Na podlagi obvestila prijave nasilja strani šole, zdravstva, izpovedi druge osebe na CSD	Prvi stik z družino	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C36	V kolikor ni bila podana prijava na policijo, mora CSD po uradni dolžnosti podati prijavo	CSD mora podati prijavo po uradni dolžnosti	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C37	... s starši oziroma mladostniki naredimo individualni varnostni načrt...	Individualni varnostni načrt uporabnikov	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C38	... in načrt pomoči.	Individualni načrt pomoči uporabnikov	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C39	Naredimo oceno ogroženosti...	Ocena ogroženosti uporabnikov	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C40	..., ugotoviti obstoj stisk/ posledic nasilja...	Raziskati posledice nasilja	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C41	... zagotoviti lajšanje le teh...	Skupno iskanje rešitev	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C42	... pomagati mladoletnikom...	Pomoč mladostnikom	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in

				možne izboljšave
C43	... in obema staršema za izgradnjo bolj učinkovite vzgoje z odsotnostjo nasilja...	Krepitev moči in pomoč pri vzgoji	Metode dela s starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C44	... krepiti varovalnih dejavnikov v socialni mreži...	Krepitev varovalnih dejavnikov v socialni mreži	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C45	... spodbujati in pomagati mladoletniku uveljaviti svojo voljo brez neprijetnih posledic...	Pomoč in spodbuda mladostnika pri uveljavljanju njegove volje brez neprijetnih posledic	Metode dela z mladostnikom	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C46	... krepiti varovalnih dejavnikov za mladoletnika na šoli....	Krepitev varovalnih dejavnikov mladostnika	Metode dela z mladostnikom	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C47	... pomagati mladoletniku, da bo aktivno preživel prosti čas...	Pomoč mladostniku pri aktivnem preživljanju prostega časa	Metode dela z mladostnikom	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C48	...pomagati pri dorekanju domačih pravil (pričakovanja, kazni, nagrade)...	Pomoč pri dorekanju domačih pravil	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C49	...predstaviti in spodbujati starše k sodelovanju vzgojnega svetovanja...	Vključevanje mladostnika in družine v svetovanje	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C50	... in vključitvi v strokovno obravnavo.	Vključevanje mladostnika in družine v svetovanje	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C51	Opravimo tudi individualni razgovor s starši,...	Pogovor s starši	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C52	... mladoletnikom...	Pogovor z mladostnikom	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C53	... obisk na domu...	Obisk na domu	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C54	... ponudimo storitve znotraj CSD...	Vključevanje mladostnika in družine v svetovanje	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C55	... v mreži (nevladne organizacije, pedopsihiater, klinični psiholog ipd.)...	Vključevanje mladostnika in družine v svetovanje	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C56	...dajemo poizvedbe na šoli, ZD, policiji, krizni center ipd...	Dajanje poizvedb na druge institucije, kamor je vključen mladostnik in družina	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C57	... na sodišče lahko damo predlog za ukrepe za varstvo koristi otrok.	Predlog za ukrepe za varstvo koristi otrok na sodišče	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C58	Pogosto skličemo tudi multidisciplinarni tim.	Sodelovanje na multidisciplinarnih timih	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C59	Starši si želijo pomoči, se vključijo v storitve, ki jih ponuja CSD (pomoč družini za dom, osebna pomoč, partnersko svetovanje)...	Vključevanje mladostnika in družine v svetovanje	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C60	...ali v svetovalne storitve v okviru nevladnih organizacij.	Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši

C61	Prebiranje literature...	Pridobljeno znanje iz prebiranja strokovne literature	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C62	...izobraževanja...	Pridobljeno znanje na izobraževanjih preko službe	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C63	... strokovna pomoč koordinatorja za preprečevanje nasilja v družini in drugih strokovnih delavcev...	Učenje od drugih strokovnih delavcev	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C64	veliko pa tudi iz vsakega primera sproti.	Učenje iz starih in novih primerov	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C65	Menim, da je na področju nasilja zagotovljenih dovolj izobraževanj, seminarjev, okroglih miz, ipd.	Zadostna število po izobraževanjih, seminarjih	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C66	preveč izpostavlja samo nasilje staršev nad otroki, ne pa tudi otrok nad starši."	Potreba po zakonodaji o nasilju otrok/mladostnikov nad starši	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
C67	Individualni pogovori...	Pogovor	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C68	...skupinski pogovori...	Skupinski pogovori	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C69	...zapisovanje...	Zapisovanje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C70	...zbiranje podatkov...	Zbiranje podatkov	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C71	...spremljanje uporabnika/družine.	Spremljanje uporabnikov	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C72	Predvsem povezovanje z vsemi deležniki iz okolja (šolstvo, policija, zdravstvo,...).	Povezovanje z drugimi institucijami	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
C73	Društvo za nenasilno komunikacijo...	Društvo za nenasilno komunikacijo	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
C74	...Študijsko raziskovalni center...	Študijsko raziskovalni center	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
C75	...Center za duševno zdravje otrok in mladostnikov.	Center za duševno zdravje otrok in	Institucije, s katerimi je potrebno	Institucije, s katerimi naj center za socialno

		mladostnikov	sodelovanje	delo sodeluje, za kvalitno obravnavo tovrstnega nasilja
C76	Strokovna podpora družini in mladostniku...	Strokovna podpora mladostniku in družini	Sodelovanje s strani drugih institucij	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitno obravnavo tovrstnega nasilja
C77	...nadaljevanje pomoči družini in mladostniku.	Nadaljevanje pomoči mladostniku in družini	Sodelovanje s strani drugih institucij	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitno obravnavo tovrstnega nasilja
C78	Večje sodelovanje z zdravstvom.	Zdravstveni domovi	Potreba po večjem sodelovanju	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitno obravnavo tovrstnega nasilja
C79	Ženski spol	Ženski spol	Spol	Demografski podatki
C80	Strokovna delavka	Izobrazba	Izobrazba	Demografski podatki
C81	Nasilje v družini, pisanje mnenj za sodišča	Nasilje v družini, pisanje mnenj za sodišča	Področje dela	Demografski podatki
C82	1,5 let	1,5 let	Leta izkušenj na področju nasilja	Demografski podatki

Intervju D

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
D1	Pri tem zaznavam neurejene, konfliktno družinske odnose...	Neurejeni družinski odnosi	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D2	... vzgojno nemoč staršev...	Starševska vzgojna nemoč	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D3	... včasih tudi uporabo prepovedanih substanc...	Uporaba prepovedanih substanc	Vpliv prepovedanih substanc	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D4	... in pojav psihiatričnih težav.	Psihiatrične težave	Duševne in vedenjske motnje	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D5	Verbalni napadi...	Verbalno nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D6	...žaljivke...	Žaljenje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D7	...čustveno izsiljevanje...	Čustveno izsiljevanje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D8	...materialno izsiljevanje...	Materialno izsiljevanje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D9	...lažne prijave staršev, da so nasilni...	Lažne prijave, da so starši nasilni	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D10	...fizično nasilje.	Fizično nasilje	Vrste nasilja	Splošni podatki o

			mladostnikov nad starši	pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D11	Nasilje se pojavlja pri obeh spolih...	Dekleta in fantje	Povzročitelj nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D12	...starost pa tam od 14. leta naprej.	Mladostniki od 14. leta naprej	Povzročitelj nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D13	Žrtve so največkrat mame.	Mama	Žrtev nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D14	Otroci so odrasčali v neustreznih razmerah...	Odraščanje v neustreznih družinskih razmerah	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D15	...alkoholizem staršev...	Alkoholizem staršev	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D16	...nasilje enega starša nad drugim...	Prisotnost nasilja med starši	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D17	...socialne težave...	Socialne težave	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D18	...in ekonomske težave v družini.	Ekonomske težave	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
D19	Jeza, ki jo čutijo do staršev...	Jeza, razočaranje in nezadovoljstvo nad starši	Odraščanje mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D20	...zrcaljenje družinskih vzorcev...	Družinski vzorci iz otroštva	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D21	Veliko vlogo...	Zelo pomemben dejavnik	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D22	...tukaj je v bistvu opaziti odsotnost nekih vzgojnih delovanj staršev.	Odsotnost nekaterih vzgojnih navad	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D23	"Lahko da je povsem odsotna vzgoja..."	Odsotnost vzgoje	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D24	... ali pa vsedopuščujoča...	Vsedopuščujoča vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D25	... lahko pa je en starš zelo avtoritaren...	Avtoritativna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D26	... drug povsem pasiven.	Pasiven starš	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D27	Konfliktni in tudi lahko nasilni družinski odnosi.....	Konfliktni in nasilni družinski odnosi	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D28	... vpliv socialnega okolja...	Vpliv socialnega okolja	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D29	... psihiatrične motnje pri starših...	Psihiatrične težave staršev	Duševne in vedenjske motnje	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D30	... in/ali mladostnikov...	Psihiatrične težave mladostnika	Duševne in vedenjske motnje	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D31	...uporaba prepovedanih substanc.	Uporaba prepovedanih substanc	Vpliv prepovedanih substanc	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
D32	Ko sem pričela z delom na CSD (približno 10 mesecev nazaj).	Leta 2022	Prvi pojav nasilja pri delu strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
D33	Starši včasih sami podajo prijavo...	Prijava nasilja s strani staršev na policijo	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D34	... včasih jo poda drug družinski	Prijava nasilja s strani	Prijava nasilja	Delo na centrih za

	član.	drugih družinskih članov na policijo		socialno delo in možne izboljšave
D35	Včasih sami zaznamo, da so otroci nasilni, ko družino obravnavamo v sklopu drugih nalog (npr težave v odraščanju).	Strokovni delavec na CSD skozi obravnavo družine sam zazna nasilje otroka in prijavi nasilje	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D36	Svetovalno delo s starši...	Individualno delo s starši	Metode dela s starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D37	... timski sestanki s šolo/zdravstvom/institucijo, ki obravnava mladostnika...	Sodelovanje na multidisciplinarnih timih	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D38	... usmerjanje mladostnikov in staršev v obravnavo (strokovni center – njihov mobilni tim; v psihološko/pedopsihiatrično obravnavo).	Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
D39	... se odprejo naloge za ukrepi za varstvo koristi otroka (namestitev v zavod).	Namestitev mladostnika v vzgojni zavod	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D40	...opolnomočenje družine da se vključi v pomoč.	Krepitev moči družine, da poišče pomoč	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D41	Znotraj CSD lahko družini pomagamo v sklopu storitve pomoč družini za dom.	Storitev pomoč družini za dom	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D42	Po navadi prijavijo, ko je zelo hudo.	Pojav hudega nasilja	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D43	Opažam, da starši velikokrat navidezno iščejo pomoč pri nas...	Navidezno iskanje pomoči staršev na CSD	Soočanje staršev s prijavo nasilja	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
D44	...želijo da CSD nekaj stori, sami pa niso pripravljeni sprejeti določenih korakov, odločitev.	Želja staršev, da CSD ukrepa, sami pa ne želijo sodelovati	Soočanje staršev s prijavo nasilja	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
D45	Po eni strani svojega otroka branijo in se zanj bojijo (kaj bo, če bodo prijavili, če bodo postavili meje...),	Prisotnost občutka strahu pred mladostnikom	Soočanje staršev s prijavo nasilja	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
D46	Velikokrat se nič ne spremeni, dokler starši ne začnejo konkretno sodelovati.	Obvezno sodelovanje staršev s strokovnimi delavci za izboljšanje situacije	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D47	Verjetno bi morali imeti več časa, da bi hodili na obiske domov...	Več dela na terenu (obiski na domu)	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D48	... da bi informirali starše.	Informiranje staršev kaj lahko CSD ponudi	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D49	V Sloveniji imajo CSD slab ugled, iz tega opažam, da izhaja globoko nezaupanje do nas.	Nezaupanje v strokovne delavce zaradi slabega ugleda	Izpostavljeni problemi pri delu strokovnih delavcev na centru za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D50	Hkrati so starši odklonilni do nas, ko jim predstavimo svoja opažanja glede tega, kaj oni počnejo 'narobe' oz. neustrezno ter ko jim mi postavimo zahteve, meje	Odklonilno vedenje do strokovnih delavcev, ko povedo svoja opažanja in staršem predlagajo kako naprej	Izpostavljeni problemi pri delu strokovnih delavcev na centru za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D51	Takrat se naš odnos velikokrat skrha. "	Slab odnos med starši in strokovnimi delavci	Izpostavljeni problemi pri delu strokovnih	Delo na centrih za socialno delo in

			delavcev na centru za socialno delo	možne izboljšave
D52	Nekaj sem slišala na FSD...	Pridobljeno znanje tekom študija	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D53	... ostalo se učim sama iz strokovne literature.	Učenje iz strokovne literature	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D54	Izobraževanje o delu z družino...	Potreba po izobraževanjih o delu z družino	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D55	... o delu z vzgojno nemočnimi starši...	Potreba o izobraževanjih o delu z vzgojno nemočnimi starši	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D56	...o delu z visoko konfliktnimi mladostniki.	Potreba o izobraževanjih o delu z visoko konfliktnimi mladostniki	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D57	Vedno nam primanjkuje časa in kadra.	Primanjkovanje delovnega časa in kadra	Izpostavljeni problemi pri delu strokovnih delavcev na centru za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D58	Zvišati bi se moral budget na zaposlenega za izobraževanja, letno se z našim budgetom lahko udeležimo od 2-3 izobraževanj.	Premalo sredstev namenjenih strokovnim delavcem za izobraževanja	Izpostavljeni problemi pri delu strokovnih delavcev na centru za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D59	...menim, da so zakoni ustrezni.	Ustrezna slovenska zakonodaja	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D60	...obiski na domu...	Obiski na domu	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D61	...pogovori usmerjeni v krepitev moči uporabnika...	Krepitev moči uporabnika	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
D62	...informiranje...	Informiranje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
D63	...usmerjanje...	Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
D64	...pogajanje..	Pogajanje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
D65	Jaz osebno menim, da bi morali z družinami delati timsko oz. v paru...	Timsko delo oziroma delo v paru pri delu z družinami	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
D66	... zato pa bi morali bi imeti več usposobljenega kadra na področju dela z družino, zato da bi lahko imeli dobro razvite	Potreba po večjem kadru na področju dela z družino, ki bi imel dobro razvite	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave

	metode dela.	metode dela		
D67	Strokovni centri...	Strokovni centri	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
D68	...šole...	Izobraževalne institucije (vrtci, osnovne šole, srednje šole)	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
D69	...zdravstvo...	Zdravstveni domovi	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
D70	...policija.	Policija	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
D71	Informirajo in poročajo svoje ugotovitve...	Informiranje in poročanje	Sodelovanje s strani institucij	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
D72	... posredujejo svoje ocene...	Posredovanje ocen	Sodelovanje s strani institucij	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
D73	... na kakšne načine se lahko družini pomaga in kaj lahko naredijo oni.	Različni načini pomoči pri obravnavi družine glede na stroko	Sodelovanje s strani institucij	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
D74	Predvsem je tu pomembna psihiatrična obravnava, ki je ne moremo izvesti mi.	Pomembnost psihiatrične obravnave	Sodelovanje s strani zdravstvenih domov (ZDRAVSTVA??)	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
D75	Timskih sestankov se skoraj nikoli ne udeležijo pediatri, osebni zdravniki,...	Zdravstveni domovi	Potreba po večjem sodelovanju	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
D76	... ki pa so pomembni (npr. da povejo ali bodo napisali napotnico, da nam povejo, kako ocenjuje zdravstveno stanje mladostnika).	Zdravstveni domovi (ocenitev zdravstvenega stanja mladostnika)	Potreba po večjem sodelovanju	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
D77	Potrebovali bi predvsem krajše čakalne vrste za psihiatrično obravnavo.	Potreba po krajših čakalnih vrstah za psihiatrično obravnavo	Izpostavljeni problemi	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
D78	Potrebovali bi večje kapacitete strokovnih centrov.	Potreba po večjih kapacitetah strokovnih centrov	Izpostavljeni problemi pri delu	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
D79	Ženski spol	Ženski spol	Spol	Demografski podatki
D80	Socialna delavka	Socialna delavka	Izobrazba	Demografski podatki
D81	Delam na področju preprečevanja nasilja v družini...	Področje preprečevanja nasilja v družini	Področje dela	Demografski podatki

D82	...dobri 2 leti.	2 leti	Leta izkušenj na področju nasilja	Demografski podatki
-----	------------------	--------	-----------------------------------	---------------------

Intervju E

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
E1	Pri tem opažam, da se večkrat pojavlja.	Porast nasilja	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E2	Torej bi rekla, da so starši bolj pogumni in se odločijo ter prijavijo nasilje	Porast prijave nasilja s strani staršev	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
E3	Je pa res, da se tudi zgodi, da potem včasih umaknejo prijavo.	Včasih starši umaknejo prijavo nasilja	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
E4	"Rekla bi, da se povečuje.	Porast nasilja	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E5	V času Covid-19 nisem opazila nobene razlike.	Ni bilo porasta v času Covid-19.	Covid-19	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E6	Veliko je psihičnega...	Psihično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E7	... in ekonomskega nasilja...	Ekonomske nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E8	... izpostavila bi pa tudi fizično nasilje.	Fizično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E9	Največkrat pride do fizičnega nasilja, če mladostniki s psihičnim in ekonomskim nasiljem ne zadovoljijo svojih potreb in želja.	Pogosto nezadovoljevanje potreb in želja mladostnika s psihičnim in ekonomskim nasiljem vodi do fizičnega nasilja	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E10	Glede spola pa so po navadi punce, ki pogosto izvajajo psihično nasilje...	Dekleta pogosteje izvajajo psihično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E11	... fantje pa še fizičnega.	Fantje pogosteje izvajajo fizično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E12	Na splošno pa mladostniki izvajajo ekonomsko nasilje.	Ekonomske nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E13	Pri starših bi rekla, da je največkrat žrtev mama...	Mama	Žrtev nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E14	... so tudi primeri, kjer sta bile žrtve oba starša.	Mama in oče	Žrtev nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši

E15	Storilci pa so tako fantje kot punce.	Dekleta in fantje	Povzročitelj nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E16	Skratka, da so se otroku izpolnile vse želje	Izpolnitev vseh želja in potreb mladostnika	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E17	Ko pa se je to ustavilo pa so se mladostniki začeli upirati in zahtevati, da dobijo kar si želijo.	Upor mladostnika zaradi neizpolnitev njegovih želja	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E18	"Nekatere vzgoja, ker starši najprej preveč popuščajo..."	Permisivna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
E19	Pa tudi družba veliko doprinese k temu.	Vpliv socialnega okolja	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
E20	Že zgodaj v šolah se pri otrocih delajo razlike kaj kdo ima in boljši je tisti, ki ima oblačila od znanih firm in telefone, ruzake...	Vpliv sovrstnikov	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
E21	...da mladostnik ni znal mirno odreagirati na zahtevano oziroma je vztrajal pri svojem.	Nekontrolirani izbruhi	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E22	Glavno vlogo, vzgoja je zelo pomembna.	Zelo pomemben dejavnik	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
E23	Vsedopuščujočo...	Vsedopuščujoča vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
E24	...in pa permisivno.	Permisivna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
E25	Pri primerih, kjer sem jaz sodelovala je bil najbolj vpliv socialnega okolja.	Vpliv socialnega okolja	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
E26	Poznam pa tudi primere, kjer so bile prisotne prepovedane substance; alkohol...	Alkohol	Vpliv prepovedanih substanc	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
E27	...in droge.	Droge	Vpliv prepovedanih substanc	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
E28	Okoli leta 2010.	Leta 2010	Prvi pojav nasilja pri delu strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
E29	S strani policije...	Obvestilo prijave nasilja s strani policije	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
E30	... ali pa starši sami pridejo do nas.	Obvestilo prijave nasilja s strani staršev na CSD	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
E31	... najprej razgovor opravimo s starši...	Pogovor s starši	Prvi stik z družino	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
E32	... in jima predstavimo možne oblike pomoči.	Predstavitve možnih oblik pomoči	Prvi stik z družino	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
E33	Imeli smo tudi primer, kjer so starši prišli sami po pomoč in želeli, da se pogovorimo z njihovim otrokom in mu na nek način zagrozimo, da če ne bo prenehal s svojim vedenjem, da ga bomo zaprli.	Želja staršev, da CSD ukrepa, sami pa ne želijo sodelovati	Soočanje staršev s prijavo nasilja	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
E34	Pri nasilju v družini je potrebno vložiti veliko truda in dela, da bi se vzpostavili odnosi brez nasilja.	Obvezno sodelovanje staršev s strokovnimi delavci za izboljšanje situacije	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
E35	Nujen je tudi koordiniran	Sodelovanje na	Naloge strokovnega	Delo na centrih za

	pristop, kjer pa so prisotne različne institucije, ki lahko pripomorejo.	multidisciplinarnih timih	delavca	socialno delo ter možne izboljšave
E36	Pogovor s starši...	Pogovor s starši	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
E37	...pogovor z mladostniki in...	Pogovor z mladostniki	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
E38	...z njihovo socialno mrežo.	Pogovor s socialno mrežo družine	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
E39	Iskanje zunanje pomoči, raznih tečajev, delavnic.	Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
E40	Predvsem pa, da smo podpora staršem in mladostnikom.	Podpora staršem in mladostnikom	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
E41	... šele, ko se je začelo fizično nasilje...	Pojav hudega nasilja	Prijava nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
E42	Sodelovanje je lahko zelo produktivno, če gre za odkrito in pristno sodelovanje in obeh strani.	Odkrito in pristno sodelovanje	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
E43	Nekaj tekom študija...	Pridobljeno znanje na fakulteti	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
E44	...nato pa tekom službe...	Pridobljeno znanje na izobraževanjih preko službe	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
E45	...in dodatnih izobraževanj.	Pridobljeno znanje na dodatnih izobraževanj	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
E46	Več podpore v samem kolektivu..	Potreba po večji podpori v kolektivu	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
E47	...možnost supervizij...	Potreba po pogostejših supervizijah strokovnih delavcev	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
E48	...in dodatna izobraževanja...	Potreba po več izobraževanjih	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
E49	Več možnosti usmeritve staršev in mladostnik na različne programe...	Možnost večje izbire usmeritve staršev in mladostnikov v različne programe	izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
E50	Zakonodaja se mi zdi ustrezna.	Ustrezna slovenska zakonodaja	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave

E51	Pogovor...	Pogovor	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
E52	...sodelovanje...	Sodelovanje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
E53	...in socialno mrežo...	Sodelovanje s socialno mrežo	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
E54	...sodelovanje z institucijami...	Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
E55	...soustvarjanje s sogovorniki...	Soustvarjanje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
E56	...damo vedeti, da jih slišimo ter upoštevamo	Upoštevanje glasu posameznika	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
E57	...da se znamo mladostniku približati.	Približevanje mladostniku	Metode dela z mladostnikom	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
E58	Najbolj s policijo...	Policija	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E59	...šolami...	Izobraževalne institucije (vrtci, osnovne šole, srednje šole)	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E60	...zdravniki...	Zdravstveni domovi	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E61	...sodišči...	Sodišča	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E62	...tožilstvom.	Tožilstvo	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E63	In pa še institucije, ki nudijo razne programe za nasilneže in pa žrtve.	Institucije, ki izvajajo programe za žrtve nasilja in storilce nasilja	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E64	Policija pripomore lahko kot spremstvo...	Spremstvo na intervencijah	Sodelovanje s strani policije	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E65	... ali pa podajanje informacij glede preteklosti družine...	Informacije glede intervencij na domu	Sodelovanje s strani policije	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za

				kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E66	... šola oziroma delavci na šolah pripomorejo k vpogledu mladostnik v tekom pouka, kjer preživijo večino časa...	Opazanja vedenja mladostnika v izobraževalnih ustanovah	Sodelovanje s strani izobraževalnih institucij	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E67	... z zdravniki se lahko pogovorimo o zdravstvenih težavah.	Informacije glede fizičnega in psihičnega zdravja oseb	Sodelovanje s strani zdravstvenih domov	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E68	S sodišči pa komuniciramo po navadi glede določenih dokumentov in pravnega urejanja postopkov.	Pravno urejanje postopkov in dokumentov	Sodelovanje s strani sodišč	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E69	Z institucijami, ki pa nudijo programe pa sodelujemo, tako, da ljudi usmerimo v njihove programe...	Izvajanje različnih programov	Sodelovanje s strani institucij,	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E70	... spremljamo njihov napredek...	Spremljanje napredka uporabnikov	Sodelovanje s strani institucij,	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E71	... ali pa če potrebujemo njihovo strokovno pomoč.	Strokovna pomoč strokovnjakov	Sodelovanje s strani institucij	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E72	Mislim, da z vsemi v redu sodelujemo.	Ustrezno sodelovanje s strani raznih institucij	Potreba po večjem sodelovanju	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
E73	Ženski spol	Ženski spol	Spol	demografski podatki
E74	Socialna delavka	Socialna delavka	Izobrazba	demografski podatki
E75	Nasilje v družini	Nasilje v družini	Področje dela	Demografski podatki
E76	15 let izkušenj	15 let	Leta izkušenj na področju nasilja	Demografski podatki

Intervju F

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
F1	Zadnja leta opazam, da prihaja do hujših oblik nasilja mladostnikov nad starši.	Hujše oblike nasilja	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F2	Starši so v obupu, stiski in ne vedo kako naprej...	Obupani starši	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F3	... in ko se bojijo za svoje življenje prijavijo nasilje v družini na policijo.	Prijava nasilja s strani staršev na policijo	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F4	Do prijav torej pride šele ko gre za hujšo obliko nasilja.	Pojav hudega nasilja	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F5	Menim, da je mladostniško nasilje nad starši v porastu.	Porast nasilja	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši

F6	Menim, da je COVID-19 prinesel določene stiske, ki so mogoče povzročile, da je nasilje postalo bolj izrazito.	Pojavljanje izrazitejšega nasilja	Covid-19	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F7	Po navadi gre najprej za psihično nasilje...	Psihično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F8	...žaljivke...	Žaljenje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F9	...ponižujoče ravnanje...	Poniževanje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F10	...opazke.	Dajanje opazk	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F11	Nato hitro preide v ekonomsko nasilje...	Ekonomsko nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F12	... kot na primer izsiljevanje staršev za denar ali nakup določenih stvari.	Izsiljevanje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F13	... ne obvladujejo več psihičnega nasilja...	Psihično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F14	...pa preide v fizično nasilje.	Fizično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F15	...je več fantov in da so večinoma v najstniških letih...	Fantje	Povzročitelj nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F16	Žrtve so starši, običajno najprej mati, če je prisoten pa tudi oče.	Mama in oče	Žrtev nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F17	Pogosto se nasilje pojavlja v enostarševskih družinah, kjer mama skrbi za otroka.	Mama v enostarševski družini	Žrtev nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F18	Rekla bi, da gre za slabe družinske procese.	Slabi družinski procesi	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F19	Običajno so ti otroci v povezavi s permissivno vzgojo...	Permisivna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F20	...torej so starši zadoščali vsaki otrokovi želji in ko niso morali več izpolnjevati želja,	Izpolnitev vseh želja in potreb mladostnika	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F21	...mladostnik pa je navajen, da doseže vse...	Manipulativno vedenje mladostnika	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
F22	... saj so bili starši popustljivi, nastane problem in lahko pripelje do nasilja.	Popustljivi starši	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši

F23	Problematični pa so tudi otroci, kjer imajo starši med sabo hude konflikte.	Nasilje med starši	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F24	Tudi tukaj se lahko nasilje zelo hitro obrne proti njim, saj otroci vse opazujejo.	Naučeno nasilno vedenje	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F25	Prisotne so lahko psihične ali duševne motnje pri mladostnikih...	Psihične ali duševne motnje pri mladostniku	Duševne in vedenjske motnje	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F26	... lahko je vpliv vrstnikov...	Vpliv vrstnikov	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F27	... pa tudi kot sem že omenila prisotno nasilje v družini, ki mu je bil kot otrok priča...	konfliktni in nasilni družinski odnosi	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F28	... način vzgoje, kjer mu je bilo vedno vse ugodeno.	Permisivna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F29	Mladostnik hoče imeti občutek nadvlade in občutek moči, saj bo samo tako pridobil, kar želi.	Občutek nadvlade in moči mladostnika	Odraščanje mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F30	Precejšno vlogo.	Zelo pomemben dejavnik	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F31	Vplivata pa tudi okolje in družba s svojimi sporočili.	Vpliv socialnega okolja	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F32	In sicer je v današnjih časih družba sporoča, da je treba svoj cilj doseči čimprej, brez truda, ko si posameznik to zaželi.	Sporočilo današnje družbe, da je cilj potrebno doseči takoj in brez truda	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F33	Bili so primeri, kjer je imel mladostnik duševno motnjo...	Duševna motnja mladostnika	Duševne in vedenjske motnje mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F34	... in posledično tudi vpliv prepovedanih drog in alkohola.	Droge in alkohol	Vpliv prepovedanih substanc	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F35	In pa še prisotnost otroka v nasilnem okolju, kjer je bil oče nasilen nad mamo in svojo taščo.	Prisotnost nasilja med starši	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
F36	Dobrih 25 let nazaj.	Pred 25 leti	Prvi pojav nasilja pri delu strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F37	Ali pride obvestilo s strani policije...	Obvestilo prijave nasilja s strani policije	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F38	... ali pa starši sami pridejo po pomoč.	Prijava nasilja s strani staršev na CSD	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F39	Najprej opravimo razgovor s starši...	Pogovor s starši	Prvi stik z družino	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F40	Nato je potrebno raziskati socialno mrežo staršev in mladostnika...	Raziskovanje socialne mreže družine	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F41	... opredeliti težave...	Skupno definiranje problema	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F42	...in načine reševanja problema.	Skupno iskanje rešitev	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F43	Tekom procesa sodelujemo še z ostalimi vključenimi institucijami...	Sodelovanje z ostalimi ključnimi institucijami	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F44	... te pa mladostniku in staršem ponudijo vključitve v razne oblike pomoči, ki jo potrebujejo.	Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F45	Pomembne so tudi svetovalne storitve, kamor se vključi celotna družina.	Vključevanje mladostnika in družine v svetovanje	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave

F46	Večinoma sem se srečala s primeri, ko se je prijavilo nasilje šele, ko je bilo že hudo, torej je bilo prisotno fizično nasilje s telesnimi poškodbami.	Pojav hudega nasilja	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F47	Menim, da je sodelovanje s starši ključnega pomena pri tovrstnem nasilju.	Ključni pomen dela s starši	Metode dela s starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F48	Starši morajo biti močni, da lahko delamo v smeri iskanja rešitve in da se situacija začne izboljševati.	Ključni pomen dela s starši	Metode dela s starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F49	Zato pa tu nastopimo mi strokovni delavci, ki smo staršem lahko v podporo, ki jo potrebujejo.	Podpora staršem in mladostnikom	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F50	Mogoče bi lahko starše bolj opremili kaj vse jim lahko ponudimo na centru za socialno delo.	Informiranje staršev kaj lahko CSD ponudi	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F51	Na fakulteti...	Pridobljeno znanje na Fakulteti za socialno delo	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F52	...nato preko službe...	Pridobljeno znanje na izobraževanjih preko službe	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F53	...in izobraževanj.	Pridobljeno znanje preko dodatnih izobraževanj	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F54	Potrebovali bi več izobraževanj na to temo...	Potreba po več praktičnih izobraževanjih	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F55	... bi lahko bilo kakšno izobraževanje prav o nasilju mladostnikov nad starši.	Potreba po izobraževanjih o nasilju mladostnikov nad starši	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F56	... da bi dobili znanje o ravnanju na odnosnih ravneh tekom pogovora s starši in mladostniki.	Potreba po pridobitvi znanja dela na odnosni ravni	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F57	Da bi osvojili tehnike pogovora in delo z mladostnikom, ki izvaja nasilje in njihovimi starši.	Potreba po pridobitvi znanja tehnik pogovora	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F58	... zakonodaja ustrezna.	Ustrezna slovenska zakonodaja	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
F59	Metode, ki jih uporabljam je delo s posameznikom...	Delo s posameznikom	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši

F60	...s skupino...	Delo s skupino	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F61	...kot na primer pogovor...	Pogovor	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F62	...in informiranje...	Informiranje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F63	...usmerimo jih v dodatne oblike pomoči...	Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F64	...in kako poteka postopek.	Seznanitev(65) poteka postopka	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F65	Tekom razgovora jih poslušamo, upoštevamo in spoštujemo.	Poslušanje, upoštevanje in spoštovanje uporabnikov	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F66	Moramo biti njihovi zavezniki...	Zavezniki uporabnikov	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F67	...in se jim približati, tako staršem kot mladostniku, da bo naše delo čim bolj uspešno.	Približevanje uporabnikom	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F68	Način razgovora prilagodimo vsakemu posamezniku.	Prilagajanje uporabnikom	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F69	Starše je potrebno opolnomočiti v njihovi vzgojni funkciji.	Krepitev moči in pomoč pri vzgoji	Metode dela s starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
F70	Policija...	Policija	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F71	...šole...	Izobraževalne institucije (vrtci, osnovne šole, srednje šole)	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F72	...razni specialisti zdravniki...	Zdravstveni domovi	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F73	...Varuh človekovih pravic...	Varuh človekovih pravic	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F74	...nevladne organizacije...	Nevladne organizacije	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F75	...kot so DNK...	Društvo za nenasilno	Institucije, s katerimi	Institucije, s katerimi

		komunikacijo	je potrebno sodelovanje	naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F76	...SOS...	Društvo SOS	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F77	...Ženska svetovalnica.	Društvo Ženska svetovalnica	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F78	In sodelujemo tudi s tožilstvom...	Tožilstvo	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F79	...sodišči...	Sodišče	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F80	...raznimi vzgojnimi zavodi...	Vzgojni zavodi	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F81	...in kriznimi centri.	Krizni centri	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F82	Razne nevladne organizacije nam pomagajo na način, da imajo razne delavnice in terapevtske skupine, kamor lahko usmerimo starše in mladostnika.	Izvajanje raznih delavnic in terapevtskih skupin, kamor lahko usmerimo družino	Sodelovanje s strani institucij, ki izvajajo razne programe na temo nasilja	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F83	Z njimi lahko ostanemo tudi v stiku o napredku.	Spremljanje napredka uporabnikov	Sodelovanje s strani institucij, ki izvajajo razne programe na temo nasilja	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F84	Potem tudi obstajajo možnosti namestitve, kamor se lahko zatečejo starši...	Začasna namestitev staršev	Sodelovanje s strani institucij, ki izvajajo razne programe na temo nasilja	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F85	... ali pa je potrebno mladostnika, ki izvaja nasilje umakniti iz njegovega domačega okolja.	Začasna namestitev mladostnika	Sodelovanje s strani institucij, ki izvajajo razne programe na temo nasilja	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F86	Z raznimi institucijami se lahko posvetujemo...	Strokovna pomoč strokovnjakov	Sodelovanje s strani institucij, ki izvajajo razne programe na temo nasilja	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F87	Menim, da z vsemi dovolj sodelujemo...	Ustrezno sodelovanje s strani raznih institucij	Potreba po večjem sodelovanju	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F88	...potrebno je imeti vzpostavljen	Vzpostavljen dober	Potreba po večjem	Institucije, s katerimi

	dober odnos in voljo za sodelovanje.	odnos za sodelovanje z institucijami	sodelovanju	naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
F89	Obravnavanje družine	Varstvo družine	Področje dela	Demografski podatki
F90	25 let	25 let	Leta izkušenj na področju nasilja	Demografski podatki
F91	Ženski spol	Ženski spol	Spol	Demografski podatki
F92	Socialna delavka	Socialna delavka	Izobrazba	Demografski podatki

Intervju G

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
G1	... vendar se starši sedaj, v zadnjih letih bolj opogumljajo in poiščejo pomoč.	Porast nasilja	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
G2	... da se povečujejo prijave.	Pogostejše prijavljanje nasilja	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
G3	V času COVID-19 nisem opazila razlike.	Ni bilo porasta v času Covid-19	Covid-19	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
G4	Najbolj pogosto je psihično nasilje...	Psihično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
G5	... predvsem mladoletniki žalijo svoje starše.	Žaljenje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
G6	Veliko je tudi izsiljevanja za denar, da dobijo stvari, ki si jih želijo.	Izsiljevanje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
G7	Če tega ne dobijo pa sledi fizično nasilje.	Fizično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
G8	Nasilni so tako fantje kot dekleta.	Dekleta in fantje	Povzročitelj nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
G9	Na splošno so žrtve starši tako mama kot oče...	Mama in oče	Žrtev nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
G10	Mogoče res, da so fantje pogostejše nasilni fizično, vendar so tudi primer, ko tudi dekleta izvajajo fizično nasilje.	Fizično nasilje izvajajo fantje in dekleta	Povzročitelj nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
G11	Sin, ki je izvajal nasilje nad mamo, je povedal, da je kot majhen otrok bil priča kako je oče tepel mamo pred njegovimi očmi.	Nasilje med starši	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
G12	In kasneje tekom pogovorov smo ugotovili, da se je tudi družil s prijatelji, kjer je bila situacija podobno tudi pri njih doma.	Vpliv vrstnikov	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja

G13	Prav tako mladostniki veliko časa preživijo s svojimi vrstniki, prijatelji...	Vpliv vrstnikov	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
G14	... in ker je imel družbo, ki je uporabljala prepovedane droge in so imeli doma mladostniki podobno situacijo, mu je bilo tako okolje poznano in domače.	Droge	Vpliv prepovedanih substanc	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
G15	Vzgoja staršev ima zelo veliko vlogo pri razvijanju nasilja v družini.	Zelo pomemben dejavnik	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
G16	Poznam veliko staršev, katerim se ne da prerehati s svojimi otroci in jim ustrežejo v vsem, le zato, da imajo potem oni mir.	Izpolnitev vseh želja in potreb mladostnika	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
G17	Vendar to ni v redu, saj potem otroka navajamo, da bo brez truda vedno dobil, kar hoče.	Izpolnitev vseh želja in potreb mladostnika	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
G18	Permisivno...	Permisivna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
G19	... in vsedopuščujočo.	Vsedopuščujoča vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
G20	Nekatere družine so bile že v preteklosti obravnavane zaradi nasilja v družini...	Obravnava družine na CSD zaradi nasilja v družini	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
G21	... zaradi nasilja med starši, kateremu so bili priča otroci, ki pa so sedaj nasilni nad svojimi starši.	Nasilje med starši	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
G22	Vpliv prijateljev in vrstnikov je prav tako zelo močan, saj se zgledujejo drug po drugem in so med seboj zavezniki.	Vpliv vrstnikov	Vpliv okolja mladostnika	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
G23	S prvim primerom sem srečala kakšnih 8 let nazaj.	Leta 2015	Prvi pojav nasilja pri delu strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
G24	takrat naprej pa je vsako leto nekaj primerov tovrstnega nasilja.	Vsako leto nekaj primerov	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	
G25	Ali nas o tem obvesti policija...	Obvestilo prijave nasilja s strani policije	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G26	... ta pa je obveščena s strani sosedov ali šole.	Prijava nasilja s strani šole, zdravstva, izpovedi druge osebe na policijo	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G27	Včasih tudi starši sami pridejo do nas in nas prosijo za pomoč, da jim pomagamo ukrepati.	Prijava nasilja s strani staršev na CSD	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G28	Vendar je tudi bilo že nekaj primerov, ko so starši kasneje prijavo umaknili, ker preprosto niso mogli čez ta proces in ukrepati proti svojem otroku.	Včasih starši umaknejo prijavo nasilja	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G29	Ko prejmemo prijavo pokličemo starše na razgovor...	Pogovor s starši	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G30	... nato posebej še mladostnika.	Pogovor z mladostnikom	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G31	Raziskujemo socialno mrežo staršev kot mladostnika oziroma celotne družine.	Raziskovanje socialne mreže družine	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G32	Staršem in mladostnikom predstavimo možne delavnice, terapije, v katere je	Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje

	priporočljivo, da se vključijo, da se začne delati na nenasilnem odnosu med mladostnikom in staršem.			mladostnika nad starši
G33	Potem sodelujemo z različnimi institucijami...	Sodelovanje z ostalimi ključnimi institucijami	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G34	... raziskujemo o okoliščinah nasilja...	Raziskovanje okoliščin nasilja	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G35	... spremljamo napredek družine.	Spremljanje napredka družine	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G36	Lahko damo predlog za prepoved približevanja mladostnika do svojih staršev.	Predlog za prepoved približevanja mladostnika do staršev	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G37	Smo opora in pomoč staršem in mladostniku, ki gredo čez ta težek proces.	Podpora staršem in mladostnikom	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G38	Pri primerih, kjer so starši sami poiskali pomoč pri nas, pa so bile družine, kjer je bilo že hujša oblika nasilja.	Pojav hudega nasilja	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G39	Nekateri starši pa so nasilje takoj prijavili oziroma poiskali pomoč.	Takojšnja prijava ob pojavu nasilja	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G40	...moramo biti med seboj odkriti, se upoštevati in poslušati	Pripravljenost in odkritost staršev	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G41	Pomembno pa je, da so starši pripravljeni delati na tem, da gredo čez ta težek proces in da se zavedajo da je potrebno vložiti trud in čas, da nastanejo spremembe.	Pripravljenost in odkritost staršev	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G42	Mi kot strokovni delavci jih moramo znati opolnomočiti...	Krepitev moči staršev	Metode dela s starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
G43	... moramo jih usmeriti v razne delavnice in terapije.	Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G44	Moramo imeti znanje kako ukrepati in delati pri tovrstnem nasilju.	Potreba po več izobraževanjih	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G45	Tekom službe sem hodila na razna izobraževanja.	Pridobljeno znanje na dodatnih izobraževanjih	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G46	In pa prebiranje strokovne literature...	Pridobljeno znanje s prebiranjem literature	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G47	... usmerjanje s katalogom javnih pooblastil.	Usmerjanje dela po Katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G48	Še vedno bi lahko bilo še več	Potreba po več	Izobraževanje in	Delo na centrih za

	izobraževanj na to temo, saj potrebujemo tudi mi strokovni delavci podporo.	praktičnih izobraževanjih	podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	socialno delo in možne izboljšave
G49	Več možnosti usmeritve mladostnikov in staršev v razne programe pomoči.	Možnost večje izbire usmeritve staršev in mladostnikov v različne programe	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G50	Zakonodaja se mi zdi kar ustrezna...	Ustrezna slovenska zakonodaja	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G51	..., pomembno pri našem delu pa je, da jo dobro poznamo.	Pomembnost dobrega znanja in razumevanja zakonodaje	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G52	Opravimo razgovore s starši...	Pogovor s starši	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G53	...mladostnikom...	Pogovor z mladostnikom	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G54	... in še z ostalimi potrebnimi ljudmi iz socialne mreže.	Pogovor s socialno mrežo družine	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G55	Opredelimo težave mladostnika...	Skupno definiranje problema	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G56	... in poskušamo najti načine reševanja problema.	Skupno iskanje rešitev	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G57	Sodelujemo tudi z drugimi institucijami, ki mladostniku in staršem ponudijo razne možnosti vključitve v različne oblike pomoči, ki jo potrebujejo.	Vključevanje mladostnika in družine v svetovanje	Naloge strokovnega delavca	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
G58	Pomagamo raziskati možnost rešitev.	Soustvarjanje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
G59	Tekom svojega dela, se prilagajamo mladostniku, staršem in družini vsakemu posebej.	Prilagajanje uporabnikom	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
G60	Najbolj seveda sodelujemo s policijo...	Policija	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
G61	...šolami...	Izobraževalne institucije (vrtci, osnovne šole, srednje šole)	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
G62	...zdravstvenimi domovi...	Zdravstveni domovi	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
G63	...raznimi vzgojnimi zavodi...	Vzgojni zavodi	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo

				tovrstnega nasilja
G64	...nevladnimi organizacijami.	Nevladne organizacije	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
G65	Razna društva in nevladne organizacije nudijo različne delavnice, programe kamor se lahko vključijo starši in mladostniki.	Strokovna podpora mladostniku in družini	Sodelovanje s strani institucij	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
G66	Policija nam je lahko spremstvo v raznih težavnih situacijah.	Spremstvo na intervencijah	Sodelovanje s strani policije	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
G67	Učitelji nam lahko dajo dober vpogleda v mladostnikov vsakdanjik.	Opažanja vedenja mladostnika v izobraževalnih ustanovah	Sodelovanje s strani izobraževalnih institucij	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
G68	Pomembno je dobro sodelovanje z vsemi institucijami.	Ustrezno sodelovanje s strani raznih institucij	Potreba po večjem sodelovanju	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
G69	Da si med seboj pomagamo, dopolnjujemo in se tako tudi marsikaj novega naučimo.	Ustrezna pomoč in novo znanje strokovnjakov iz raznih institucij	Potreba po večjem sodelovanju	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
G70	Zelo pomembni pri obravnavanju tovrstnega nasilja so timi, na katerem sodeluje več institucij	Pomembnost sodelovanja institucij na multidisciplinarnih timih	Potreba po večjem sodelovanju	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
G71	Pomembno je, da se uskladimo in sodelujemo.	Pomembnost uskladitve in dobrega sodelovanja med institucijami	Potreba po večjem sodelovanju	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
G72	Obravnavanje družine	Obravnavanje družine	Področje dela	Demografski podatki
G73	9 let	9 let	Leta izkušenj na področju nasilja	Demografski podatki
G74	Ženski spol	Ženski spol	Spol	Demografski podatki
G75	Strokovna delavka	Strokovna delavka	Izobrazba	Demografski podatki

Intervju H

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
H1	Rekla bi, da se povečuje, saj se letno srečujemo s kar nekaj primeri.	Porast nasilja	Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H2	V času epidemije še nisem delala na tem področju, tako da ne vem.	Ni informacij	Covid-19	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H3	Največkrat gre za psihično nasilje...	Psihično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H4	...kot so izsiljevanje...	Izsiljevanje	Vrste nasilja	Splošni podatki o

			mladostnikov nad starši	pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H5	...in grožnje...	Grožnje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H6	...ki prerastejo v fizično nasilje.	Fizično nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H7	...razbijanje pohištva...	Materialno nasilje	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H8	...brce v telo.	Fizično nasilje – brce v telo	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H9	V nekaterih primerih je mladostnik dobil tudi prepoved približevanja do svojih staršev.	Mladostnik dobil prepoved približevanja do staršev	Vrste nasilja mladostnikov nad starši	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H10	Največkrat je bila žrtev nasilja mama.	Mama	Žrtev nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H11	Bili so primeri ko je bilo nasilja nad obema staršema.	Mama in oče	Žrtev nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H12	Predvsem je šlo za neurejene partnerske odnose...	Neurejeni partnerski odnosi	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H13	... kjer smo zasledili tudi nasilje med partnerjema, ki so pogosto v razhajanju, čeprav do ločitve ne pride...	Prisotno nasilje v družini	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H14	...vzgoja...	Vzgoja	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H15	...in zloraba substanc.	Zloraba prepovedanih substanc	Družinski procesi	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H16	Nasilje je pogostejše v enostarševskih družinah, kjer je starš mama.	Mama v enostarševski družini	Žrtev nasilja	Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši
H17	Najpogostejše je bila to permissivna vzgoja...	Permissivna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
H18	...in nemoč staršev.	Starševska vzgojna nemoč	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
H19	V večih primerih so bili mladostniki tudi sami žrtve nasilja v družini, ki so ga izvajali starši.	Mladostniki sami žrtve nasilja	Prisotnost nasilja v družini	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
H20	Bile pa so prisotne tudi zlorabe drog...	Droge	Vpliv prepovedanih substanc	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
H21	... in duševne ter čustvene težave mladostnikov...	Duševne in čustvene težave mladostnika	Duševne in vedenjske motnje	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
H22	... kot tudi staršev.	Duševne in čustvene težave staršev	Duševne in vedenjske motnje	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
H23	Pogosto se je začelo, ko	Upor mladostnika	Družinski procesi	Dejavniki, ki vplivajo

	mladostnik ni mogel doseči svojega cilja oziroma, da bi starši ugodili njegovim željam.	zaradi neizpolnitev njegovih želja		na razvoj nasilja
H24	Kot sem že omenila, vzgoja ima glavno vlogo.	Zelo pomemben dejavnik	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
H25	Velikokrat v družinah zasledimo vzgojno nemoč staršev.	Vzgojna nemoč staršev	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
H26	Sama sem zasledila pri starših, da so največkrat uporabljala oziroma vzgajali svoje otroke s permisivno vzgojo...	Permisivna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
H27	...uporabljajo pa tudi vsedopuščujočo...	Vsedopuščujoča vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
H28	...in pa avtoritativno.	Avtoritativna vzgoja	Vzgoja	Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja
H29	Zaposlena sem malo več kot dve leti in z nasiljem mladostnika nad starši sem se srečala že v prvih mescih zaposlitve.	Leta 2021	Prvi pojav nasilja pri delu strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
H30	"Obveščeni smo bili s strani policije..."	Obvestilo prijave nasilja s strani policije	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
H31	...ali šole.	Prijava nasilja s strani izobraževalnih institucij na CSD	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
H32	V enem primeru so starši sami prišli po pomoč.	Prijava nasilja s strani staršev na CSD	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
H33	Sodelovanje z institucijami kot so policija, šole, osebni zdravniki, nevladne organizacije...	Sodelovanje z ostalimi ključnimi institucijami	Naloge strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
H34	...pogovor s starši...	Pogovor s starši	Naloge strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
H35	...z mladostnikom...	Pogovor z mladostnikom	Naloge strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
H36	...s celotno družino...	Pogovor z udeleženi v problemu	Naloge strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
H37	...sodelovanje na multidisciplinarnih timih.	Sodelovanje na multidisciplinarnih timih	Naloge strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
H38	Tu smo jim v oporo...	Podpora staršem in mladostnikom	Naloge strokovnih delavcev	Delo na centrih za socialno delo ter možne izboljšave
H39	... skupaj raziskujemo rešitve.	Soustvarjanje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
H40	Usmerjamo jih v razne institucije, kjer si lahko poiščejo dodatno podporo in pomoč.	Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
H41	Nasilje je trajala že nekaj časa preden smo dobili prijavo	Starši nasilja ne prijavijo takoj	Prijava nasilja	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
H43	Starši niso želeli prijaviti svojega otroka, bilo jih je tudi sram, da niso uspeli v svojih vlogah.	Prisotnost občutka sramu in nemoči pri starših	Soočanje staršev s prijavo nasilja	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
H44	Ko opravljamo razgovore, imajo starši občutek sramu in da so neuspešni.	Prisotnost občutka krivde staršev o neuspehi vzgoji	Soočanje staršev s prijavo nasilja	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši

H45	Velikokrat se zgodi predvsem na začetku, da starši ne želijo govoriti z nami ali pa celotno situacijo zanikajo in nam to oteži sam proces reševanja problema.	Zanikanje in minimaliziranje problema s strani staršev	Soočanje staršev s prijavo nasilja	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
H46	Starši bi se lahko vključili v kakšno "šolo za starše" že v predšolskem obdobju otroka, da bi se opolnomočili v njihovi vzgojni funkciji in vlogi starša.	Vključitev v programe za vzgojo že v predšolskem obdobju otroka	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
H47	Pomembno je, da bi o težavah spregovorili čim prej in šele potem, ko so vzorci vedenja v družini že utrjeni.	Spregovoriti takoj o težavah nasilja	Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
H48	Sama sem obiskala razna izobraževanja preko službe.	Pridobljeno znanje preko izobraževanj preko službe	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
H49	Potrebovali bi absolutno več izobraževanj, ki bi temeljila na odnosni ravni kot so praktične vaje kako delati z otrokom, ki izvaja nasilje...	Potreba po pridobitvi znanja dela na odnosni ravni	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
H50	... da bi se opremili in staršem dali osnovne smernice, kako otroku postaviti meje in mu reči ne...	Potreba po pridobitvi znanja kako otroku postaviti meje	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
H51	... in učenje večšin staršev za preprečevanje nasilnega odzivanja pri otroku.	Potreba po pridobitvi znanja za učenje večšin staršev za preprečevanje nasilnega odzivanja pri otroku	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
H52	Najprej podpora nas strokovnih delavcev z dodatnimi izobraževanji...	Potreba po dodatnih izobraževanjih	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
H53	... možnostmi pogostejše supervizije.	Potreba po pogostejših supervizijah strokovnih delavcev	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
H54	Več možnosti dodatnih programov, delavnic, kamor lahko usmerimo družine, v katerih se je pojavilo nasilje mladostnikov nad starši.	Možnost večje izbire usmeritve staršev in mladostnikov v različne programe	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
H55	Zdi se mi kar v redu.	Ustrezna slovenska zakonodaja	Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši	Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave
H56	Pogovor...	Pogovor	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
H57	...poslušanje...	Poslušanje	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
H58	...soustvarjanje rešitev s sogovorniki...	Soustvarjanje	Metode dela z mladostnikom in	Metode dela z družino, kjer je

			starši	prisotno nasilje mladostnika nad starši
H59	...upoštevanje glasu vsakega vpletenega v situacijo...	Upoštevanje glasu vsakega posameznika	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
H60	...preverjanje razumevanja informacij...	Preverjanje razumevanja informacij	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
H61	...sodelovanje z različnimi institucijami, ki so nam lahko v oporo.	Sodelovanje z različnimi institucijami	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
H62	Pomembno je, da se znamo vsakemu posamezniku približati v pogovoru ne njemu prilagojen način.	Prilagajanje uporabnikom	Metode dela z mladostnikom in starši	Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši
H63	S šolami...	Izobraževalne institucije (vrtci, osnovne šole, srednje šole)	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
H64	...policijo...	Policija	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
H65	...zdravstvenimi domovi...	Zdravstveni domovi	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
H66	...in pa z različnimi nevladnimi organizacijami, ki nudijo programe za starše in mladostnike, ki so se srečali z nasilje mladostnika nad starši.	Nevladne organizacije	Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
H67	Izmenjevanja pomembnih informacij kot so opažanja mladostnikovega vsakdanjika v šolah, njegov odnos do sošolcev in učiteljev...	Opazanja vedenja mladostnika v izobraževalnih ustanovah	Sodelovanje s strani izobraževalnih institucij	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
H68	...razne zdravstvene informacije s strani zdravnikov.	Informacije glede zdravja	Sodelovanje s strani zdravstvenih domov	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
H69	Spremljanje v nevarnih situacijah s strani policije.	Spremljanje na intervencijah	Sodelovanje s strani policije	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
H70	Včasih pride do ne odziva kakšnih institucij.	Neodzivanje s strani nekaterih institucij	Potreba po večjem sodelovanju	Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja
H71	Področje dela obravnavanja nasilja v družini	Preprečevanje nasilja v družini	Področje dela	Demografski podatki
H72	5 let izkušenj	5 let	Leta izkušenj na področju nasilja	Demografski podatki
H73	Ženski spol	Ženski spol	Spol	Demografski podatki
H74	Strokovna delavka	Strokovna delavka	Izobrazba	Demografski podatki

9.2. Osno kodiranje

Splošni podatki o pojavljanju nasilja mladostnikov nad starši

- Pogostost pojavljanja nasilja mladostnikov nad starši:
 - Porast nasilja (C1, C7, E1, E4, F5, G1, H1)
 - Pogostejše prijavljanje nasilja (A4, A5, G2)
 - Pogost pojav (A3)
 - Nekaj primerov (B1)
 - Vsako leto nekaj primerov (G24)
 - Zaznavanje primerov pri delu (B2)
 - Največ psihičnega nasilja (C6)
- Covid – 19:
 - Ni bilo porasta v času Covid – 19 (A6, B3, E5, G3)
 - Pojavljanje izrazitejšega nasilja (F6)
 - Ni informacij (H2)
- Vrste nasilja mladostnikov nad starši:
 - Psihično nasilje (B4, C3, C9, E6, F7, F13, G4, H3)
 - Fizično nasilje (A7, B5, B15, B25, C8, D10, F14, G7, H6)
 - Fizično nasilje s telesnimi poškodbami (A17)
 - Brce v telo (H8)
 - Finančno/ ekonomsko nasilje (A8, E7, E8, F11)
 - Nekontrolirani izbruhi mladostnika (A23, B12, E21)
 - Izsiljevanje (C2, F12, G6, H4)
 - Materialno nasilje (C5, C10, D8)
 - Razbijanje pohištva (H7)
 - Konflikti in upori mladostnika (B13, B16)
 - Grožnje (B14, H5)
 - Manipuliranje (C4)
 - Verbalno nasilje (D5)
 - Žaljenje (D6, F8, G5)
 - Čustveno izsiljevanje (D7)
 - Lažne prijave, da so starši nasilni (D9)
 - Pogosto psihično in ekonomsko nasilje vodi do fizičnega nasilja (E9)
 - Dekleta pogosto izvajajo psihično nasilje (E10)
 - Fantje pogosto izvajajo fizično nasilje (E11)
 - Hujše oblike nasilja (F1)
 - Dajanje opazk (F10)
 - Fizično nasilje izvajajo fantje in dekleta (G10)
 - Mladostnik dobil prepoved približevanja do staršev (H9)
- Povzročitelj nasilja:
 - Fantje in dekleta (B7, D11, E15, G8)
 - Fantje (F15)
 - Dekleta (C11)
 - Ni bilo primera, kjer so punce izvajale nasilje (A10)

- Več primerov, ko fantje izvajajo nasilje (A9)
- Mladostniki v puberteti (8. In 9. razred, 1. letnik)(C12)
- Mladostniki od 14. leta naprej (D12)
- Žrtev nasilja:
 - Mama in oče (A11, B6, C13, E14, F16, G9, H11)
 - Mama (A12, D13, E13, H10)
 - Mama v enostarševski družini (F17, H16)
- Družinski procesi:
 - Izpolnitev vseh želja in potreb mladostnika (E16, F20, G16, G17)
 - Starševska vzgojna nemoč (B8, D2, H18)
 - Manipulativno vedenje mladostnika (B10, F21)
 - Upor mladostnika zaradi neizpolnitev njegovih želja (E17, H23)
 - Neurejeni družinski odnosi (D1, H12)
 - Prisotno nasilje v družini (C16, H13)
 - Odsotni starši (A13)
 - Izkazovanje ljubezni z materialnimi dobrinami (A14)
 - Zahtevnejši mladostnik (B9)
 - Ločitev staršev (C15)
 - Socialne težave (D17)
 - Ekonomske težave (D18)
 - Slabi družinski procesi (F18)
 - Popustljivi starši (F22)
 - Vzgoja (H14)
 - Zloraba prepovedanih substanc (H15)

Dejavniki, ki vplivajo na razvoj nasilja mladostnikov nad starši

- Vzgoja:
 - Zelo pomemben dejavnik za razvoj nasilja (A24, B23, C24, D21, E22, F30, G15, H24)
 - Permisivna vzgoja (A25, C27, E18, E24, F19, F28, G18, H17, H26)
 - Vsedopuščujoča vzgoja (B27, C26, D24, E23, G19, H27)
 - Avtoritativna vzgoja (B24, B26, D25, H28)
 - Postavitev meja (A21)
 - Nenadna postavitev meje (A19)
 - Vzgojna nemoč staršev (H18, H25)
 - Omejitev denarja (A20)
 - Neomejena vzgoja (A22)
 - Mladostniki so brez občutka varnosti (C28)
 - Ni postavljenih mej (C31)
 - Odsotnost vzgoje (D23)
 - Odsotnost nekaterih vzgojnih navad (D22)
 - Pasiven starš (D26)
- Vpliv prepovedanih substanc:
 - Uporaba prepovedanih substanc (A26, D3, D31)
 - Droge (B29, E27, G14, H20)
 - Alkohol (E26)

- Droge in alkohol (F34)
- Vpliv okolja mladostnika:
 - Vpliv socialnega okolja (A27, B28, D28, E19, E25, F31)
 - Vpliv vrstnikov (E20, F26, G12, G13, G22)
 - Odraščanje v neustreznih družinskih razmerah (D14)
 - Alkoholizem staršev (D15)
 - Družinski vzorci iz otroštva (D20)
 - Sporočilo današnje družbe, da je cilj potrebno doseči takoj in brez truda (F32)
- Odraščanje mladostnika:
 - Odraščanje mladostnika (B17)
 - Uveljavljanje svoje volje (B11)
 - Želje in potrebe mladostnika (B18)
 - Nasprotje zahtevam in pričakovanj staršev (B19)
 - Osamosvajanje mladostnika (B20)
 - Mladostnik želi skrbeti sam zase (B21)
 - Odločanje mladostnika (B22)
 - Jeza, razočaranje in nezadovoljstvo nad starši (D19)
 - Občutek nadvlade in moči mladostnika (F29)
- Duševne in vedenjske motnje:
 - Vedenjska motnja mladostnika (B30)
 - Duševna motnja mladostnika (F33)
 - Psihiatrične težave mladostnika (D4, D30)
 - Psihične ali duševne motnje pri mladostniku (F25)
 - Duševne in čustvene težave mladostnika (H21)
 - Psihiatrične težave staršev (D29)
 - Duševne in čustvene težave staršev (H22)
- Prisotnost nasilja v družini:
 - Naučeno nasilno vedenje (C25, F24)
 - Učenje nasilnega vedenja s strani staršev (C17)
 - Učenje kako izražati negativna čustva kot so jeza in strah s strani staršev (C18)
 - Učenje, da se konflikte rešuje z nasiljem (C20)
 - Učenje, da se z nasiljem soočamo z jezo, stresom in napetostjo (C19)
 - Nasilje med starši (D16, F23, G21)
 - Nasilje očeta nad mamo (G11)
 - Izkušnja nasilja v otroštvu pri starših (C23)
 - Mladostniki nasilni tudi izven domačega okolja (C30)
 - Konfliktni in nasilni družinski odnosi (D27, F27)
 - Obravnava družine na CSD zaradi nasilja v družini (G20)
 - Zloraba mladostnika
 - Mladostniki sami žrtve nasilja (C29, H19)
 - Ni bilo prisotno nasilje staršev nad mladostnikom (A28)
- Družinski vzorci iz otroštva (C22)

Delo na centrih za socialno delo in možne izboljšave

- Prvi pojav nasilja pri delu strokovnih delavcev:
 - Leta 2017 (A29)
 - Leta 2013 (B31)
 - Leta 2022 (D32)
 - Leta 2010 (E28)
 - Pred 25 leti (F36)
 - Leta 2015 (G23)
 - Leta 2021 (H29)
- Prijava nasilja:
 - Obvestilo prijave nasilja s strani policije (A30, B32, E29, F37, G25, H30)
 - Prijava nasilja s strani staršev na CSD (C34, E30, F38, G27, H32)
 - Prijava nasilja s strani staršev na policijo (C32, D33, F3)
 - Prijava nasilja s strani drugih družinskih članov na policijo (D34)
 - Prijava nasilja s strani izobraževalnih institucij, zdravstva, izpovedi druge osebe na policijo (G26)
 - Obvestilo o nasilju s strani izobraževalnih institucij na CSD (C14, C33, H31)
 - Strokovni delavec na CSD skozi obravnavo družine sam zazna nasilje otroka in prijavi nasilje (D35)
 - Starši nasilja ne prijavijo takoj (A15, B47, H41)
 - Pojav hudega nasilja (A16, D42, E41, F4, F46, G38)
 - Starši prijavijo nasilje, ko ne zdržijo več (B48)
 - Porast prijave nasilja s strani staršev (E2)
 - Včasih starši umaknejo prijavo (E3, G28)
 - Obupani starši (F2)
 - Takojšnja prijava nasilja (G39)
- Prvi stik z družino:
 - Pogovor s starši (A31, B33, E31, F39)
 - Na podlagi obvestila prijave s strani izobraževalnih institucij, zdravstva, izpovedi druge osebe na CSD (C35)
 - Predstavitev možnih oblik pomoči (E32)
- Naloge strokovnega delavca:
 - Pogovor s starši (A33, C51, E36, G29, G52, H34)
 - Pogovor z mladostnikom (A34, B34, C52, E37, G30, G53, H35)
 - Pogovor z udeleženi v problemu (A32, A35, B35, B38, H36)
 - Pogovor s socialno mrežo družine (E38, G54)
 - Skupno definiranje problema (A36, F41, G55)
 - Skupno iskanje rešitev (A37, B39, C41, F42, G56)
 - Vključevanje mladostnika in družine v svetovanje (A38, B40, C54, F45, G57)
 - Nevladne organizacije, pedopsihiater, klinični psiholog (C55)
 - Vzgojno svetovanje (C49)
 - Poročanje sodišču o kazenskem postopku (A39)

- Predlog vzgojnega ukrepa sodišču (A40)
 - Izvajanje vzgojnega ukrepa (A41)
 - Namestitev mladostnika v vzgojni zavod (A42, B43, D39)
 - Sodelovanje na multidisciplinarnih timih (A63, B63, C58, D37, E35, H37)
 - Posvetovanje z ostalimi strokovnimi delavci (A64)
 - Vključevanje uporabnikov v delavnice za žrtve nasilja (B41)
 - Vključevanje uporabnikov v delavnice za povzročitelja nasilja (B42)
 - Takojšnja prekinitev nasilja (B46)
 - CSD mora podati prijavo po uradni dolžnosti (C36)
 - Raziskati posledice nasilja (C40)
 - Pomoč mladostnikom (C42)
 - Obiski na domu (C53, D60)
 - Dajanje poizvedb na druge institucije, kamor je vključen mladostnik in družina (C56)
 - Predlog za ukrepe za varstvo koristi otrok na sodišče (C57)
 - Storitve pomoči družini na dom (D41)
 - Podpora staršem in mladostnikom (E40, F49, G37, H38)
 - Raziskovanje socialne mreže družine (F40, G31, G34)
 - Sodelovanje z ostalimi ključnimi institucijami (F43, G33, H33)
 - Spremljanje napredka družine (G35)
 - Predlog za prepoved približevanja mladostnika do staršev (G36)
- Izobraževanje in podpora strokovnih delavcev o nasilju mladostnikov nad starši:
- Pridobljeno znanje na Fakulteti za socialno delo (A51, D52, E43, F51)
 - Pridobljeno znanje na izobraževanjih preko službe (B55, C62, E44, F52, H48)
 - Pridobljeno znanje na izobraževanjih v okviru Socialni zbornice ali Skupnosti CSD (A52)
 - Pridobljeno znanje iz prebiranja strokovne literature (C61, D53, G46)
 - Pridobljeno znanje na dodatnih izobraževanjih (E45, F53, G45)
 - Učenje iz starih in novih primerov (B56, C64)
 - Učenje od drugih strokovnih delavcev (C63)
 - Usmerjanje dela po Katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo (G47)
 - Potreba po več izobraževanjih (A53, B57, E48, F54, G48, H52)
 - Izobraževanje o delu z družino (D54)
 - Izobraževanje o delu z vzgojno nemočnimi starši (D55)
 - Izobraževanje o delu z visoko konfliktnimi mladostniki (D56)
 - Izobraževanje o nasilju mladostnikov nad starši (F55, G44)
 - Izobraževanje o znanju delu na odnosni ravni (F56)
 - Izobraževanje o znanju tehnike pogovora (F57)
 - Izobraževanje o tem kako otroku postaviti meje (H50)
 - Izobraževanje staršev o preprečevanju nasilnega odzivanja pri otroku (H51)
 - Potreba po pogostejših supervizijah strokovnih delavcev (A56, E47, H53)
 - Zadostno število izobraževanj in seminarjev (C65)
 - Ustrezna slovenska zakonodaja (A57, B59, D59, E50, F58, G50, H55)

- Potreba po zakonodaji o nasilju otrok/mladostnikov nad starši (C66)
- Potreba po večji podpori v kolektivu (E46)
- Pomembnost dobrega znanj in razumevanja zakonodaje (G51)
- Izboljšanje sodelovanja družine s centrom za socialno delo:
 - Pripravljenost in odkritost staršev (A48, G40, G41)
 - Sprejemanje pomoči (A49)
 - Informiranje staršev kaj lahko CSD ponudi (A18, A50, B53, D48, F50)
 - Možnost večje izbire usmeritve staršev in mladostnikov v različne programe (A54, B58, E49, G49, H54)
 - brezplačna psihoterapija za starše in mladostnika (A55)
 - Informiranje staršev v šolah o tem kaj lahko CSD ponudi (B54)
 - Obvezno sodelovanje staršev s strokovnimi delavci za izboljšanje situacije (D46, E34)
 - Več dela na terenu (D47)
 - Timsko delo oziroma delo v paru pri delu z družinami (D65)
 - Potreba po večjem kadru na področju dela z družino, ki bi imel dobro razvite metode dela (D66)
 - Odkrito in pristno sodelovanje (E42)
 - Vključevanje staršev v programe za vzgojo že v predšolskem obdobju (H46)
 - O nasilju je potrebno spregovoriti takoj (H47)
- Izpostavljeni problemu pri delu strokovnih delavcev na CSD:
 - Nezaupanje v strokovne delavce zaradi slabega ugleda (D49)
 - Odklonilno vedenje do strokovnih delavcev, ko povedo svoja opažanja in staršem predlagajo kako naprej (D50)
 - Slab odnos med starši in strokovnimi delavci (D51)
 - Primanjkovanje delovnega časa in kadra (D57)
 - Premalo sredstev namenjenih strokovnim delavcem za izobraževanja (58)

Metode dela z družino, kjer je prisotno nasilje mladostnika nad starši

- Metode dela s starši:
 - Ključni pomen dela s starši (A47, F47, F48)
 - Individualno delo s starši (A43, B36, D36)
 - Krepitev moči in pomoč pri vzgoji (A44, C43, F69)
 - Krepitev moči staršev (G42)
- Metode dela z mladostnikom:
 - Individualno delo z mladostnikom (B37)
 - Vzpostavitev varnega okolja (A45)
 - Pogovor o spreminjanju vzorcev (A46)
 - Prilagajanje mladostniku (A65)
 - Približevanje mladostniku (A66, E56)
 - Pomoč in spodbuda mladostnika pri uveljavljanju njegove volje brez neprijetnih posledic (C45)
 - Krepitev varovalnih dejavnikov (C46)

- Pomoč mladostniku pri aktivnem preživljanju prostega časa (C47)

➤ Metode dela z mladostnikom in starši:

- Metode socialnega dela z družino (A58)
- Pogovor (A59, B60, C67, E51, F61, H56)
- Sodelovanje (A60, E52)
- Soustvarjanje (A61, B44, B61, E55, G58, H39, H58)
- Usmerjanje v druge oblike pomoči na druge institucije (A62, B64, C60, D38, D63, E39, E54, F44, F63, G32, G43, H40)
- Upoštevanje glasu vsakega posameznika (B45, E56, H59)
- Pridruževanje k družini (B62)
- Individualni varnostni načrt uporabnikov (C37)
- Individualni načrt pomoči uporabnikov (C38)
- Ocena ogroženosti uporabnikov (C39)
- Krepitev varovalnih dejavnikov v socialni mreži (C44)
- Pomoč pri dorekanju domačih pravil (C48)
- Skupinski pogovori (C68)
- Zapisovanje (C69)
- Zbiranje podatkov (C70)
- Spremljanje uporabnikov (C71)
- Povezovanje z drugimi institucijami (C72)
- Krepitev moči uporabnika (D61)
- Informiranje (D62, F62)
- Pogajanje (D63)
- Sodelovanje s socialno mrežo (E53)
- Delo s posameznikom (F59)
- Delo s skupino (F63)
- Seznanitev poteka postopka (F64)
- Poslušanje, upoštevanje in spoštovanje uporabnikov (F65, H57)
- Približevanje uporabnikom (F67)
- Prilagajanje uporabnikom (F68, G59, H62)
- Preverjanje razumevanja informacij (H60)

➤ Soočanje staršev s prijavo nasilja:

- Starši težko izpostavijo problem (B49)
- Prisotnost občutka sramu in nemoči pri starših (B50, D45, H43)
- Prisotnost občutka krivde staršev o neuspeli vzgoji (B51, H44)
- Zanikanje in minimaliziranje problema s strani staršev (B52, H45)
- Navidezno iskanje pomoči staršev na CSD (D43)
- Želja staršev, da CSD ukrepa, sami pa ne želijo sodelovati (D44, E33)

Institucije, s katerimi naj center za socialno delo sodeluje, za kvalitetno obravnavo tovrstnega nasilja

- Institucije, s katerimi je potrebno sodelovanje:
 - Izobraževalne institucije (vrtci, osnovne šole, srednje šole) (A67, B66, D68, E59, F71, G61, H63)
 - Zdravstveni dom (B67, D69, E60, G62, H65)
 - dispanzer za mentalno zdravje (A68)
 - specialisti (F72)
 - Policija (A69, B65, D70, E58, F70, G60, H64)
 - Sodišče (A70, B69, E61, F79)
 - Vzgojni zavodi (B68, F80, G63)
 - Društvo za nenasilno komunikacijo (C73, F75)
 - Študijsko raziskovalni center (C74)
 - Center za duševno zdravje otrok in mladostnikov (C75)
 - Strokovni centri (D67)
 - Tožilstvo (E62, F78)
 - Institucije, ki izvajajo programe za žrtve nasilja in storilce nasilja (E63)
 - Varuh človekovih pravic (F73)
 - Nevladne organizacije (F74, G64, H66)
 - SOS (F76)
 - Ženska svetovalnica (F77)
 - Krizni centri (F81)
- Sodelovanje s strani izobraževalnih institucij:
 - Opazanja vedenja mladostnika v izobraževalnih ustanovah (A71, B72, E66, G67, H67)
- Sodelovanje s strani zdravstvenih domov:
 - Informacije glede zdravja mladostnika s strani psihiatra ali psihologa (A72)
 - Informacije glede fizičnega in psihičnega zdravja oseb (B73, E67, H68)
 - Pomembnost psihiatričnih obravnav (D74)
- Sodelovanje s strani policije:
 - Informacije glede intervencij na domu (A73, E65)
 - Pomembne informacije (B70)
 - Spremljanje na intervencijah (B71, G66, H69)
- Sodelovanje s strani sodišč:
 - Izrek vzgojnega ukrepa (A74, B74)
 - Pravno urejanje postopkov in dokumentov (E68)
- Sodelovanje s strani institucij:
 - Strokovna podpora mladostniku in družini (C76, G65)
 - Nadaljevanje pomoči mladostniku in družini (C77)
 - Informiranje in poročanje (D71)
 - Posredovanje ocen (D72)
 - Različni načini pomoči pri obravnavi družine glede na stroko (D73)
 - Izvajanje različnih programov (E69)
 - Spremljanje napredka uporabnikov (E70, F83)
 - Strokovna pomoč strokovnjakov (E71, F86)

- Izvajanje raznih delavnic in terapevtskih skupin, kamor lahko usmerimo družino (F82)
- Začasna namestitve staršev (F84)
- Začasna namestitve mladostnika (F85)
- Potreba po večjem sodelovanju:
 - Izobraževalne institucije (B75)
 - Zdravstveni domovi (B76, C78, D75)
 - Ocenitev zdravstvenega stanja mladostnika (D76, G68)
 - Ustrezno sodelovanje s strani raznih institucij (E72, F87)
 - Vzpostavljen dober odnos za sodelovanje in institucijami (F88)
 - Ustrezna pomoč in novo znanje strokovnjakov iz raznih institucij (G69)
 - Neodzivanje s strani nekaterih institucij (H70)
 - Pomembnost uskladitve in dobrega sodelovanja med institucijami (G71)
 - Pomembnost sodelovanja institucij na multidisciplinarnih timih (G70),
- Izpostavljeni problemi:
 - Potreba po krajših čakalnih vrstah za psihiatrično obravnavo (D77)
 - Potreba po večjih kapacitetah strokovnih centrov (D78)